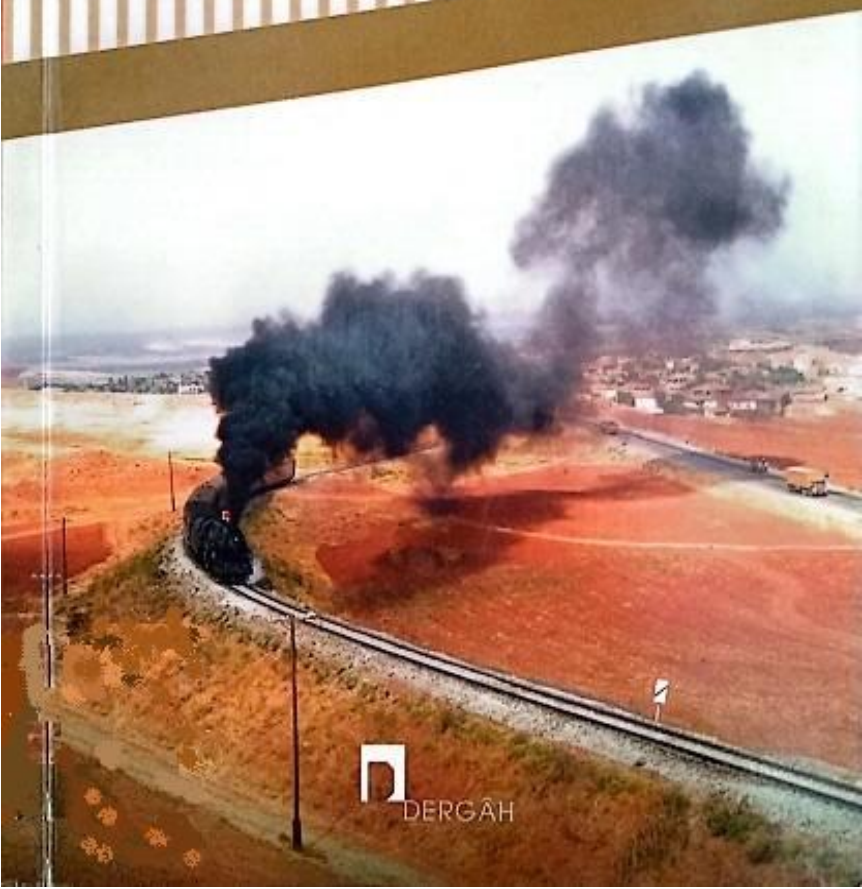
Mustafa Kutlu

TİRENDE BİR KEMAN

Hikâye

DERGÂH

TİRENDE BİR KEMAN

Mustafa Kutlu

Tirende Bir Keman'ın yayın hakları Dergâh Yayınlarına aittir.

Dergâh Yayınları: 603
Sertifika No: 14420
Türk Edebiyatı - Hikâye: 51
Mustafa Kutlu Dizisi: 34
ISBN: 978-975-995-553-3
1.b. Ocak 2015
2.Baskı: Şubat 2015

Dizi Kapak Tasarımı: Mustafa Kutlu
Kapak Uygulama: Ercan Patlak
Sayfa Düzeni: E. Gökçe Aksoy

Basım Yeri: Ana Basın Yayın Gıda İnş. Tic. A.Ş.
B.O.S.B. Mermerciler Sanayi Sitesi 10. Cad. No: 15
Beylikdüzü / İstanbul
Tel: [212] 422 79 29
Matbaa Sertifika No: 20699

Kapak Basım Yeri: Hanlar Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Tel: [212] 324 08 82

Cilt: Güven Mücellit & Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Tel: [212] 445 00 04

Dağıtım ve Satış: Ana Yayın Dağıtım
Molla Fenari Sokak Yıldız Han No: 28 Giriş Kat
Tel: [212] 526 99 41 (3 hat) Faks: [212] 519 04 21
Cağaloğlu / İstanbul

MUSTAFA KUTLU

TİRENDE BİR KEMAN

DERGÂH YAYINLARI

Klodfarer Cad. Altan İş Merkezi No: 3/20 34122 Sultanahmet / İstanbul
Tel: [212] 518 95 79-80 Fax: [212] 518 95 81
www.dergahyayinlari.com / bilgi@dergahyayinlari.com

Keman sanatçısı Kenan Sönmez, Cibali'de oturuyor. Babadan kalma ahşap küçük bir evde. Bir yaşlı anası var bir de kedisi. Kedi erkek, adı Keş. Kafasına göre takılan bir kedi. Babası onu bir kış günü kapı önünde bulmuş. Siyah-beyaz alaca. Beyzade gibidir. Yemeği az gecikse annenin eteklerini tırmalayıp hırlamaya başlar. Sedirin başköşesindeki minderе kıvrılıp uyur. Sıkıysa yerinden kaldır, hemen hırlamaya başlar. Canı isterse gelir, kucağına yatar, okşatır kendini; canı istemezse hiç oralı olmaz. Rahmetli babası alkolikti Kenan'ın. Bu kediyi rakı masasına oturtup çok rakı içirdiği olmuştur. Bu sebeple tekin değil.

Dedesi de musikişinas.

Oğluna ünlü bestekâr Sadullah Ağa'nın adını koymuş. Ama oğlan pek hayırlı çıkmadı. Küçük yaşta alkole dadandı, bir yerde dikiş tutturamadı. Oysa telli sazların hepsini çalar. İşte meyhanelerde, pavyonlarda çalıştı. Sahnede uyuduğu olmuştur. Bu yüzden kimse ona iş vermek istemez, o da zaten iş bulduğu yerde fazla kalmazdı.

Kötülüğü kendine.

Ne oğluna ne karısına ne kimseye bir fenalığı dokunmuştur. Karıncayı incitmez. Kimi dertten, kimi neşeden denilmiş. Bununkinin sebebi meçhul. Kara sevda diyorlar, gerisini

getiremiyorlar. Kimseye açılmaz, aç kalır kimseden beş kuruş istemez. Gece yok, gündüz yok, doğru-dürüst beslenme yok. Rakıyı sünger gibi çekiyor. Ne olur bu işin sonu?

İnce hastalık.

Çalgıcı Sadullah genç yaşta kediyi geride bırakıp Eyüp Sultan mezarlığına yatıverdi. Kenan o sıra orta sonda.

Daha dört beş yaşında babasının rakı sofrasında musikiye başladı. İlkokulu bitirdiğinde bayağı keman çalıyordu, orta okulda babasıyla beraber sahneye çıktı.

Çıkış o çıkış.

Ortaokulu zar-zor bitirdi.

Anası, babanın tam tersine elinden tesbih düşmez, bir tarikata mensup, mümin-müslim tertemiz bir kadındı. Sarhoş derdi çekmek kolay değil, genç yaşta ihtiyar oldu.

Bir de kızı var, bu Kenan'ın ablası, Balat'ta oturuyor. Dört çocuk, bir de manifaturacı kumarbaz bir koca.

Kenan çocuk yaşta hem evi geçindirdi hem ablasına yardım etti.

Askere gitti geldi, anasının tüm ısrarlarına rağmen evlenmedi. Yakışıklı bir adamdı ve peşinden koşan çok oldu.

Gür siyah saçlar, briyantinli ve daima taralı. Hilkatten sürmeli gözler, boy pos yerinde. En iyi terzilere elbise diktirir. Avrupa pardösü-palto giyer, otuz yaşından sonra bir de fötr şapka edindi. Kıravatsız sokağa çıkmaz, ayakkabılar ayna gibi. Clark Gable bıyıkları ile tanındı. Ayhan Işık bir yana, Kenan öte yana. En iyi gazinolarda çalıştı, dönemin en ünlü sanatçıları için çaldı. Çuvalla para kazandı. Yedi, yedirdi, mal mülk edinmedi.

Sanat camiasında çok aşk yaşanır, evlilikler-boşanmalar birbirini kovalar, dedikodudan geçilmez, gel-geç sevdalar dillerde

dolaşır. Kenan bunların ortasından gelip geçti. Sevdi-sevildi ama hayatının kadınını bulamadı.

Kimi arıyordu?

Kimi olacak alnının yazısını.

Son güz.

Kara bulutlar iyice dolmuş, alçalmış.

Yağacak ama yağmıyor.

İnsanın içini bir sıkıntı kaplıyor,

İşte böyle bir günde gazinonun kapısı önünde karşılaştılar. O yıllarda gazinolar vardı; kışlık ve yazlık. Bahçe sinemaları dolar-taşardı. Kırkbeşlik plaklar peş peşe çıkar, tutulan bir şarkının mutlaka filmi çekilirdi. Sinemalarda kadınlar matinesi vardı. Çay bahçelerindeki konserlere konu komşu, dolması ve böreği ile gider, küçük çocukların çişi gazoz şişesine boşaltılır, filimden önce sahneye komikler çıkardı. Mahalle yaşıyordu.

İp atlama, geceleri saklambaç, misket, gazoz kapağı biriktirmek çocukların tutkusuydu. Tam Tommiks-Teksas zamanı. Daha önceleri Pekosbil ile gökler hakimi Gordon vardı. Kemalettin Tuğcu, Jul Verne, Abdullah Ziya öğrencilerin elinden düşmezdi.

Buluğ çağını henüz geçmiş olanlar "Seni uzaktan sevmek aşkların en güzeli" der, uzun uzun ooof of çeker, sonra kuytularda ucuz şarap içerdi.

Kızlar şarkılardan fal tutar, çikletlerden çıkan mânileri saklardı.

Gençlerin yanında aşktan evlilikten bahsedilince başlar öne eğilir, yüzler kızarırdı.
Masumiyet bekâretini kaybetmemişti.

Gazinonun kapısında karşılaştılar. Kızı ve orta yaşlı annesi. Öyle sandı Kenan, gerçekten de öyleydi.

Kenan kapıyı açıp hanımları "Buyrun efendim" diyerek içeri aldı. Danışmanın önünde durdular. Kadın:

— Ali Rıza Bey ile görüşecektik, randevumuz vardı.

Danışmadaki kız:

— Patron henüz gelmedi. Siz şöyle istirahat edin, nerdeyse gelir.

Kenan'a dönerek baygın baygın:

— Nasılsınız hocam?

Kenan:

— Şükür Canan, iyidir.
Sonra misafirlere döndü:

— Efendim, madem Ali Rıza Bey'i bekleyeceksiniz, ben size arkadaşlık edeyim. Şöyle geçelim.
diyerek ilerdeki oturma grubunu işaret etti. Gittiler. Kenan kızın masum yüzünden, sarı gür saçlarından, yeşil gözlerinden etkilenmişti. Az boyu kısa. Bunu biliyor olmalı ki topuklu giymiş. Onlar henüz oturmadan yanlarına yaklaşan emektar hizmetliye seslendi Kenan:
—Hıdır Efendi bize içecek bir şeyler getir. Ne alırdınız efendim?

İkisi de otururken çay dedi.

Kenan limonlu ıhlamur istedi.

Oturdular. Kadın:

— Sizi işinizden alıkoymayalım.

— Önemi yok efendim, önce tanışsak diyorum.

Kız buğulu, tatlı bir sesle:

— Biz sizi tanıyoruz efendim, Kemanî Kenan.

Kadın kendini takdim ediyor:

— Bendeniz Udî Nezihe, bu da kızım Semiramis.

Kenan:

— Memnun oldum. Sebeb-i ziyaretiniz?

— Kenan Bey, kızım -övmüş gibi olmayayım- iyi bir sanatçı namzeti. Ben de arkadaşların kurduğu bir saz heyetinde çalıyorum. Ara-sıra evlere, davetlere gideriz.

— Sizi sanki tanıyor gibiyim, kocanız...

Kadının yüzü asılıyor.

— Adı batsın Lavtacı Ruhi.

Kenan elini dizine vurarak:

— Hatırladım evet, çapkın Ruhi.

— Çapkınlığı batsın. Bizi terk edip bir aşüftenin peşinde Almanya'ya kaçtı.

— Şimdi?

— Ali Rıza Bey bizimkini tanırdı. Kızımı bir dinlemesini rica ettim.

Kenan kıza dönerek:

— Küçük hanımın tahsil durumu nedir?

Kız:

— Liseyi bitirdim efendim. Üç yıl bir koroya devam ettim. Emelim sizler gibi hocalardan feyz almak.

Oooo! Kız bu âlemde nasıl konuşulur biliyor.

Çaylar geliyor, içilirken sohbet devam ediyor.

— Semiramis daha üç yaşında musiki ile tanıştı. Adı batsın Ruhi çalar ben söylerdim, yavrucak sanki anlıyormuş gibi dikkatle dinlerdi. Övmüş gibi olmayayım şu hâli ile değme

sanatçıyı geride bırakır ama...

— Ama!

— Eh, siz işin ehlisiniz, size hakikati söylemek lazım, biraz daha pişmeli.

Kenan heyecanlanmıştı. Yarım kalan ıhlamur bardağını sehpaya bırakıp geriye dönerek seslendi:

— Hıdır Efendi, bi zahmet benim odadan kemanı getir.

Hıdır'ın büfe tarafından sesi işitildi: "Başüstüne Kenan Bey."

Kız ile anası da heyecanlandı.

— Hayırdır Kenan Bey?

— Efendim, patron gecikecek galiba. Ben diyorum ki Semiramis kızımızı önce ben bir dinlesem.

Kız heyecanla atıldı:

— Şeref duyarım efendim.

— O zaman sahneye geçelim derim. Kızımız hem salonun atmosferinde kendini dener, ben de akustiğe bakarım. Ne dersiniz?

Ne diyecekler Kenan Efendi. Elbette başüstüne diyecekler. Şans gülerse birine böyle güler işte.

Keman geldi, kalktılar, sahneye vardılar, Hıdır Efendi işi biliyor hemen sandalyeleri yetiştirdi.

Semiramis salona baktı, yaldızlarla süslü sahneye. Birden kulakları alkış sesleri ile doldu. Dolsun, o gün de gelecek. Hayranlıkla kemanın akordunu kontrol eden Kenan'a baktı. "Dedikleri kadar varmış. Çok yakışıklı."

Kenan:

— Ben birkaç örnek sayayım, kızımız birini seçip okusun.

— Münasiptir efendim.

— "Canımın yoldaşı ol gönlüme bin neş'e bırak." Uşşak. Şükrü Tunar.

"Kederden mi neden bilmem sararmış reng-i ruhsarın" Nasibin Mehmet Bey. Hicaz.

"Yine bir sızı var içimde akşam oldu diye" Şerif İçli. Hüzzam. Semiramis:

— Şükrü Tunar'dan okumak isterim.

Kenan "Vay be! Nerden bildi benim bu şarkıya meftun olduğumu. Ne bilmesi yahu tamamen tesadüf. Hadi be! Hayatta tesadüf diye bir şey yok. Hep demez misin sen 'Kader olandır' diye."

Kenan önce bir uşşak taksim geçti. Bir gerçek ustanın taksimini, böyle boş bir salonda, sessizliğin ortasında dinlemek musikiden anlayanlar için nasıl bir nimettir. Nezihe büyülendi. Kız heyecanlı, titreyen sesiyle parçaya başladı.

Kenan hemen durdurdu onu.

— Heyecan yapma. Sesin titriyor. Biz bizeyiz burada. Sakin ol.

Kız gitti, terli ellerini annesinin ellerine bıraktı. Bunu hep yapardı. Dara düştüğünde anasının eline sarılırdı. Şaşılacak bir şey yok. Hepimiz böyle anlarda tutunacak bir dal ararız.

Yeniden başladılar. Kenan "Mükemmel, bülbül gibi şakıyor. Buğulu bir ses herkese nasip olmaz. Bu kızda istikbal var."

Kendinden geçmiş, gözlerini yummuş, musikinin ritminde kaybolmuş kıza baktı. " Alınyazım bu olmalı" dedi içinden. Yoksa bu karşılaşma olmazdı.

Kız parçayı bitirdi, hafifçe eğilerek Kenan'ı selamladı. Nezihe ağlıyordu.

Kenan kemanı bırakıp alkışladı onu. Kızın yanakları kıpkırmızı.

Birden etraf yeşillendi. Salona güneş doğdu. Bahar geldi. Her yanı kuş sesleri kapladı. Kenan titreyip kendine döndü.

"Host Edebini bil. Ne bu acemi âşık hâlleri. Evet kız güzel, ses güzel, beste güzel. Olur bu kadar be Kenan. Aşk apansız geliverir."

Onlar üçüncü parçaya gelmişlerdi ki, Ali Rıza Bey naralar atarak binaya girdi, âdeti üzere "Ne bu pislik, ne bu sessizlik? Ne yapıyor bunca adam? Ulan alçaklar nerdesiniz? Patron geldi patron." Anında köşeden bucaktan hizmetliler çıkarak Ali Rıza Bey'in önünde sıralandı.

Kendileri âdeti üzere hepsini haşladı. Camları silin, çerçeveleri silin, yerleri silin'den başladı; tavanı temizleyin her yerden örümcek akıyor'da bitirdi. Patırtıya ara verince sahne tarafından gelen sese kulak kabarttı.

— Hıdır Efendi nedir bu?

— Kenan Bey ve misafirleri.

Efendim bir hanımla kızı geldiler, galiba kızı dinliyor.

Ali Rıza hatırladı.

— Tabii!.. Nezihe gelecekti. Unuttuk be!

O hızla sahneye doğru gitti.

— Kolay gelsin, ne güzel ses bu böyle.

Kenan kemanı, Semiramis okumayı bıraktı, hep beraber ayaklandılar. Hıdır Efendi patron için bir sandalye koşturdu.

— Kusura bakma Nezihe, az geciktik.

— Estağfurullah efendim, Kenan Bey ilgilendi.

— İki güzel hanımı görünce ilgilenir elbet, seni gidi kerata.

Kenan önüne bakıyor.

— Bu kız ne çabuk büyümüş böyle. Maşallah âfet olmuş âfet. Adı neydi?

— Semiramis, efendim.

— Oh, oh! Tam assolist adı. Kızım tahsilin nedir?

— Liseyi bitirdim efendim. Üç yıl koro.

Ali Rıza, Nezihe'ye döndü.

— Senin hayırsız nerde? Kızı çalıştırıverseydi.

Nezihe'nin başı önünde, homurdandı.

— Boyu devrilsin, bir karının peşinden Almanya'ya gitti.

— Giden gider. Adam karı hastası. Çok sabırlı kadınsın be Nezihe, bunu çoktan boşamalıydın sen.

Nezihe boynunu büktü.

— Yapamadık efendim, çocuk küçüktü, babasız büyümesin dedik.

— Evet hep böyle olur zaten, acıyı kadınlar çeker, herifler keyfine bakar.

Sonra Kenan'a döndü.

— Ee, Kenan Usta, nasıl kızımız?

— Maşallah efendim, az zamanda pişer.

— O senin vazifen.

— Seve seve.

— Hadi kızım bir parça daha oku, bir de ben duyayım. Semiramis ayaklandı, heyecandan elleri titriyordu. Annesine baktı, şarkıya başladı, Kenan peşi sıra kemanla eşlik etti. "Ağlar gezerim sahili..."

Annesi tenbih etmişti, Ali Rıza'nın en sevdiği parçaymış bu. Nitekim tesirini gösterdi, Ali Rıza dalgınlaştı. Titrek başlayan Semiramis az sonra sesini buldu, şarkıyı hakkını vererek bitirdi.

Ali Rıza'nın alkışları. Kendini tutamadı, gitti kızı alnından öptü.

— Aferin. Nezihe, bir pırlanta bu.

— Sayenizde olacak efendim.

Ali Rıza bir yıldız keşfetmiş olmanın heyecanı içinde sahneyi dört dönüyordu.

— Semiramis'i yetiştireceğiz. Kenan Hoca kısa zamanda halleder bu işi.

Gitti Nezihe'nin önünde durdu.

— Nezihe bak. Bir berber çırağının eline beş yıldan sonra ustura verirler. Meslek kolay kazanılmıyor. İşin cılkını çıkardılar. İki şarkı ezberleyen gudubet kadınlar sahne alıyor. O kadar ucuzlamadı bu iş.

O hızla Kenan'a döndü.

— Yaparsın değil mi Kenan?
— Emriniz olur efendim.
Tekrar Nezihe'ye döndü.
— Semiramis emin ellerde merak etme.
Beraberce kalktılar. Ali Rıza:
— Şimdi yazıhaneye geçelim. Bir anlaşma yapalım.

Yazıhaneye geçtiler. Bir sekreter daktilo başında idi. Oturdular, birer çay da orada içtiler. Ali Rıza, kıza anlaşmayı yazdırdı iki nüsha.

Buna göre Kenan bir yıl süreyle Semiramis'i eğitecek. Bu zaman zarfında Semiramis hiçbir yerde sahne almayacak. Ama kendisine belli bir maaş ödenecek. Bir yılın ardından hazır olduğunda büyük bir kampanya ile musiki dünyasına takdim edilip sahneye çıkacak. Başarılı olduğu takdirde kendisiyle beş yıllık bir anlaşma yapılacak.

Oh be! Kaymaklı ekmek kadayıfı.

Onlar gidince Ali Rıza keyifle koltuğa yaslanıp bir puro yaktı. Sekretere:

— Bir kuş tuttuk, kafese koyduk. Öterse iyi düdük, dedi.

Ötekiler kapı önünde bir süre konuştu. Haftada kaç gün çalışacaklar, ne zaman buluşacaklar falan.

Ayrıldılar. Kenan "Güzel kız, sesi harika, bundan assolist

olur. Boyu biraz uzun olsaydı. Amaan, topuklu giyer, mesele biter. Benden gözlerini ayıramadı.

Ben!

Zaman!

Bakarız."

Nezihe ile Semiramis sevinçle heyecanla konuşuyor. Karşılıklı konuştukları için birbirlerini anlayamıyorlardı. Kadınlar niye böyle. Makinalı tüfek gibi konuşuyorlar, iskeleye kadar yürüdüler. İskeleye varıp bir banka oturduklarında yorulduklarını anladılar. Nezihe:

— Kız biz o kadar yolu niye yürüdük. Bir dolmuşa atlasaydık keşke.

Semiramis dalgın.

— Bilmem.

Üsküdar vapuru bir duman fışkırttı, cakalı bir düdük çaldı, o hava ile iskeleye yanaştı.

Kenan'ın bir yaşlı annesi var demiştik. Kadının kimsesi yok, ana-babasını bile bilmiyor. Dediklerine göre çok çocuklu fakir bir ailesi varmış. Bunu daha iki-üç yaşında çocuksuz bir aileye vermişler. Daha doğrusu bir erkek evlatları varmış ama, Amerika'ya gitmiş ve dönmemiş. Sonra bu aileler birbirinin izini kaybetmiş.

Bu ne ya! Yeşilçam filmi mi?

Öyle demeyin, televizyonun "Hasret kavuşturan" programlarında kırk yıl sonra çocuğuna ulaşan aileleri görmedik mi? Hayat bu.

Kadının adı Naime. Naime'yi yanına alan aile ona çok iyi bakmış ama nüfuslarına geçirmemişler.

Kız yarı evlat, yarı besleme muamelesi görmüş. Belli bir yaşa gelince gerçeği söylemişler. Naime gizli gizli asıl ana-babasını çok aramış, ama bulamamış. Sonunda umudu kesip kaderine razı olmuş.

Komşuları bir dindar kadın, Naime'ye sahip çıkarak Kur'an-ı Kerim öğretmiş, Mevlid'i bir baştan bir başa ezberlemiş Naime. Sesi de güzel. Ara sıra kadınlara Mevlid okurmuş. Lafı uzatmayalım gün gelmiş Amerika'daki oğlan ana-babasını yanına çağırmış. Bunlar zaten yıllardır bu haberi bekliyor; hemen harekete geçmişler.

Lakin Naime ne olacak?

Adam emekli. Bir işi-uğraşı yok. Kahveye gitmez, sigara içmez. Ama musikiye meraklı. Bir arkadaşının ısrarı ile koroya girmiş. Yaşı geçkin olsa da ud çalmaya heveslenmiş. Delikanlı Sadullah'ı buna hoca tayin etmişler. Müstakbel damat ile tanışıklık böyle. Adam uddan basit melodileri çıkarmaya başladığında Amerika'dan haber gelmiş. İş olacağına varır.

Sadullah gelmiş aklına. Bekâr oğlan.

Kimi yok, kimsesi yok. Çöpsüz üzüm. Bir iki kere evde çalışmışlar. Naime bunlara hizmet etmiş, çay-çörek getirmiş. Sadullah'ın Naime'yi görmesi böyle. Adam Sadullah'ın çakırkeyif olduğu bir günde meseleyi açmış. Bekârlık oğlanın canına tak ettiğinden, "Olur be yahu! Neden olmasın" deyivermiş.

Bunu dedi ya.

O gece uyku tutmamış.

Ertesi gün çaktırmadan komşulara falan danışmış, o dindar kadın "Naime altın altın, alan kazanır" deyince içi rahatlamış. Ne de olsa fukara bir çalgıcı, düşünmüş demiş ki "Ulan bunlar bu yetim kızı malsız mülksüz komaz. Elbette üstüne bir ev, bir dükkân yaptırmışlardır. Eğer öyle ise değme keyfine. İstikbal garanti. Varsın eli tesbihli olsun, sahneye çıkacak değil ya, bizi eski sevda gibi mecnun edecek değil ya, çamaşır yıkasın, evi çekip çevirsin, eğer Mevlam nasip eder bir çocuğumuz olursa ona baksın yeter."

Edepli bir kızmış.

"Rakıma, çalgıma karışmasın yeter."

Bunları ve daha benzer başka şeyleri düşünüp taşındıktan sonra adama uğrayıp "Efendim izniniz olursa Naime Hanım'la bir miktar konuşsak iyi olur. Ne de olsa işin ucu

evlilik, önceden tanışmanın faydası var" demiş. Adam anlayışlı; "Elbette evladım. Siz bugün birlikte dolaşın. Bir yerlerde yiyin-için, birbirinize ne diyecekseniz deyin" demiş.

Sadullah kızı önce Eyüp Sultan'a götürdü. Bak, bak, bak! Hani Naime dindar ya, kaleyi içerden fethedecek. Ama Sadullah'a da haksızlık etmeyelim. Namaz niyaz yok ama ramazanda içkiyi bırakır, orucunu tutar.

Camide iki rekat namaz kılıp Piyer Loti kahvesine çıktılar. O zamanlar bu kahve o kadar meşhur değil, tenha, kim yok, kimse yok. Karşılıklı oturup konuştular.

Naime her şeyi olduğu gibi anlattı.

Bunlar dedi -analığını, babalığını kastediyor- gidecek, e ben ne olacağım? Kimim yok, kimsem yok. Bir ân önce baş-göz edelim de öyle gidelim dediler. Ben anlıyorum. Olsun "Kaderde ne varsa etme merak / Uyma kendi nefsine Hakk'ın emrine bak" denilmiş. Ben onlardan razıyım, Allah da razı olsun, dedi. Sözü Sadullah aldı. Ben bir çulsuz çalgıcıyım. Benim de kimim kimsem yok. Dedim ki Naime Hanım kabul ederse şu yalan dünyada birbirimize destek olup bir yuva kurarız. Efendim işimiz gece işi. Gece çalışır, gündüz yatarız. Bende yalan yok. İçkim var, kumarım yok. Gece âleminde alkol yaygındır. Biz de bulaştık. Yaramaz, haram ama işte bir kere müptela olduk.

Naime:

— Allah kurtarsın.

— Sayenizde inşallah.

— Eviniz var mı?

— Var evet. Cibali'de bir ufak ahşap ev. Başka yok. Benim babam da müzisyendi. Müzikle uğraşanlar para tutmaz.

— Ne yapar?

— Bulduğunda yer-içer; bulamazsa veresiye.

— Siz.

— Al beni vur ötekilere.

Sadullah ince damarlardan girip hiç mühimsemezmiş gibi Naime'nin malı mülkü olup olmadığını, bu ailenin ona bir şey bağışlayıp bağışlamadığını usulünce sordu, öğrendi. Yok. Kız tamtakır. Boşuna umutlanmış. İki çıplak bir hamama yakışır. Olsun. Nasip.

Naime, Haliç'teki adalara bakıyor. Yalnız, kimsesiz. "Bana benziyorlar" diyor içinden. Ama tavşanları varmış. Sadullah'a çeviriyor bakışlarını. Sadullah o sırada boş bardağa koyduğu çay kaşığını çeviriyor. Kaşık cama değdikçe çıtır-pıtır sesler çıkıyor. Genç bir çift gelip yan masaya oturuyorlar. El ele, göz göze.

Naime sevdadan bomboş.

Hayatında kimse olmadı.

O kadar olmadı ki, ne o kimseye baktı ne kimse kendisine. Dualarına bile karışmadı sevda. Allah'tan huzur istedi, "Yarabbi yalnızım beni kimselere muhtaç etme, sokaklara düşürme," dedi. İşte kısmet gelmiş karşısında çay kaşığı ile oynuyor. "Bana uygun bir adam değil" dedi Naime içinden, "Ama dürüst, saf, her şeyini anlattı. Eh doğruluk da bir şeydir Naime, gel sen şuna evet de."

Naime "evet" dedi ve sade bir nikahla evlendiler. Aile ona iki bilezik bir saat vermiş, evindeki eksik eşyayı tamam etmişti. Başka ne olsun.

Ellerini öptü, "elveda" dedi.

Onlar da bir süre sonra Amerika'ya uçtular ve bir daha görünmediler.

Naime ile Sadullah'ın önce bir kızları oldu: Handan. Ardından Kenan geldi. Sadullah cömert bir adamdı. Eşini, çocuklarını hiçbir şeyden mahrum etmedi. Lakin neye yarar. Ne diyor şarkı:

"Neyleyim köşkü, neyleyim sarayı
İçinde salınan yâr olmayınca"

Karı-koca birbirlerine karşı yumuşak ve saygılı idiler. Hiçbir zaman seslerini yükseltmediler. Çocuklar dahi bu sessizliğe uyup kendi dünyalarında oynuyordu. Kenan küçük arabasını yerdeki halının desenleri arasında bulduğu yolda saatlerce sürüyor, Handan bez bebeğini emziriyor, uyutuyor, kucağına alıp gezdiriyordu.

Naime kendi dünyasında, Sadullah kendi dünyasında yaşıyordu.

Akşam eve geldiğinde iki eli dolu gelir, turfanda erik, kiraz çıkınca mutlaka alır, Naime'ye sürekli hediye verirdi. Bir başörtüsü, bir terlik. Olsun, yarım elma gönül alma.

Sonra çilingir sofrasını kurar, balığını kendi pişirir, salatasını kendi yapar, içki kokusu eşinin tülbendine seccadesine sinmesin diye mutfak balkonundaki küçük masada demlenirdi.

Balkonda iken bazan udunu bazan tanburunu alır, alçak sesle çalıp söylerdi. Haliç'in üzerinde ışıklar oynaşır, bir patpatlı motor ardında gümüşten bir iz bırakarak uzaklaşır, bir kuş dertli dertli öter, Sadullah böyle anlarda sürekli şu şarkıyı

mırıldanırdı:

"Anar ömrünce gönül
Giden sevgilileri
Bilmez biçare kalpler
Giden dönmez ki geri"

Bundan bıkmıyordu. Uşşak ile Hüzzam onu bitiriyor, nemli gözleriyle kara sevdanın kara semasında dolaşıyordu.

Nihayet yatsı ezanı okunur. Sadullah sofrayı toplar. Çocuklar çoktan uyumuştur. Naime bir gölge gibi evden çıkıp hemen yakındaki mescide giderdi. Mescit aynı zamanda tekke idi ve Naime oraya intisap etmişti.

Kadın namazdan, zikirden dönüp geldiğinde Sadullah çoktan gitmiş olur. Sessizliği solumak Naime'ye düşerdi.

Ama o kanaat ve şükür sahibiydi. Yatmadan önce mutlaka bir cüz Kur'an okur, kocasının doğru yola dönmesi, içkiyi bırakması için dua ederdi.

Kenan'ın boy atıp yürümeye durmasından bu yana yataklarını ayırmışlardı.

Handan'ı erken everdiler.

Zaten dersleri pek iyi değildi. Ortaokulu bitirdiğinde on yedi yaşına yaklaşmıştı. Genç irisi bir kızdı ve mahallenin oğlanları peşinde dolaşıyordu.

Handan'ın evi neyse ki yakında idi. Manifatura dükkânı olan damadın kumarbaz olduğunu daha sonra öğrendiler. Ama yukarıda Allah var, damat Handan'a acı bir gün göstermedi. Yoksulluk zaten tüm bu semtlerin sürekli misafiridir. Kovsan bile gitmez.

Kız bir iki kez anasından utana-sıkıla para istemiş, Sadullah

o yıllarda iş bulamaz olduğundan bu yardımı yapamamış, Naime bir bilezik bozdurmuştu. Ne olduysa Sadullah'a bu satılan bilezikten oldu. Her zamanki hâli ile acısını içine attı, ama içkiyi çoğalttı. Artık adı ayyaşa çıkmış, gazinolarda iş bulamaz olmuştu.

Sonunda pavyona düştü.

Semiramis sözleştikleri gibi haftada üç gün Cibali'ye Kenan'ın evine geliyor, ders alıyordu. Kenan daha önce de erkek-kadın pek çok kişiye ders vermişti. Naime Hanım bu sebeple evde musiki dersine alışkındı. Talebeye çay, kahve yapar; kek, meyve yetiştirirdi. Onun ötesinde pek ortalarda gözükmez, ya mutfakta ya kendi odasında bir şeylerle uğraşırdı. Semiramis'in geleceği günler Kenan'da bir titizlik, bir hazırlık...

Nedir, ne oluyor?

Kenan bunun ne olduğunu bal gibi biliyor ama üzerine kondurmuyor. Yahu kız küçük, arada neredeyse on beş, yirmi yaş var.

Olsun!

Sevda bu. Yaş-maş dinlemez.

Hem Kenan'da ilk kez böyle bir yürek çarpıntısı, bir terleme, bir ne yapacağını bilemez hâller olmuştu.

Naime bunu anlamıştı.

Sonu hayra varsın diye sürekli dua ediyordu. Oysa Kenan pek çok kıza ders vermiş, pek çok yürek yakmıştı. Hovarda değildi. Ama kaçamak aşklar yaşamıştı. Ne var ki hiçbiri Semiramis'in o alttan alta bakan yeşil gözleri gibi yüreğini yakmamıştı. Semiramis desen Kenan'dan beterdi! Ona gideceği günler elbisenin birini giyer, ötekini çıkarır; saçma üç

beş şekil verir hiçbirini beğenmez, kaybolan bir beyaz kemer yüzünden annesi ile papaz olurdu.

Nezihe bütün bunların ne mânaya geldiğini biliyor, ama ses çıkarmıyordu. Varsın Semiramis Kenan'la biraz gönül eğlendirsin. Musiki dünyasında yahut her yerde olur böyle işler. Başlarına talih kuşu konmuştu. Kışt deyip ürkütmeye değer mi? Kız hele bir assolist olsun; Eyüp Sultan'a bir kurban adamıştı. Kör talih bunu Nezihe'den esirgemişti; bari kızına nasip olsun. Kendi de vaktiyle çok yürek yakmış, çok ocak söndürmüştü; ama kader işte bir şerefsize kapıldı. Müzisyenler böyledir, hep bir beste dolaşır etraflarında. Şimdi de öyle.

"Kapıldım gidiyorum bahtımın rüzgarına"

Yahut;

"Bahtımın yıldızı sanmıştım seni"

Hıh, yıldızmış. Lavtacı Ruhi, ulan senin neren yıldız be!

Öyle deme Nezihe, öyle deme. Herif sana bulaşmadı, sen herife bulaştın. Yalan mı? Nezihe boynu bükük.

Doğru.

Kafasını yumrukluyor. Nah benim akılsız başım. Etrafımda tüccarlar, müteahhitler, bankacılar dolaşırken gidip bu çulsuza yamandım.

Ne yapacaksın.

Gönül ferman dinlemiyor. Hani ne demişler, bari edeple söyleyelim: Güle de konar, sümbüle de.

Kız nihayet hazırlandı. Uçarak çıktı evden. Bu haspa derse falan gitmiyor be! Doğrudan sevdiğine uçuyor. İnşallah kaderi bana benzemez.

Kenan başlangıçta renk vermeyen parçaları seçmişti.

"A benim mor çiçeğim" - Suzinak.

"Ben güzele güzel demem" - Mahur.

"Keklik dağlarda şağılar" - Hüseyni Türkü.

İşte böyle şeyler. Ama zaman geçtikçe, yani parçayı birbirlerinin gözlerinin içine baka baka okumaya başlayınca manidar parçalar seçti. İlki şu:

"Ben gamlı hazan sense bahar dinle de vazgeç" Semiramis yalvaran bakışlar, incinmiş bir ses ile "bu parçayı geçmeyelim" dedi.

— Neden?

— Bilmem, içimden gelmiyor.
— Ama bir sebebi olmalı.
— Sebebi, sebebi!..
— Evet.
Kız başını kaldırdı, kararlı bir duruşla.

— Ne siz yaşlısınız ne de ben o kadar genç.

Kenan gülümsedi. Sandığından zeki idi bu kız. Hayret bi şey, kedi geldi kızın kucağına sıçradı. Kız ürktü, sonra sevdi onu. Keş tatlı tatlı mırıldanmaya başladı. Kenan içinden "Keş kıza kur yapıyor, bana işaret çakıyor. İyi, iyi" dedi.

—Anladım. O zaman Muallim İsmail Hakkı Bey'in şarkısını geçelim.

"Fikrimin ince gülü, kalbimin şen bülbülü"

Semiramis bülbül gibi şakımaya başladı, Kenan kendinden geçip kemanın sesini âsumana saldı. Kedi gözlerini yummuş, mest olmuş.

Ardından ağır bir parça. Nevres Paşa'nın güftesi, Sadi Hoşses'in bestesi.

"Aşkın ile gündüz gece giryanım efendim
Bülbül gibi gül rûyine hayranım efendim"

Çalışmaya kısa bir ara verdiklerinde Naime Hanım'ın sessizce getirip yan masaya bıraktığı sütlü kahvelerle çöreklerden atıştırıyor, sonra yeniden başlıyorlardı.

Bıraksalar sabaha kadar çalıp söyleyeceklerdi. İkindi ezanı okununca çalışmaya son veriyorlar; yine bir şeyler atıştırıyorlar ve Semiramis gitmeye hazırlanıyordu. Kenan her seferinde son bir parça, çok manidar bir parça seçiyordu. Mesela:

"Madem ki gidiyorsun bırakıp burda beni
Bir daha seyredeyim ne olur dur da seni" gibi.

Sonra birlikte çıkıyorlar, Kenan kızı Haliç-Üsküdar vapuruna kadar geçiriyordu. Vedalaşırken elini eline alıyor; öpüyor öpüyordu. Ne demekti bu. Hadi cevabı musiki versin:

"Seni ne çok sevdiğimi söylesem de bilemezsin"

Vapur kalkıncaya kadar orada bekliyor, pencereden bakan kıza el sallıyordu. Oysa hava soğuk, bir ahmak ıslatan sürekli yağıyor.

Ne gam.

Kenan alev alev yanıyor.

Bu yangın ne zamana kadar sürecek? Ne zaman kıza içini dökecek?

Eh! Kenan bu, sevdanın dikenli yollarından defalarca geçmiş. Nerede durulacak, nerede konuşulacak bilir. Bilir de bu defa fena yakalandı. Dönüp ağır ağır eve giderken Semiramis ile ötekilerin farkını anlatan şu şarkıyı beş kez, on kez tekrar ediyor:

"Benzemez kimse sana tavrına hayran olayım"

Söz: Rüştü Şardağ. Beste: Fehmi Tokay.

Nezihe, Cibali'deki evi merak ediyordu. Kenan'ın bir anası varmış onu da tanımak istiyordu. Udunu aldı Semiramis'in peşine takıldı.

Naime hazırlıklı idi. Kenan'dan kadının çalgıcı olduğunu öğrenmişti. Bu kafileyi artık tanıyordu. Kadın-erkek farketmez.

Kenan'la Semiramis çalışırken bunlar mutfaktaki ufak masaya oturup sohbeti koyulaştırdı. Daha doğrusu Nezihe anlatıyor, Naime dinliyordu.

Kek yiyip çay içtiler.

Naime, Nezihe'nin tüm hayat hikâyesini öğrendi. "Kadın çok çekmiş be!" dedi içinden. Zaten bu kafile içinde mesut olana rastlamamıştı. Dışarıdan çok parlak, çok çekici görünüyor. Herkes sanıyor ki sanat âlemindeki şöhretlerin bir eli yağda bir eli balda. Kazın ayağı öyle değil. Yüzde doksanı bedbaht. Kan tükürüp kızılcık şerbeti içtim diyorlar.

Gece yok, gündüz yok.

Namaz yok, niyaz yok.

Pahalı yaşıyorlar, para yetişmiyor.

Nezihe arada bir elinde olmadan içeriden gelen sesleri dinliyor. Bir ara Semiramis bir parçaya başlıyor, Nezihe "Yanlış girdin kızım, yanlış" diyor. Doğru tespit. Kenan onu durdurup parçayı baştan alıyor. Bu defa doğru girdi. Aferin.

Neden sonra kızla oğlan mutfak kapısında görünerek "Biz yorulduk şöyle bir dolanıp gelelim", diyorlar.

Naime:

— İyi olur, biz de sofrayı kurarız.

Nezihe:

— Geç kalmayın, yemek soğur.

Gençler çıkıyor, iki yaşlı kadın arkalarından onları endişe, şefkat ve dua ile yolcu ediyor.

Nezihe:

— Gençlik işte.

—Ya! Gençlik. Ben hiç genç olmadım kardeş. Hiç arkadaşım olmadı. Bilmiyorum bunları. Ama içimde bir yaradır.

— Ah kadersizim benim. Sen bir türlü, ben bir türlü. Bak şimdi duygulandım işte. İznin olursa iki parça tıngırdatayım.

—Lafı mı olur kardeş. Çal söyle. Ben de şu yemeğe bir bakayım.

Nezihe udunu kılıfından çıkarıyor. Akorduna bakıyor. Bir taksim geçiyor, sonra Şerif İçli'nin Hicaz şarkısına giriyor. "Derdimi ummana döktüm, âsumana inledim"

Ardından Şevki Bey'in yine Hicaz:

"Dil yaresini andıracak yare bulunmaz
Dünyada gönül yaresine çare bulunmaz"
parçasına geçiyor.

Bir ara başını kaldırdığında Naime'nin tülbendin ucuyla gözyaşlarını sildiğini görüyor. Onun da gözleri nemleniyor. Bu çile rüzgârı mutfağı terk etsin diye, parçayı yarıda kesip "Erkilet güzeli bağlar bozuyor" türküsünü patlatıyor. Naime ona bakıp gülümsüyor.

Ha şöyle!

Hep elem, hep keder! Ne bu ya!

Naime pilav tenceresinin üzerine bir temiz bez geriyor, onun üzerine de kapağı örtüyor.

— Demlensin biraz.

dedikten sonra gelip masaya çöküyor.

— Ben şarkı bilmem ama iyi Mevlid okurum.

— Ya! Zor iştir be.

— Zor. Ama tekkede musiki var. Öğrendik biraz.

— Hele iki satır okusan.

— Ay, aman, sırası mı şimdi.

— Sırası sırası. Yahu kim var yanımızda biz bizeyiz işte.

Naime nazlanmıyor. Yanık sesiyle birkaç beyit okuyor.

Nezihe şaşkın.

— Ayol bu ne ses böyle. Vallahi ne Perihan'da var ne Müzeyyen'de.

— Yapma be kardeş, büyütme.

— Valla büyütmüyorum. Ses de, makam da yerinde. Kim öğretmişse iyi öğretmiş. Ne diyorum biliyor musun?

— Evet.

— Vaktiyle biri keşfetseydi seni, şimdi assolist olmuştun belki.

— Allah saklasın.

— Nedenmiş o?

— Ayol ben oralarda ne yaparım? İçki, eğlence.

Nezihe bir ân düşünür, sonra:

— Haklısın, işte ağzımdan çıkıverdi. Dervişin fikri neyse zikri de odur derler.

— Kimseyi kınamam ben. Cenab-ı Hak yağ mumu isteyene yağ mumu, bal mumu isteyene bal mumu verir.

— Hay ağzına sağlık.

—Müzik Hak yolunda yürürse başım üzere. Ben Yunus ila-

hileri de söylerim. Meclistekiler gözyaşına boğulur. Neden? Her biri ahireti düşünür, günahlarını düşünür, tövbe eder.

— Ama bizim gibilerin tövbesi tavuk tövbesi sayılır.

— Nasılmış o?

—Tavuk bu ya. Yeridir değildir demez, cırt diye pisler. Sonra pisliğine bakıp; "Ulan bu benim yaptığım iş değil, temiz yeri pisledik, tövbeler olsun bir daha yaparsam" dermiş.

— Ee!..

— E'si. Az sonra tövbeyi unutup yine pislermiş.

Gülüşüyorlar.

— Alışmış kudurmuştan beterdir.

Nezihe'yle Naime iyice sardırdılar, sohbeti koyulaştırdılar. Kenan'la Semiramis görününce ikisi iki yandan sofrayı donatmaya koyuldu.

Nezihe, Kenan'a:

— Senin bu annen değme şarkıcıya taş döktürür.

— Ne oldu ki?

— İki satır Mevlid okudu, dünyamı değiştirdi.

—Ne güzel. Siz de Cibali'ye devam edin burası akademi olur.

Semiramis:

— Anasının oğlu, yahut oğlunun anası. Şaşırmadım.

Kış geçti.

Cemreler düştü. Güneş yüzünü gösterdi.

Tomurcuklar şişti şişti, patlayacak gibi oklu. Adalar'da mimozalar açtı.

Kenan'la Semiramis ellerinde mimoza dalları Ada'dan dönüyordu.

Mis kokulu bir rüzgâr, ama sert. Vapurun arkasında, dışarda, rüzgârın altındaydılar. Yel Semiramis'in saçlarını dağıtıyor, kız ara-sıra elleri ile saçlarını toplamaya çalışıyor; bu zarif hareketler ona şuh bir hava veriyordu.

Kenan dayanamadı, bu saçların arasına başını gömdü. Kızın kokusunu içine çekti ve kulağına "Seni seviyorum" dedi. Kız aynı fısıltıyla "Ben de seni" diye cevapladı.

Çok geçmedi, bahar yeşil kılıcını çekip her yanı fethetti. Laleler açtı, sümbül güle karıştı, tabiatın kanı kaynamaya başladı.

Kenan'la Semiramis artık çalışmayı bitirince Haliç'te sandalla gezintiye çıkıyor, ta Kâğıthane'ye kadar gidip geliyorlardı. Kürekleri kâh Kenan çekiyor kâh Semiramis.

"Gözlerini gözlerimden ayırma hiç ne olur" kaidesine uyarak birbirleri içinde kayboluyor; hislerini düşüncelerini şarkılarla ifade ediyor, Haliç kıyıları bu genç âşıkların âvâzesi ile kimbilir tarihte kaçıncı kez mest oluyordu.

Biri diyelim ki Dede Efendi'nin "Ey büt-i nev-eda olmuşum mübtela"sını söyledi. Öteki hemen ardından Şekerci Cemil Efendi'nin "Bir nigah et ne olur hâlime ey gonce dehen" parçasını patlatıyordu.

İki sevgili elbette baharı gül ile bülbül misali karşılıklı şakıyarak geçirmediler.

Bir gün Kenan tam Eyüp Sultan önlerinde kürekleri bırakıp sandal içinde ayağa kalktı. Semiramis korktu ve heyecanlandı. Sandal sallanıyordu. Kenan coşmuştu, bir tiyatrocunun sahnedeki performansı ile elini koynuna sokup aniden bir deste kızıl gül çıkardı. Semiramis onu dehşetle izliyor, sallanan sandalın kenarlarına sulu sulu sarılmış terliyordu. Kenan o pozisyonda Semiramis'e evlenme teklif etti.

Semiramis bu teklif karşısında korkuyu heyecanı terk etti, kendini coşkuya bıraktı, aniden kalktı "Evet, evet, evet" nidaları ile Kenan'ın boynuna atıldı.

Eh, sandal bu, kiralık. O kadar sallanmaya gelemedi ve yan yatıverdi.

İki âşık cumburlop denize.

Ne güzel olmuştu ama.

Unutulmaz bir hatıra.

Sandalı düzeltip giysilerinden sular sıza sıza eve döndüler. Haliç üzerinde bir deste kızıl gül yüzüyor, aşkın türlü hâllerini bir masal gibi anlatıyordu.

Nezihe ile Naime bu haberi içten içe bekliyor, hatta "Geciktiler ama" diye endişe ediyorlardı.

Islak âşıklar el ele, saçlarından Haliç suyu damlayarak kararı bildirince evde aniden bayram havası esti.

Anaların aklına "ne bu hâl" demek bile gelmedi.

Haberi patrona ulaştırdılar.

Ali Rıza sevindi. Böylece birbirinden ayrılmayacak iki starı gazinosuna resmen bağlayacaktı.

"Düğünü ben yapacağım" diye kestirip attı. Nerede?

Elbette gazinoda.

Gerçekten tüm sanat camiasının katıldığı dillere destan bir düğün oldu. Günlerce konuşuldu.
Genç evliler balayını bir Akdeniz turu ile geçirdiler. Dönüşte Ali Rıza, Kenan'ı bir yana çekip "Nasıl gidiyor damat, gelinimiz yetişti mi?" diye sordu. Kenan "Yüzdük yüzdük kuyruğuna geldik, merak etmeyin efendim" diye cevapladı.
Yeni sezonun hazırlıkları yapılırken Ali Rıza'nın canını sıkan bir şey oldu.
Semiramis hamileydi.

Haydaaa!

Yahu bu işin sırası mı şimdi? Pişmiş aşa su katıldı. Ne yapacağız? Bir başkasını ayarlayacağız tabi. Tüh. Daha bunun dokuz ayı, lohusalığı, bebek bakımı, ana sütü var.

Yıktınız ulan beni, yıktınız. Hayat bu, ne yapacaksın, sürprizlerle dolu. Çocuklara belli etmemek için yüzünü ekşitmedi. Hatta o sezon Kenan ile Semiramis birkaç kez gazinoya gelip yeni assolisti izlediler.

Semiramis sahne performansını görsün diye.

Zamanı gelince gelin hanım nur topu gibi bir oğlan doğurdu. Evde ikinci bir bayram yaşandı. Semiramis prensesler gibiydi. Patron çocuğun şerefine onlara yükte hafif pahada ağır hediyeler göndermişti.

Çocuk sahibi olmak kızı daha bir olgun güzelliğe taşıdı. Aldığı kiloları süratle verdi, dal gibi oldu. Nezihe ile Naime etrafında fır dönüyor, elini sıcak sudan soğuğa değdirmi-

yorlardı. Tek problem çocuğa isim sırasında yaşandı. Kenan babasının adında ısrar ediyordu.

Sadullah.

Semiramis bu adı alaturka buluyor, küçücük bebeğe yakıştıramıyordu. Pek çok modern isim teklif etti ama Kenan yumuşamadı. Semiramis bu defa çocuğun adını kısalttı, İtalyanmış, İspanyolmuş zannıyla "Sado" demeye başladı. Kenan buna katıla katıla gülerek:

— Canım, bi tanem. Bir buluş yaptım sanma. Zaten Anadolu'da Selahattin'e Selo, Abdurrahman'a Apo derler, diyordu. Semiramis:

— Olsun. "Sado"nun bir havası var bu kâfi,

dedikçe Kenan:

— Evet hava birden deterjan kokmaya başladı. Güzel ama, ben razıyım.

Böylece bizim küçük Sadullah kâmilen müzisyen olan bir ailede Hicaz'dan Şehnaz'a, Mahur'dan Hüzzam'a uzanan melodilerle kulak doldurarak büyüdü, yürüdü.

İleride kendisine "Musikiye ne zaman başladınız?" diye sorulsa, "Bebekliğimde" dese başı ağrımayacaktı.

Sado büyüdü.

Semiramis aldığı kiloları vermek için diyete başladı, her sabah Haliç sahilinde koşuyordu. Sonunda çıta gibi oldu. Tamamdır.

Artık patronun karşısına çıkmanın zamanıdır.

Birlikte gittiler. Ali Rıza, Sado'yu öptü okşadı. Sonra Semiramis'e dönüp iltifata başladı.

— Kız sen ne olmuşsun böyle?

— Ne?

— Âfet, âfet, annelik yaramış sana.

Semiramis utangaç, iki elini belinden kalçalarından geçiriyor, şuh bir silkinişle sarı saçlarını geri atıyor.

— İltifat ediyorsunuz efendim.

— Yok, yok. Ben öyle herkese bol keseden iltifat etmem. Değil mi Kenan?

— Öyledir efendim.

— Peki fizik tamam, şimdi kimyaya geçelim. Hocası ve kocası, nasıl kızımız yetişti mi?

— Yetişti efendim.

— Görelim, bakalım.

Ali Rıza, kadın çalışanlardan birini çağırdı, çocuğu ona teslim etti. Yorgundu Sado, kadının kucağında uyudu. Zaten yaradılıştan munis bir çocuktu. Anasını-babasını hiç üzmedi.

Karnını doyur, altını temizle yatır, sabaha kadar hiç kalkmaz.

Bu çocuk ağlamayı bilmiyor sanki.

Ali Rıza, Kenan ve Semiramis sahneye geçtiler.

— Hadi bakalım gecenin yıldızı, göster kendini.

Semiramis önce ağır bir parça okudu. "Kalbim yine üzgün seni andım da derinden" Söz: Yahya Kemal. Beste: Selahattin Pınar. Ardından "Adalardan bir yâr gelir bizlere"yi hem söyledi, hem oynadı. Hareketlerinde sahneye yakışan bir kıvraklık, bir âhenk vardı. Abartıya kaçmıyordu, sen say kırk yıllık sahne sanatçısı.

Parça bitince Ali Rıza epeyce alkışladı. Alkışla yetinmedi, gitti kızı iki yanağından öptü.

— Bravo! Bravo! Fazlası var eksiği yok. Tamamdır.

Kenan'ın yanına yaklaştı, kulağına fısıldadı. "Bu defa turnayı gözünden vurduk. Aman nazar değmesin. Sakın üzme kızı."

Kenan "anladım" mânasına başını salladı. Ali Rıza yerinde duramıyor, bir o yana bir bu yana gidip geliyor.

— Tamamdır. Sezona yetişeceğiz. Bugünden itibaren çocuk için bir bakıcı göndereceğim. Yatılı kalacak evinizde.
Biz hemen provalara başlıyoruz. Saz heyetini, repertuvarı ayarla Kenan. Çalışma saatlerini de.

Sahne, dekor, kostümler her şey, her şey hazır olacak. Bomba gibi bir reklam kampanyası yapacağız. Tüm İstanbul yeni yıldızın afişleriyle kaplanacak. Fotoğraflar, röportajlar gırla gidecek.
Ellerini birbirine vurdu.
— Haydi, haydi. Çalışma zamanı. Gidiş gelişleriniz için araba, şoför ayarlandı. Kendinize iyi bakın, aman hasta olmayın. Besmeleyi çekip ilk adımı atın.

Eve dönerken Semiramis çok heyecanlı ve sevinçli; Kenan

ise olacakları önceden sezmiş gibi suskun ve kederli idi. Kız öyle bir coşku seline kapılmıştı ki kocasının bu suskunluğunu fark edemedi. Semiramis mütemadiyen konuşuyordu. Buna rağmen kucağındaki çocuk hâlâ uyuyor.

— Düşünsene Kenan, bir sürü sahne kıyafeti, evde, sokakta, davetle giyilecek elbiseler. Onlarca ayakkabı. Tüm İstanbul'u kaplayan afişler. Aman Allah'ım assolist oluyorum. Sahneye ilk çıkışımda assolist. Kime kısmet olmuş bu. Mutlaka röportaja gelirler. Bana ne söyleyeceğimi öğretirsin değil mi?

— Elbette canım. Orasını merak etme.

— Acaba ne kadar para alırım?

— Öteki assolistler ne alıyorsa o. Ama bu salonu, masaları doldurmana bakar. Boş salona söylersen para bekleme.

— Amaan!.. Moralimi bozma Kenan.

— Asıl sen böyle şeyleri aklına getirme. Ali Rıza'yı gördün. Çocuk gibi seviniyor. Onun gazinosundan ne assolistler geldi geçti. O bilmez mi kimde ekmek var. Tasalanma.

— Yani adam numara yapmıyor. Yani bana moral olsun diye falan.

— Yok, yok. Ali Rıza dobra adamdır, içinden geçeni tak diye söyler. Sen canını sıkma.

Gıcır Chevrolet; şapkalı, üniformalı şoförün elinde caddeleri yarıp geçiyor.

Semiramis o kadar heyecanlı ki, arabadan inip sokak ortasında oynayası geliyor. Çocuk uyanmasın diye pes perdeden "Otomobil uçar gider" şarkısını mırıldanıyor.

Balık pazarına uğruyorlar, sebze - meyve. Kenan rakı da alıyor, bu geceyi şenliğe çevirmek lazım. Bu gece içip içip söylemek lazım.

Eve varıp haberleri verdiklerinde herkes havalara uçuyor.

Bakıcı kadın bile gelmiş. Hemen Sado'yu alıyor, altını temizleyip emzirsin diye Semiramis'in kucağına veriyor.

Sade Naime Hanım endişeli. Belli etmiyor ama endişeli. Kenan'ın istikbalinden, şu küçük sabinin geleceğinden endişeleniyor. Sahne hayatı bu. Gecesi gündüzü yok. Ne olacağı belli mi olur? Yine de oğlunun, gelininin, torununun sağlığı için dua ediyor.

Nezihe kendinden geçmiş gibi. Udu bir alıyor, bir bırakıyor. Bir mutfağa giriyor, bir balkona çıkıyor. Bir Kenan'ı öpüyor, bir kızını, bir torununu.

— Nasip işte, diyor. O gün gazino kapısında Kenan oğluma rastlamasaydık belki bütün bunlar olmayacaktı.

Naime'ye gidiyor:

— Yıldızın parladığı zamanlar vardır. Değil mi kardeş?

Naime sakin.

— Elbette. "Kaderde ne var ise etme merak" denilmiş.

Her şey olması gerektiği gibi oldu.

Yani provalar başladı, kostümler dikildi, sahne dekorları yapıldı. Aman bir telaş, bir koşturmaca...

Semiramis bir terzide, bir berberde, bir sahnede, bir evde. Çocuğu bile arada görüyor, artık emzirmiyor, vakti yok, mamaya başladı Sado.

Kenan bir assolist eşi olmanın ne menem bir şey olduğunu yeni anlıyor. Hiçbir şey uzaktan görüldüğü gibi değil, yaşamadan bilinmiyor.

İlk kez bağımsızlığını kaybetti.

Gel diyorlar geliyor, git diyorlar gidiyor, mümkün olduğu kadar Semiramis'i yalnız bırakmamaya çalışıyor.

Normal değil mi?

O da ilk kez yaşıyor bu macerayı.

Birinin desteğine ihtiyacı var. Bu elbette Kenan olmalı.

Ama Kenan bu arada kendini bir çanta sanıyormuş. Ne gam. Akıntı o kadar güçlü ki karı-koca olup bitenin farkında değil. Kenan en iyi saz heyetini kurdu. Ali Rıza sahne için para döküyor. Semiramis elinden geleni yapıyor. Artık Kenan'ın başı dönmüş olmalı ki kendine güveni bir yana bırakarak saz heyetinin en yaşlısı Kanunî Sarkis'e "Nasıl abi, bir yıldız doğdu diyebilir miyiz?" Sarkis sakin, çok yıldız görmüş, sözünü sakınmaz.

— Heyecanlanma oğlum, karın yıldız değil güneş, güneş, diyor.

Hele son provalarda, Semiramis o beyaz tuvaleti ile sahneye indiğinde, söylediği parçayla salonu inlettiğinde tüm saz heyeti kendinden geçip kızı ayakta alkışlıyor.

Budur işte!

Sahneyi de tasvir edelim manzara yarım kalmasın. Tavan gökkubbe misali karanlık. Yıldızlar göz kırpıyor. O karanlıkta saz heyeti yerini alıp bir peşrev geçiyor.

Derken kemanlar feryat etmeye, kanun inlemeye başlıyor ve tavandan bir hilale oturmuş ağır ağır aşağı inen Semiramis görünüyor.

Projektörler üzerinde.

Gökten inen bir peri.
Beyazlara bürünmüş.
Ayağı yere değince ilk parçaya başlıyor ve o sırada sahne ayaklanıyor.

Böyle tasvirlerin yer aldığı döner sahneye üç kez, üç ayrı kıyafetle giriyor.

Ali Rıza çok memnun.

Elbette şöhreti yaygın yıldızlar var ülkede. Ama onlar yaşlandı artık. Bu kız bir bahar, bir yağmur, bir beyaz bulut gibi. Bütün İstanbul'u en iyi fotoğrafçıların çektiği afişlerle donatıyor. Basından tanıdıkları gelip Semiramis ile kâh Boğaz sırtlarında kâh bir tekne gezintisinde yahut Ali Rıza'nın Bebek'teki mükellef dairesinde röportaj yapıyorlar.

Fotoğrafların birkaçında Kenan da yer alıyor. Ee, evliymiş, kocası varmış, nasıl biri acaba, diye sorulmaz mı?

Görenler onları birbirine çok yakıştırıyor, Kenan erkek güzeli, Semiramis bir prenses sanki.

İşte bu müşterinin tav olduğu zamandır. İlk gece yer yerinden oynuyor, gazinonun çatısından havai fişekler atılıyor. Semiramis her göründüğünde hınca hınç dolu salondan çığlıklar yükseliyor. Konserin bitiminde bir "Çile bülbülüm çile" patlatıyor ki tüm seyirci onu dakikalarca ayakta alkışlıyor, üç kez sahneye çağırıyor.

Tamamdır.

Bir yıldız doğdu işte.

Ne var ki, karısının arkasında saz heyetinin şefi olarak çalan Kenan'ın içi bulanık. Bu kadar ilgiyi bu kez kaldıramaz. Ardından Ali Rıza kuliste yeni yıldıza bir sürpriz yapıyor. Aynada kendini hayran hayran seyre dalan, az önceki tezahüratın sarhoşluğundan sıyrılamamış Semiramis'e arkadan yaklaşıyor ve pırlantalara bulanmış bir gerdanlığı göğüs dekoltesine takıyor. "Muhteşemdin meleğim" diyor.

Kızın nutku tutulmuş, bir şey diyemiyor. Ama arkada duran Kenan'ın kalbine bir hançer saplanıyor.

Niçin?

Şunun için.

Bu âlemde patron bir kadına böyle bir pırlanta taktığında onu kendine ayırmış demektir. Kesin.

Semiramis bunu bilmez, ama Kenan biliyor ve sessizce karısına yaklaşıp kulağına "Tebrik ederim, harikaydın" dedikten sonra odadan çıkıyor. Ardından alı al moru mor Nezihe geliyor. Ter-kan içinde kalmış. Kızına sarılıyor. Ana kız hıçkıra hıçkıra ağlıyor.

Bu gözyaşları bir zaferin kutlamasıdır. Ali Rıza kutlamayı taçlandırıyor.

— Hadi, yeter ağlaştınız, şimdi hep beraber gönlümüzce eğlenmeye gidiyoruz.

Âdet üzre programa katılanlar, saz heyeti vb. birlikte Boğaz'da ünlü bir lokantaya gidilecek.

Gece uzun.

Kenan su koyveriyor. "Beni affedin. Acaip başım ağrıyor" diyor. Onu orda koyup gidiyorlar.

Tuhaf, Semiramis yüzüne bile bakmıyor. Onlar gidince gazinoya bir karanlık, bir sessizlik çöküyor. Sade temizlikçilerin bu sükûneti bozmamak için bir hayalet gibi oradan oraya gidip gelişleri...

Kenan bir taksi çağırıp metruk bir meyhaneye gidiyor. Alkolle başı hoş değil ama bu defa adam akıllı içiyor. Ta ki kafasında bir buluttan başka bir şey kalmayıncaya kadar. Neden içtiğini biliyor ve bunu kendine itiraf etmekten korkuyor.

İnsan bir korkuyla ne kadar arkadaş olabilir? Saçma. Korku kucaklanmaz, ondan ancak kaçılır. Bir de korkuyu yenmek var. Ama ne mümkün.

Annesi uyumamış, beklemiş.

Oğlunu böyle perişan görünce sarsıldı Naime Hanım, ama belli etmedi.

— Karın nerde, Nezihe yok mu?

— Onlar eğlenmeye gitti. Müjdeler olsun, gelinin bir yıldız artık.

— Ya sen!

— Beni bırak yatayım.

Bu böyle devam etti.

Her gece ful çekiyor gazino.

Herkes Semiramis'in peşinde, Kenan'ın yüzüne bakan yok.

Programdan sonra çekip gidiyorlar, o orada yapayalnız kalıyor.

Sonra doğru meyhaneye.

Semiramis çocuğunu bile unuttu. Arada bir alıyor kucağına; severken onu değil kendini seviyor sanki.

— Hanimiş benim oğlum. Hanimiş onun yıldız annesi. Oğluma bir şarkı söylesem anlar mı Kenan?

— Sen önce kendine söyle.

Semiramis bu sitem dolu sese aynı tonda cevap veriyor.

— Mesela, neymiş o?

— "Kimseye etmem şikayet ağlarım ben hâlime
Titrerim mücrim gibi baktıkça istikbalime"
Semiramis isterik bir kahkaha atıyor.
— Yapma be sevgilim, istikbal bizim.

— Öyle mi diyorsun?

— Memleket beni konuşuyor farkında değil misin?

— Bu âlem çoğunu baş tacı eder ama sen işin sonuna bak.

Semiramis çocuğu sedire yatırıp kocasının yanına yaklaşıyor, ona arkadan sarılıyor. Şımarık bir tonda:

— Yoksa kıskanıyor musun beni?

— Her koca karısını kıskanır.

Semiramis'in dudaklarında gururun kıvrımları.

— İftihar etmelisin canım.
— Ederim elbet ama karımı yanımda bulabilirsem.
— Ee, sen gelmiyorsun eğlenceye ne yapalım?
— O bir eğlence değil patronun kaprisi, keyfi.
— Yok ama, patronuma söz söyletmem.
— Ne yani ben mi, patron mu?
— Beni açmaza düşürme. Sanatım, şöhretim, kazancım, işte istikbalimiz.
— O senin saf hayalin. Beni ve çocuğumuzu bir kenara attığının farkında mısın?

— Evet. Ama bir süre. Dayanmalıyız.

— O bir süre ne olur biliyor musun?

— Ne olur?

— Gün uzar, yüzyıl olur.

Bu atışma karı koca arasındaki ilk tatlı tartışma idi. Giderek acılaştı, insaf sınırlarını aştı. Birbirlerini incittiler, kırdılar, küstürdüler. Nezihe de kızından yana çıkınca Kenan sessizleşti, kaderine boyun eğdi.
Ama ne kader.
Dayanılmaz.
Bir süre sonra ana-kız eve gelmemeye başladı. Kenan anlamıştı ne olduğunu ama yine dayanamayıp araştırdı.

Ali Rıza ana-kıza Bebek'te bir daire almış, dayayıp döşemiş, orada kalıyorlar. Hanımefendi'nin aklına eserse gelip oğlunu görüyor, biraz sevip gidiyor. Özel arabası, özel şoförü var artık.

Ne yapsın köhne Cibali'yi.

Kenan her akşam içiyor.

Rengi soldu, dizinde derman kalmadı.

Saz heyetinin şefiydi ama notalara yeterince basamıyordu. Parmakları uyuşmuştu sanki. Artık bir yabancı gibi bakan karısının ardında çalmak onu kahrediyordu.

Sarkis bir gün bunu bir kenara çekti.

— Kenan bu âlemi en az benim kadar tanırsın. Semiramis saf, bildiğimiz hikâyeye kapıldı. Anası kurdun dişisi. Patron atmacanın irisi. Ama sen kendini harcama, senin gibisi zor bulunur.

— Ne yapabilirim abi? Seviyorum.

— Aşk biter. Bu âlemde büyük aşklar yaşanır, çoğu reklama döner, şöhret ve para hepsini süpürür. Bitmezse kara sevdaya çevrilir.

— Babam gibi.
— Hah. Tam isabet.
— Çare.
— Çivi çiviyi söker. Sen de kendi hayatını yaşa. Hayalet gibisin. Oğlunu düşün.
— Önce analar düşünür ama.
—Doğru. Ne var ki kız rüzgârın önünde sürükleniyor. Onu ordan çekip almaya gücün yetmez.

— Çaresizim, biliyorum. Parmaklarım bile beni dinlemiyor.

Epeyce konuştular. Sarkis olacakları önceden biliyormuş gibi anlattı, anlattı. "Eğer dayanamıyorsan terk-i diyar et" dedi. "Aşkın çaresi ya tahammül ya sefer" dedi.

Aradan ne kadar zaman geçti Kenan bilemiyor. Günü, saati unuttu. Yemeden içmeden kesildi, uyku dersen hiç yok. Zayıfladı.

En zayıf anında en büyük darbeyi aldı.

Patronun avukatı eline bir evrak verdi. Kenan titreyen par-

makları ile kağıdı hışırdata hışırdata okudu.

Semiramis boşanmak istiyor ve Sadullah'ı ona bırakıyor. Avukatın karşısında ağlamamak için dudaklarını ısırdı. O kadar ısırdı ki birini kanattı.

Şöyle bir dudağını parmağıyla sildi. Kan. O kanlı parmakla evrakı imzalayıp kendi de vekâlet verdi.

Boşanmayı kabul etti.

Avukatla patrona haber gönderip bir hafta izin aldı.

O bir hatta evden çıkmadı. Naime Hanım oğluna bir hasta gibi baktı. Kenan, artık yürüyen, konuşan oğlu ile meşgul oldu. Çocuk ona ilaç gibi geldi. Semiramis'e duyduğu aşk, yerini evlat sevgisine bırakmıştı.
Ferahladı.
Travmayı atlattı.
Bir iki kez anasıyla tekkeye gitti. Namaz kıldı, dua etti.
Ama gazino denilen kara delik onu bekliyordu. Çaresiz mağaraya daldı. Bu defa dedikodudan bunaldı. Pencereden duvardan sesler geliyordu.
— Kemancı, karıyı kaptırdın be!
— Artık o karının ardında ne çalabilirsin sen?
— Çalarım be! Hem de nasıl.
Tanburî Ali Efendi'nin hüseyni şarkısını "Senden bilirim yok bana bir faide ey gül"

Bu avuntu ile geçti günler. Geçti ve Kenan'ı bitirdi. Artık gerçekten yüzüne bile bakmak istemediği Semiramis'in arkasında çalamazdı.

Gitti bunu patrona açtı.

Patronun canına minnet, hemen hesabı gördü.

Kenan bir hafta da bu travmayı atlatmak için eve kapandı. O, eve kapanmışken acı haber çıktı geldi: Semiramis ile Ali

Rıza evlenmişti. Eh! Hayırlı olsun. Tak sepeti koluna herkes kendi yoluna.

O kadar kolay mıydı bu?

Evet kolaydı Kenan. Sen aklı bir karış havada, çocuk denecek yaşta bir kızın aşkını ne sanıyorsun. Hele onu yöneten bir cadı anası varsa.

Kenan kendini eve kapatmanın bir çıkar yol olmadığını biliyordu. Çaresiz, eklemleri sızlaya sızlaya, adımları geri geri giderek başka gazinoların kapısını çaldı.

Onu tanıyorlardı. İş bulması zor olmadı. Ama yüzü gülmüyor, her akşam aldığı alkol günden güne artıyordu.

Bu yetmezmiş gibi bazı şom ağızlıların yerli-yersiz takılmaları çok ağırına gidiyordu.

— Kenan karıyı kaptırdın be yahu.

— Eh, sende kabahat, bu yaşta çıtır peşinde koşarsan sonu böyle gelir.

— Boşver be Kenan çivi çiviyi söker. Sana kız mı yok. Bul birini sefanı sür.

İnsanoğlu nasıl acımasız.

"Bul birini sefam sür."

Kolaydı sanki. O kadar hatırayı ne yapacağız. Her şarkı onu hatırlatıyor. Her çiçek, her çocuk, her bulut, her kuş. Haliç kıyısına inemiyor.

Sado'ya kendi eliyle beceriksiz ördüğü patikler evde kalmış, bir eşarbı kalmış. Bir boş parfüm şişesi, bir saç tokası, yatağın yanında duran komodinin üzerinde bir fotoğraf...

Çiçekli bir dalın altında yanak yanağa durmuş, kameraya gülümsemişiz. Bir başka fotoğraf daha vardı. Bu defa stüdyoya gitmişler, Sadullah'ı ortaya almışlar, ikisi iki yandan

yanaklarını onun başına dayamış, bu sırada oğlan gülümsemez mi, mutluluk fışkıran bir fotoğraf. Bunu cüzdanında saklıyor, kafayı çeldiği zaman iyice ağlamak için çıkarıp bakıyordu.

Bütün bunları atmaya kıyamıyor, Zaten unutacağını sanmıyor. Ne demiş şarkı "Ben seni unutmak için sevmedim" Sadullah ara sıra annesini soruyor. Kenan onu kucaklayıp pencereye götürüyor. Ordan görünen ıhlamurun dallarında birbirlerine sokulmuş kumruları gösteriyor.

— Annen gelecek oğlum. Kuşlar öyle diyor.

— Ama kuşlar ku, ku diyor.

— İşte o, annen gelecek üzülme demek.

Nitekim Semiramis arada bir geliyor. Telefonla konuşmuş, anlaşmışlardı. Onun geleceği gün Kenan evden uzaklaşıyordu. Kendisini değil, artık hatırasını seviyordu.

Naime Hanım'ın dediğine göre annesi giderken Sadullah ardından ağlıyormuş.

Bu nasıl bir yürek.

Gelmese daha iyi.

Gazinolar Kenan'ı idare ediyorlar. Hem hatırı, hem bilgisi, hem şöhreti var. Ama alkol vücudu kemirmeye başladı. Bazan ayakta duracak hâli kalmıyordu.

Program arası verildiğinde yerine başka bir kemancı geçiyordu.

Bir iki kez Bebek'e gitti. Ali Rıza'nın Semiramis'e aldığı daireye uzaktan baktı.

Harika.

Cibali'deki ahşap evden buraya gelmek. Kim istemez. Çok seven istemez. Elinin tersi ile iter. Söylemesi kolay. Malı, şöhreti, parayı elinin tersi ile itecek adam nerde? Kız haklı. O bir assolist artık. Röportajı Cibali'de mi verecek? O eğri büğrü sokaklarda, mezbeleler içinde fotoğraf mı çektirecek? Kenan tüm bu olup bitenleri sanki önceden biliyordu. Biliyordu, çünkü böyle kenardan gelip adını değiştirip assolist olan; birden bire hayatı değişen çok kadın görmüştü. Bazıları şöhreti taşıyamaz. Bazıları paraya sahip olamaz. Ünlü artistlerden Dârülaceze'de vefat eden çok kişi tanıyor. Kimi alkole teslim oluyor kimi Bakırköy'ü boyluyor.

Bu âlemde ayakta kalmak zordur. Hele zirveye çıktıktan sonra orada durmak hepsinden zor. Böyle üç beş kişi var. Otuz yıldır zirvedeler.

Aşağıda binlerce harcanan şöhret.

Birkaç gazino değiştirdi.

Balık tutmayı denedi, bilardo oynadı, kısa tatiller için Şile'ye, Çınarcık'a falan gitti. Bir iki kadınla beraber oldu.

Hayır.

Hiçbir şey içindeki yangını söndürmüyor. Bestekârlığı denedi, iki güzel parça çıkardı. Sarkis Hoca hayran kaldı. Ama o da boş. Yangına benzin dökmüş gibi oldu. Gece gündüz kendi bestelerini mırıldanıyor. Fuzuli gibi derdinden merhem yapıp yaralarına sürüyor.

Böyle ne kadar zaman geçti?

Sadullah'ın büyümesinden belli, koca adam oldu. Dört yaşında.

Sofrada babası bir yandan demlenip bir yandan çalıp-söylerken tutturuyor ben de çalacağım diye.

Ateşten gömleği giymek istiyor. Çocuk işte. Kemanı tutmayı, yayı çekmeyi öğretti. Sazdan ses çıkarınca nasıl mutlu oluyor kerata.

Artık annesini pek sormuyor. Babaannesi ile yatıyor. Komşu çocukları ile oynuyor. Evin kedisi Keş en iyi arkadaşı. Bir küçük top ile saatlerce oynuyorlar. Naime Hanım arada bir sırtını yokluyor, terlemişse tülbent koyuyor.

Günler hep böyle geçecek, güneş hiç batmayacak, neşe de keder de hep aynı kalacak sanırız. İnsanoğlu aldanıştadır. Güneş batar, yağmur kesilir, kuşlar yuvalarına çekilir. Hiç ummadığın anda bir dalga gelip kayığı devirir.

Bir gün Kenan sanki içine doğmuş gibi meyhaneye değil eve gitti.

Evin önünde bir kalabalık.

O ân içinde bir tel koptu. Bir şarkı çıkıverdi:

"Görmedim ömrümün asude geçen bir demini"

Annem mi, oğlum mu, diye endişelendi.

Feleğin oku Naime Hanım'a isabet etmiş. Tarhana çorbasını ocaktan indirirken aniden düşüvermiş, tencere bir yana kendi bir yana. Sadullah içeride kediyle oynuyormuş. Gelen bir komşu açık kapıdan girince mesele anlaşılmış.

Kalp krizi.

Hayat bu işte. Çorbayı pişirirsin ama içmek nasip olmaz.

Kenan'la Sadullah birkaç gün ablasında kaldı. Kenan bir türlü eve gitmek istemiyor. Başsağlığına gelenleri bile mahalle kahvesinde kabul etti.

— Ne yapacaksın Kenan?
— Bilmiyorum.
— Çocuk ne olacak Kenan?
— Bilmiyorum.

Bir zaman kendini sokaklara vurdu. Berduş gibi parklarda, sur diplerinde yattı. Sarkis Usta gelip onu bulmasaydı, belki açlıktan belki kederden ölecekti.

Merak etmesinler diye ablasına haber verdi. Sonra onu bir hamama götürdü, yeni temiz çamaşırlar giydirdi, bir otele yerleştirdi. Çok zayıflamıştı Kenan, yedirdi-içirdi, akşamları ona istediği parçaları çaldı.

Kenan kendine gelince şehre tepeden bakan otel penceresinden İstanbul'u seyretti. Şu anda ne hikâyeler yaşanıyordu koca şehirde. Kendi macerasına bir son vermek geçti içinden. Yok intihar falan değil. Ya tahammül ya sefer, demişler ya. Çekip gidecekti.

Nereye?

Elbette meçhule.

Bir türkü mırıldanmaya başladı:

"Gideceğim gurbet eldir
Ya gelinir ya gelinmez"

Sarkis'e teşekkür edip ablasına gitti! Kadın onu bekliyormuş. Asık bir suratla "Nerede kaldın be Kenan, oğlan durmuyor, sürekli ağlıyor." Olsun.

Bir zaman da baba-oğul sarılıp sürekli ağlaştılar. Sonra Sadullah içini çeke çeke sustu. Babası ona bir rüzgâr gülü getirmişti. Çocuk işte. Hemen her şeyi unuttu. Üfüre üfüre gülü döndürmeye başladı.

Ablası kahve yapmıştı. Enişteyle birlikte karşılıklı içtiler.

Kenan kararını açıkladı:

— Buradan gidiyorum abla.

Karı-koca birbirine baktı, ferahlamışlardı sanki.

— Hayırlısı olsun, nereye?
— Bilmiyorum, belki İzmir'e.
— Çocuk ne olacak?
Kenan pencere kenarında gülü döndürmeye çabalayan oğluna baktı, içi cızz etti.

Birkaç gün ablasında kaldı, kendini topladı, sonra:
— Oğlanı sana bıraksam abla.
— Olmaz.
— Bir düzen tutturunca gelir alırım.
— Olmaz dedim Kenan. Bende var dört tane. Bi de bu, yapamam. Kusura bakma.
Kenan'ın kanatları düştü. Başı önüne düştü. Dört yaşında bir çocukla nereye gidebilirdi?

Sonra birden o sözü hatırladı: Ya tahammül ya sefer. Bu iyi işte. "Ya Allah" dedi kalktı.

— Peki abla. Ben bir iki gün içinde hazırlanırım.

Dediğini yaptı. Alacağını aldı, borçlarını temizledi. Dostlara "İzmir'den çağırdılar, bir sürekli iş" diyordu.

En zoru eve girmek oldu.

Her yan hatıra, her yer ses, her taraf görüntü. Bir gece evde yattı. Pikaba Tanburî Cemil'in saz eserlerinden birini koydu. Kimbilir kaç saat dinledi.

Uyumuş.

Yoğurtçunun sesi ile uyandı.

Kumrular-martılar, Haliç vapurlarının boğuk sesli düdüğü... Gariptir, verilmiş bir kararın etkisiyle olsa gerek, kendini dinç ve güçlü hissediyordu. Askere giderken aldığı, artık eğilip bükülmüş bavula kendi eşyalarını koydu. Annesinin tesbihini. Alyansını hâlâ taşıdığına şaştı. Çıkarıp yelek cebine koydu. Onun yerine babasının şövalye yüzüğünü taktı. Bir de sırt çantası. Ona oğlunun çamaşırlarını, topacını, resim yaptığı defteri koydu. Elbette kutusunda kemanı. Evi bir baştan bir başa dolaştı. Her odanın kokusunu içine çekti. O küçük mutfak balkonundaki çiçekleri sularken, kedisi Keş ayaklarına dolandı. Tuttu kediyi, sevdi, okşadı, öptü. Onu Kahveci Kadir'le bırakacaktı. Ablasına gitti. "Ben hazırım" dedi. İzmir'e iki bilet almıştı. Gideceği yeri belirlemişti.

— Gidiyorum abla. Belki hiç dönmem. Hakkınızı helal edin.

Ablası sarıldı, ağladı, "helal olsun" dedi.

— Evi kiraya ver, parasını sen al, eşyaları ister bırak ister sat.

Yeğenlerini birer birer öptü. Eniştesinin elini sıktı. Tatlı-sert:
— Ablamı üzme enişte, dedi.

Enişte:
— Merak etme üzer miyim, dedi.

Yemek, çamaşır, deterjan, bulaşık, kalabalık kokan evden çıktı.

Sadullah:

— Nereye gidiyoruz baba?

— Gezmeye.

Sadullah neşelendi. Öteki çocuklara:

— Yaşasın, babam beni gezmeye götürüyor.

Kenan:

— Öp elini halanın, eniştenin.

Çocuk halasının eniştesinin ellerini öptü, onlar da onun gözlerini öptü.

Ayrıldılar.

Az uzaklaşınca ablası bağırdı.

— Kenan bizi habersiz bırakma. Nerde olduğunu bildir.

Kenan döndü, kederle baktı. "Olur" dedi. Cibali'den çıkıncaya kadar ağlamamak için kendini zor tuttu.

"Elveda İstanbul.
Elveda mesut günler."

İzmir'e indiğinde gidip Mehtap'ın çalıştığı gazinoyu buldu. Gündüz saati, görevlilerden başka kimse yok. Yaşlıca bir müstahdem yerleri paspaslıyor.

— Selamün aleyküm!

Kafayı kaldırdı, paspasın sapına dayandı, baktı.

— Aleyküm selam! Çıkaramadım.

— İstanbul'dan geliyoruz. Mehtap Hanım'a bakmıştık. Burada çalıştığını söylediler.

— Nesi oluyorsun?

— Eski bir arkadaş.

— Ha! İyi. Yoldan geldin, yorgunsun. Otur, dinlen, bi çayımızı iç.

— Olur.

— Bu oğlun mu?

— Evet.

— Allah bağışlasın.

Fuayedeki koltuklara gidiyorlar, giderken yaşlı müstahdem büfeden yana bağırıyor:

— Cumali üç çay getir.

Uzaktan bir ses:

— Oldu.

Oturuyorlar. Sadullah yorulmuş, biraz oturduktan sonra başını babasının dizine koyup uzanıyor, az sonra da hâliyle

uyuyor.

Çaylar geldi.

— Biz Mehtapla İstanbul'da aynı gazinoda çalışmıştık. Yıllar önce.

— Mehtap benim hemşerim, adım Kâzım, yirmi yıldır buradayım. Kastamonu köylerinden.

— Mehtap hâlâ burada mı?

— İzmir'de ama burada değil.

— Ne zaman ayrıldı?

Kâzım Efendi tabakayı çıkarıp bir tütün sarıyor.

— Sana da sarayım mı?

— Teşekkür ederim.

Muhtar çakmağıyla yakıyor sigarayı, sonra yasemin ağızlığa takıyor. Oldu işte. Bi yudum da çay. Şimdi lafın belini kıralım. Kıralım be ya!

— Mehtap Hanım güzeldi. Sesi de iyi idi. Ama etrafında hep karanlık adamlar dolaşırdı.

— Ne?

— Karanlık. Yani yaramaz adamlar.

— Anladım.

O yüzden burda patırtı eksik olmazdı. Patron sonunda dayanamadı.

— Niye?

— Niyesi var mı? Her gün kavga, her gün polis.

Çayından iri bir yudum alıyor Kâzım Efendi.

— Patron sonunda kovdu kadını. Bu âlemde adın çıkmaya görsün. Öteki gazinolarda tutunamadı. Bir ara kendini alkole vurdu, zıvanadan çıktı. Sonra tedavi oldu. Ama pavyona düştü.

— Yazık be!

— Onu ordan, söylemesi ayıp ben kurtardım. Zaten baba-kız gibiydik. Derdini bana dökerdi.

— Nasıl kurtardın?

— Benim burda yer sildiğime bakma. Bir iki gecekondum var. Eski ahşap evleri alır, yıkıcılara satarım.

— Ee!

— Mehtap'a dedim ki, pavyonun sonu çöplük. Biraz paran var mı, dedim. Var dedi, ama az. Tutarını söyledi, iyi dedim. Ona altı odalı bir ahşap ev aldım. Sahibi oda oda kiraya veriyormuş zaten. İnşaat izni yok. Böyle evler ya yıkılır ya yakılır.

— Doğru.

— Evi aldık. Kız bu âlemden elini-eteğini çekti. Paranın pınarı kuruyunca etrafındaki pis herifler kayboldu. Patronun avukatı ahbabımdır. Onun sayesinde evdeki kiracıları attık. Evi şöyle bir elden geçirdik, çiçek gibi oldu. Bahçesi de var ha.

— Yaman adamsın Kâzım Efendi!

— Eh! Hayat mektebinde okuduk.

— Demek Mehtap patron oldu.

Gülüyor Kâzım Efendi, izmariti çıkarıp tablaya bastırıyor.

—Sayılır. Odaları tanıdığı, belaya bulaşmamış kızlara; köyden gelmiş yoksul, kendi simit satan, karısı temizliğe giden garibanlara verdi. Mutfak müşterek. Mehtap ara sıra buraya gelir, patrona uğrar.

— O niye?

— Yahu patron esasen bundan memnundu, ama iş olacağına vardı. Mehtap iyi zeytinyağlı yaprak dolması yapar, kalem gibi, patron buna düşkün.

—Yok ya!

— Öyle işte. Patronların aklına bilmem ki ne demeli. Herkes

çerez diye fındık fıstık yer, bu ille de dolma diyor.

Gülüşüyorlar.

— Sonra bana uğrar, sohbet ederiz. Siz ne zaman tanıştınız yoksa sevgilisi miydin?

— Hayır, hayır. İkimiz de çok gençtik o zaman, mesleğe yeni başlamıştık. Birbirimize destek olduk, Mehtap sıkı kızdır.

— Öyledir.

— Eh, artık bana adresini verirsin.

— Veririm elbet, yaz. Ezberimde zaten.

Kenan kâğıt kalem çıkarıyor, adresi yazıyor. Sadullah'ı uyandırıyorlar. Kâzım Efendi bunlara tost ile çay ikram ediyor.

Mehtapla karşılaşması tuhaf oldu.

Kadın ona, o kadına bakıyor.

Geniş sofanın ortasındalar.

Sonra Mehtap birden ağlayarak boynuna sarılıyor.

— Kenan, Kemanî Kenan sen misin lan?

— Evet.

Çok kilo almış Mehtap, ucuz parfüm kokuyor. Öyle birbirlerine sarılmış dururken şarkı kendiliğinden geliyor:

"Saçların tarumar gözlerinde nem
Ateşe benzerdin küle dönmüşsün"

Ayrılıyorlar, birbirlerini yine bir zaman süzüyorlar.

— Zayıflamışsın be Kenan, perişan görünüyorsun.

— Eh, yol yorgunu diyelim.

Mehtap Sadullah'ı görüyor nihayet. Ona da sarılıyor.

— Bu yiğit senin mi? Maşallah.

— Evet, Sadullah.

— Canım benim, aç mısınız?

Sofaya açılan kapılardan başlar uzanıyor. Meraklı bakışlar.

İki kadın gecelikle yanaşıyor.

— Hayırdır Mehtap abla, misafirin var galiba.

— Var ciğerim var. Ağır misafir. Hele bavulu, çantayı benim odaya atıverin, gel Kenan.

Odanın ortasında büyük bir eski ahşap masaya oturuyorlar. Kenan sigara yakıyor. Durgun. Mehtap ötekilere tanıştırıyor:
— İlk sahneye çıktığım gazinoda beraberdik. Sevgili değildik ama sıkı arkadaştık. Kemanîdir Kenan. Bir numara. Perihan'a, Müzeyyen'e çalmıştır.

— Abartma Mehtap.

— Ne abartması ulan, az bile dedim. Siz bakmayın bunun böyle çaptan düşmüş olduğuna. O zamanlar filinta gibiydi. Karılar, kızlar etrafında pervane. Ama nedense hiçbirine yüz vermedi. Sonunda bir soysuza düştü.

Kenan hayretle açılan gözlerini Mehtap'a dikiyor. Mehtap:
— Tirene bakar gibi bakma. Macerayı biliyorum. Bu âlemde haber tez yayılır. Neyse. Çok oluyor bu vakalar. Takma.
Sadullah'a bakıyor. Çocuk oralarda dolaşan tekir kediye odaklanmış.
— Nazlı, şu çocuğa çikolata ver.
Nazlı kalkıp ortak dolaba gidiyor, çikolatayı getiriyor. Sadullah bir yetişkin olgunluğu ile teşekkür ediyor.
— Ee, anlat bakalım Kenan, nasıl buldun beni.
—Valla, işte, İstanbul'u terk etmeyi kafama koyunca aklıma ilk sen geldin.

Mehtap iftiharla kızlara dönüyor.

— Demiştim size, sıkı arkadaştık. Çok kıyağını gördüm ben Kenan'ın.

— Gazinoya geldim. Kâzım Efendi ile sohbet ettik.

— Ah canım benim, hemşerim, her sırrımı bilir.

— Olan biteni anlattı.

Kenan etrafına bakıyor. Sadullah kedinin peşi sıra dolaşıyor, kedi Sadullah'a pas vermiyor.

— Olan-bilen o kadar çok ki, anlatsam roman olur.

— Ama işte burayı ayarlamışsınız.

Mehtap etrafına bakmıyor. Varlıklı iken yoksul düşmüş bir sesle:

— Eh, bu da bir şeydir.

Bu sırada sofanın kapısı açılıyor, elinde simit sepeti, kara-yağız bir delikanlı giriyor:

— Simidim çıtır. Bir yiyen pişman bir de yemeyen.

— Gel lan lavuk.

Kenan'a gösteriyor.

— Bu bizim Şeyho. Kızı kaçırmış, ama elde yok avuçta yok. Buraya sığındı. Kezban temizliğe gidiyo. Şimdilik değirmen dönüyo. Koy lan simitleri, kaşar da getir. Asuman sen de bir çay demle. Biz her dem böyleyiz işte. Birbirimize dayanak oluyoruz. Yoksa hayat zor.

Kenan önüne bakıyor.

—Zor. Kusura bakmayın elim boş geldim. Ama telafi ederiz.

— Ederiz be koçum. Sen artık buralısın. Seni bırakır mıyım hiç.

Çaylar içildi, simitler yendi, muhabbet koyulaştı. Artık müzik zamanı.

Kenan kemanı çıkardı.

Mehtap içki ve sigaradan iyice kalınlaşmış sesiyle ona eşlik etmeye başladı. Öteki kızlar da katıldılar. Nedense hep neşeli havalar.

"Kadifeden kesesi"

Biri kalkıp epeyce oynadı. Kıvırdı da kıvırdı.

"Adalardan bir yâr gelir"

“Atalım mı Arap kızı atalım mı"

Kenan bunu bilmiyordu, epeyce acemilik çekti.

"Yâr saçların lüle lüle"

Eh, şimdi yoluna girdi her şey.

Kurtlarını döktüler.

Sadullah Mehtap'ın odasında, onun perişan yatağında uyumuştu.

Çalışanlar döndüler. Her biri gücüne göre yiyecek bir şeyler getirmişti. Düzen böyle, ortaklaşa. Tanışma faslı bitti. O koca masada güzel bir akşam yemeği yendi. Bir fasıl da yemek arkasından geçildi. Bu defa şişeler açılmıştı. Kızların oyunu ile koca ahşap bina sallanmaya durmuştu. Mehtap temkinli idi. Etraftan şikayet olur, akan çeşmenin suyu kesilir diye bu coşkuyu fazla uzatmadı.

Ardından herkes odasına çekildi. İkisi kaldılar.

Nedense birbirlerine çocukluk günlerini anlattılar. Etrafta çiçekler açtı, kelebekler uçuşmaya başladı. İkisi de sanki billur gibi bir derede yıkandı.

Sofanın içinde bir çocuk şarkısı dolaşıp duruyordu.

Mehtap'ın odasında iki karyola vardı. Mehtap Sadullah'ı koynuna alıp yattı. Ötekine Kenan uzandı.

İkisi de içlerindeki düğümleri çözmüş, irini akıtmış, kalplerini temizlemiş, pırıl pırıl bir güneşli güne uyanmak umuduyla hemen uykuya dalmışlardı.

Yarın ola hayrola!

Gece yağmur yağmış, sabah güneş açmıştı. Eski bahçenin yaşlı leylaklarından kokular geliyordu. Kuş sesleri arasından geçip birlikle gazinoya gittiler.

Tanışma, hâl-hatır, muhabbet sonunda patron Kenan ile anlaştı. Zaten onu gıyaben tanıyordu. Tek bir şartı vardı. Alkol yasak.

Anlaştılar, Kenan avans aldı. Bu avans ile akşam yine ev ahalisi, kebap kokuları arasında bir fasıl daha geçti.

Aman sabahlar olmasın.

Kenan gazinoda çalışmaya başladı. Üç gün sonra saz heyetine şef oldu. Şarkıcılar ve çalgıcılar çok memnundu. Kenan alkolü azaltmış, neredeyse sahneye çıkmadan önce iki kadehe indirmişti,

Her şey ne güzeldi.

Sadullah bahçede oynarken komşu çocuklardan arkadaş edinmişti. Ama önceden de söyledik, hayat böyle durgun bir göl değildir. Bir taş düşer, dalgalar kıyıya ulaşır. Kuşlar yuvalarından uçar, sağanak kırbaç gibi inmeye başlar.

İki ihtiyar ikiz komedyen: Güldüren Güller-İkizler. Süha ile Reha. Nereden çıktılar, nasıl geldiler, gelip Kenan'ı buldular. Bunlarla İstanbul'dan tanışıyor. Aralarında bitmemiş bir hesap vardı, fuayede karşılaştılar.

Süha:

— Ooo! Kemani Kenan da burda.

Reha, küçümseyerek:

— Yoksa çalışıyor musun?

Kenan bozuk çalan sesiyle:

— Ulan insan önce bir selam verir be!

— Selam yerine sana kelam verelim.

— Şimdi bu espri mi yani?

— Senin gibi namus fukarasına çok bile.

— Kaşınıyorsunuz ama.

— Dön de sırtını kaşıyalım. Ali Rıza her akşam o güzel karını kaşıyor.

— Ne?

— Anladın sen onu.

Kenan'ın tepesi attı, etrafına bakındı, duvara dayalı uzun saplı süpürgeyi kaptı.

— Ulan kulağınızın kılları ağardı hâlâ hakaret. Kırarım kafanızı ha!

— Hıh! Çok korktuk.

— Sen patronun kafasını kırsaydın. Haysiyet yoksulu.

Kenan aniden saldırdı, birinin kafasını yardı, ötekinin galiba kolunu kırdı. Herifler "Yetişin adam öldürüyorlar" diye bağırarak büfeden yana kaçtılar.

Kenan süpürgeyi attı. Bir hışım çıktı gazinodan.

Akşam sakin sakin döndü. "Patron seni bekliyor" dediler, gitti. Adamın suratı bir karış.

— Olmadı Kenan Bey, bu hiç olmadı.

— Bana sataştılar, hakaret ettiler.

— Canım altı-üstü iki ihtiyar.

— Haşerat bunlar haşerat.

Onlarla kontrat yaptım. Hem az daha seni mahkemeye veriyorlardı. Birinin kafasını yarmışsın, ötekinin kolu.

— Kırılmış mı?

— Neyse ki kırılmamış. Çok rica ettim mahkemeden vazgeçtiler. Ama sizinle işimiz bitti.

— Doğru tatsız bir olay. Artık burada birlikte çalışamayız.

— Ben de öyle düşündüm.

Patron bir zarf içinde Kenan'ın alacaklarını uzatıyor.

— Senden çok memnun idim, ama gazinomda kavga istemem.

— Haklısınız, özür dilerim.

Kenan zarfı alıyor:

— Ben de sizden memnun idim. Hakkınızı helal edin.

— Helal olsun.

Kalktı patron, vedalaştılar. Kenan üzgün çıkıp gitti.

Nereye?

Deniz kenarına.

Bütün bu olup bitenleri düşündü. Son şansını kaybetmişti. Yine meçhule doğru gidecekti. Nasip.

Mehtap çekip gitme fikrine karşı çıktı. Pes etmek yok. İstemeyen ortanca kızını vermesin. Başka yer bakacaklar. Ama dedik ya, bu âlemde vukuat ışık hızı ile yayılır.

Her yerde bu kavga hikâyesi. Kimse Kenan'ı kabul etmiyor. Mehtap sonunda yelkenleri indirdi. "Bir de pavyonları denesek" dedi. Dediğine pişman oldu. Kenan ona öyle bir baktı ki bir daha pavyon lafı etmedi.

Bir zaman böyle geçti.

Çalışmak insanı güzelleştirir. Kenan'a ağır geliyor böyle bir hanım arkadaşın yanında sığıntı gibi...

Sabah çıkıyor, akşam dönüyor. Meyhanelerin önünden hızla

geçiyor. Sanki bir el, kolundan tutup içeri çekecekmiş gibi. Sonunda Mehtap dışarda iken pılını pırtısını topladı, o karikatür bavula tıktı. Oğlanı hazırladı. Sadullah huysuzlanmıştı. "Gitmem ben, burası çok güzel, arkadaşlarım var" falan diyordu.

Kenan oturup kısa bir mektup yazdı.

"Mehtap, canım benim!
Çok yük oldum sana. İyiliklerini ödeyemem. İzmir bana kapıyı kapadı. Artık bir başka beldeye uçmak gerek. Seni çok öpüyorum. Yürekli kızsın. Allah dilediğini versin.
Selam."

Mehtap mektubu aldığında Kenan ile oğlu çoktan Akdeniz'e doğru yola koyulmuştu.

Mehtap elinde mektup bahçedeki ıhlamur ağacına bakıyor, serçeler birbirini kovalayıp cıvıldaşıyor.

Yeşil yapraklar üstünde şakır şakır bir güneş. Pıtır pıtır yaş iniyor gözlerinden.

"Şurada evlenip bir yuva kursaydık, biraz da biz mutlu olsaydık" diye kendi kendine konuşuyor. "Her yol Roma'ya çıkar" demişler.
Nedir bu?
"İş olacağına varır" demek.

Kenan Mersin'e geldi. Cebinde biraz para var ya, bir otele yerleşti.

Koca şehirde tek bir gazino var, orada da kadro doluymuş. Patron Kenan'ı tanımadı bile. Eh, Marlon Brando değil ya, herkes tanısın.

Birkaç gün aylak aylak dolaştı. Parklarda Sadullah ile oynaştı. Sonra ani bir kararla bir gece Sadullah'ı otelde temizlikçi

olarak çalışan bir kadına emanet edip bir pavyona gitti. Dumandan göz gözü görmüyor, bağırtı ve şamatadan saz heyeti duyulmuyor. Her yanından makyaj akan şarkıcı kadının içki ve sigaradan iyice kalınlaşan sesi arada kaynıyor. Fazla dayanamadı Kenan, çıktı oradan. Öteki pavyonları gezdi, hepsi birbirinden beter. Sonunda kendini sahilde bir meyhanenin balkonunda buldu.

İçti, içti.

Neyse ki oteli bulabildi. Sadullah'a bakan kadına birkaç kuruş verdi. "Ben çalışmaya başladım, geceleri çocuğa bakar mısın?" dedi. Kadının canına minnet, otelde yatıyor zaten. "Elbette dedi, seve seve. Çok uslu bir çocuk." Kadın belki lafı uzatacak, saatler sürecek bir sohbete başlayacak ama Kenan'ın hâli yok. "Baba nerde kaldın sen" diyen oğluna "Çalışmaya başladım oğlum. Sen artık bu hanımla kalacaksın" dedi. Sadullah başını öne eğdi.

Böyle geçti günler.

Para suyunu çekti.

Bundan geçtik, bir sabah lavaboda yüzünü yıkarken aniden tükürdü. Kan geldi ağzından. Bir süre şaşkın, kana baktı. Akan su ile kayboldu kan.

Ter bastı Kenan'ı, sırtını duvara verip çöktü. O çöküntü ile ağlamaya başladı. Sonra silkindi. Kalkıp bir daha yıkadı yüzünü, bir daha tükürdü, yine kan.

"Amaan, inceldiği yerden kopsun" deyip çıktı tuvaletten. Mersin faslı burada sona erdi.

Otobüsle Adana'ya gidiyorlar. Gece. Şoför radyoyu kısmış, ama Kenan duyuyor şarkıları.

Zeki Müren'den Hüseyni bir şarkı:

"Rüzgârlara kapılmış kuru yaprak misali"

Ardından Sadi Hoşses'in Nihavent eseri:

"Ağlamakla inlemekle ömrüm gelip geçiyor"

Camdan dışarı bakıyor Kenan, yağmur usul usul yağıyor. Sonra kucağında uyuyan oğluna. Ne kadar zayıfladı çocuk. Nerdeyse bir aydır yıkanmıyor, koktu.

"Adana'ya varınca ilk iş hastaneye gitmek" diye düşündü. Elini cebine attı, cüzdanını çıkardı. Üç beş lirası kalmıştı. Bu arada karısı ile çektirdikleri fotoğrafı gördü. Elinde olmaksızın "Hayat çok çabuk yıprattın beni" dedi. Yoksa bir şarkı mıydı bu?

Hastane bahçesinde oturmuş simit yiyorlar. Simit kırıntılarına güvercinler yaklaşıyor. Sadullah onlara bir parça fırlatıyor, hepsi simit parçasına saldırıyor, çocuk mesut. Kenan kararsız. Doktora gitsem mi, gitmesem mi? Sonuç onu korkutuyor. Ya bir zaman burada yatacaksın derlerse. Çocuk ne olacak? Ya para isterlerse.

Bir süredir karşısında biri dikiliyor. Kenan neden sonra başını kaldırıp bakıyor. Düzgün kıyafetli, kıravatlı, eli çantalı, dazlak başlı, gözlüklü biri.

Kim bu?

Adam gülümseyerek bir adım yaklaşıyor.

— Kenan!

— Efendim.

— Beni tanımadın mı?

— Yoo!..

— Üsküdar Musiki Cemiyeti. Hatırla.

Kenan o günlere gidiyor. Gözlük. Uğur mu acaba?

— Uğur.

— Uğur ya! Aferin sana.

İki arkadaş yıllar sonra karşılaşmanın heyecanı ile kalkıp kucaklaşıyorlar.

— Saçları yemişsin be Uğur.

— Sen de perişan görünüyorsun. Ne bu hâl?

— Anlatırım.

— Hastaneye mi geldin?

Gözü Sadullah'a takılıyor.

— Çocuk senin mi?

— Evet.

— Eh, hadi, bavulu kemanı al, sana bir bakalım.

— Sağol be Uğur. Seni bana Allah yolladı.

Uğur önce baba-oğulu banyoya soktu. Üstündekileri yıkanması için hemşireye verdi. Banyodan sonra yeni çamaşır, pijama. Mis gibi oldular.

Bir de sıcak yemek. Oh.

Uğur bölüm başkanı idi. Kenan ile oğluna bir oda ayarladı. Tahliller, filimler falan derken tatsız bir netice çıktı ortaya.

— Ciğerler berbat Kenan. Kalp tekliyor, karaciğer cortlamış. Sen kendini harcamışsın be Kenan.

Kenan pencereye bakıyor, içini çekerek.

— Hayat harcadı beni, hayat.

— Nasıl?

— Anlatırım, uzun hikâye.

— O kan, mideden geliyor. Ülser. Ama yara büyük değil neyse ki ameliyat gerekmez.

— İlaç yeter diyorsun.

— Yeter. Bir de sağlıklı beslenme. Çocuk da zayıf düşmüş.
— İşte zurnanın zırt dediği yer.

— Sebep?

— İş yok. Diyar diyar geziyoruz, bir yuva kuramadık.

Uğur, Kenan'a değil çocuğa soruyor.

— Annen nerde evladım?

— Uzaklara gitti.

— Öldü mü yoksa?

— Hayır, gitti.

Kenan yaşaran gözlerini Uğur'dan saklıyor. İyi bakım, ilaçlar, yemek, kısa zamanda toparlandılar. Hemşireler Sadullah'a habire çikolata taşıyor. Servisin maskotu oldu.

Kenan geceler boyu Uğur'a hayatını anlattı. Uğur da ona. Tıbbiye tahsili ağır olduğu için musikiyi bırakmış, oysa iyi ud çalardı. Evlenmiş, karısı çocuk doktoru. Ama çocukları olmamış.

Bir gece, belki de hastanedeki son gece, Kenan çaldı Uğur söyledi. İki hemşire iştirak etti.
Ama bu fasıl hiç de iyi olmadı.
Başhekimin kulağına gitmiş. Uğur'u çağırdı: "Hastaneyi gazinoya çevirmişsiniz. Derhal odayı boşaltın. Burası otel değil." Uğur utanmıştı. Özür diledi.
Uğur, Kenan'a önce temiz bir otelde ucuz bir oda, sonra bir gazinoda iş buldu.

Kenan nasıl teşekkür edeceğini bilmiyor.

Güzel günler geçirdiler. Kenan Sado'ya resimli kitaplar aldı. Oğlan zeki. Okula gitmeden okumayı söktü. Bir iki kez Uğur'la buluştular. Bu Adana günleri Kenan'ın hayatında mesut sayılacak sayılı günlerden oldu.

Ta ki o gazinoda kıyamet kopuncaya kadar.

İki düşman aşiretin adamları gelmiş, masadan masaya laf atılmış, silahlar çekilmiş, kavga-dövüş. İki ölü, bir sürü yaralı. Gazinoyu kapattılar.

Kenan çok korkmuş, bayağı bir travma geçirmişti. Kurşunlar sağından solundan geçti. Klarnetçi ile ritim saz çalan eleman ağır yaralandı.

"Ben artık burada duramam" dedi Uğur'a.

"Antep'e mi gitsem?" Uğur, "Oranın da buradan farkı yok.

Sen kendine ufak, sakin bir kent bul" dedi.

Doğru. Ufak ve sakin. Bu huzur demek. Ama oralarda da gazino yok.

Kenan ayrılırken Uğur'a bir ud hediye etti.

— Yeniden başla. Bilirsin musiki her derdin ilacı.

— Bilmez miyim? Sağol. Ömür boyu taşırım bu hatırayı. Uğur da Kenan'a epeyce bir para verdi. Zorlandı ama kabul ettirdi. Çocuğun tahsil parası imiş.

Baba-oğul yine bir tirene atlayıp meçhule doğru gittiler.
Bir gece yarısı bir küçük kent istasyonunda indiler. Taksi yok ama faytonlar var. Kenan birine yanaştı.
— Hemşerim burda bar-pavyon var mı?
Faytoncu biraz tuhaf baktı. Herkes otel sorar, bu herif bar-pavyon soruyor. Ne iş?
— Yok beyim. Sade Cellat'ın meyhanesi var.

— Cellat mı?

Güldü faytoncu.
— Korkmayın canım, şeker gibi adamdır.

Baba-oğul faytona atladı.

— Eh gidelim bakalım. Şu Cellat'ı görelim.

Meyhanede sigara dumanından göz gözü görmüyordu. Zemin alçak, birkaç basamakla iniliyor. Kasketli, bıyıklı adamlar birbirine eğilmiş konuşuyor. Müzik yok. Mekânda ağır kebap kokusu ile anason kokusu birbirine karışmış.

Faytoncu bir iyilik edip Kenan'la Sadullah'ı meyhanenin bitişiğindeki yazıhaneye götürdü.

— Ali abi, bu bey İstanbul'dan gelmiş sizi görmek istedi.

Cellat oturduğu masadan kalktı, bir deftere bir şeyler yazıyordu, yakın gözlüğü masaya bıraktı. Gülümsedi.

Orta boylu, kafası üç numara tıraşlı, gençliğinde güreşmiş, ense kalınlığından ve yamrı yumru olmuş kulaklarından belli. Hâliyle göbekli. Ama gülünce iki altın dişi görünüyor, iyice sevimli oluyor.

— Buyurun efendim, şeref verdiniz. Sağol Hüseyin.

Faytoncu Hüseyin gidiyor, Kenan ile Sadullah oradaki koltuklara oturuyorlar. Kenan fötr şapkasını çıkarıp bavulun üzerine koyuyor. Elini uzatarak:

— Efendim, bendeniz keman sanatçısı Kenan Sönmez, bu da oğlum Sadullah.

El sıkışıyorlar.

— Ben de Ali Bükülmez. Hoş geldiniz.

Kenan:

— Hayat bizi buralara sürükledi. Övünmek gibi olmasın Hamiyet'e, Müzeyyen'e çaldım İstanbul'da, ama kader.

— Sağlık olsun Kenan Bey. Şimdi?

—Dedim belki burada bir gazino vardır. Yokmuş. Faytoncu sağolsun bizi size getirdi.

Ali bir sigara yakıyor, Kenan'a tutuyor, Kenan teşekkür ediyor.

— Kenan kardeş. Burası ufak bir yer. Benim meyhaneden gayrı eğlence yeri yok. Bizde de müzik yok. Bazan plak çalarız o kadar.

— Ya!

— Evet, siz ne okursunuz, türkü falan?

— Hayır. Benimki Klasik Türk Müziği. Türkü bilmem.

— Bu olmadı işte.

— Neden?

— Bizim müşteri şarkı bilmez. Anlamaz.

Kenan biraz düşünüyor, sonra:

— Onlara "Uzaktan gelmişim yorgunum hancı / Şuraya bir yatak ser yavaş yavaş" diye okusam.

Ali gülüyor, gamzeleri var.

— Bak bu olur. Canlı müzik ha! Bir kez denemiştik, bir daha deneriz. Belediye hoparlöründen duyururuz.

Kenan ferahlıyor.

— Anlaştık.

— Yevmiye veririm. On beşten, on beşe.

— Tamam.

— Kalacak yer?

— Bilmem.

— Siz bu gece burada kalın, şu kanepelerde uyursunuz. Açlık var mı, kebap söyleyeyim.

— Teşekkür ederim. Ancak birer tas çorba içip yatsak iyi olur. Yorgunuz.

— Oldu. Ben yarın ev işini hallederim. Çok memnun oldum Kenan Bey. Şehrimizi şenlendirdiniz.

— Bakalım, inşallah.

Kenan'la Sadullah o gece orada yattılar. Sadullah çorbasını bile içemeyip uyudu. Kenan yerini yadırgadı. Uyku tutmadı. Tavana bakıp Haliç'i düşündü. Uyku tutmayınca hep böyle yapar. Haliç'teki kayıklar, gece ışıkları, uzaklarda bir klarnet...

Öğlene kadar yatmışlar.

Onları Ali uyandırdı. Evi bulmuş.

— Bizim bir Halim Baba'mız var. Demiryollarından emekli Hacı. Bir de eşi Sabire Hanım. Çocuk yok. Halim Baba evine bitişik ufak bakkal dükkanını işletir. Boş durmaktan iyidir diyor. Sabire anne tüm mahallenin sevgilisidir. Çocukları

çok sever, Sadullah'a bakar. Mahallenin kızlarını hep o ev sahibi yaptı, cömerttir. Eve bitişik bir odaları var. Eşyası yerinde. Bekâr öğretmenler, hemşireler falan kalır. Mutfağı, banyosu, affedersin tuvaleti var.

— Oh, oh! Çok iyi. Tam bize göre.

— O zaman yandaki pastanede bir kahvaltı edip gidelim. Toparlanıyorlar. Kahvaltıda Sadullah'a süt ve yumurta.

Hacı Halim ve Sabire bunları çok iyi karşıladı. Kadın hemence Sadullah'ı kucakladı. Sadullah babaannesini hatırladı. O tarçın kokuyordu, bu sabun.

Ali gitti. Bizimkiler tertemiz odaya yerleştiler. Sadullah:

— Burası evimiz öyle mi baba?

— Evet evimiz.

— Çok güzel. Hem avluda tavuklar var, kayısı ağacı var.
— Aferin, nasıl dikkat ettin böyle?
— Çok sevdim burayı. Burda kalalım. Artık gitmeyelim.
— Gitmeyeceğiz. Seni okula yazdıracağız.
Az sonra Sabire Hanım onları yemeğe çağırdı.
Çorba, yeşil fasulye, yoğurt ve helva.

Aylar sonra ilk kez ev yemeği yediler. Tadı damaklarında kaldı.

Yemekten sonra Sabire, Sadullah'ın elinden tutup avluyu gezdirmeye çıktı. Tel örgü ile çevrili maydanoz, nane, soğan maşaraları. Bir kayısı, bir kiraz, bir ıhlamur. Kayısı olmuş, meyvesinden yediler. Civcivlerini peşine takıp dolaşan çilli tavuğu seyrettiler.
Sonra o tekir kedi. Cana yakın. Geldi Sadullah'a yanaştı. Sadullah kediye alışkın.

— Bunun adı ne, dedi.

Sabire:

— Tekir.

— Benim de kedim vardı İstanbul'du, ama bu da güzel.

Sadullah kediyi okşadı, nedense annesini hatırladı. Sabire demeyi becerememiş, kadına Sabır anne deyip duruyor, her gördüğü şey için "Bu ne, bu ne" diye soruyordu.

Çeşme, musluk, hortum, teneke semaver, odun-kömür deposu, kazma, kürek, yarılmış çekirdeği çıkarılmış, bir bez üzerine dizilip kurusun diye odun deposunun üzerine serilmiş kayısılar. Onlar orada, avluyu, evi, odun deposunu dolaşadursunlar; Kenan ile Halim Baba serin dükkânda limonlu ıhlamur içerek uzun bir sohbete dalmışlardı.

— Yahu Halim Baba bu meyhaneci Ali'ye niye Cellat diyorlar, şeker gibi adam.

Halim Efendi gülümseyerek iri ıhlamur bardağından iri bir fırt çekti.

— Bunun babası epeyce varlıklı idi. Zahire tüccarı. Bu da bir evin bir oğlu. Güreşe meraklı idi, okumadı ama karakucakta birinci oldu. Babası ölünce amcaları malı paylaştı, zaten ortaktılar, bunu hasır üzerinde bıraktılar. Bu hesaptan kitaptan anlamaz. Yaramaz arkadaşları ile arada bir İstanbul'a hovardalığa giderdi.

Para suyunu çekince bir arkadaşı demiş ki, "Ali bir meyhane açalım burada hiç yok, parayı desteleriz."

Dediği gibi de oldu.

Adını "Bahar Gazinosu" koydular. Dolup taştı. İstanbul'dan türkücü bile getirdiler. Sonra, bu saf ya, ortağı bunu kündeye getirip paraları aldı kaçtı. Bu da gazinoyu meyhaneye çevirdi, bahtı açıktır keratanın, yine kazanmaya başladı.

— Halim Baba, Cellat'a gelemedin daha.

Halim Efendi ıhlamurdan bir fırt daha çekti.

— Sabırlı ol yeğenim. Burda vakit çok, iş yok. Lafın belini kıracaksın ki sohbet koyulaşsın.
Evet, ne diyorduk.

— Meyhane açmış.

— Açtı evet. Hiç vukuatı yoktur. Lakin bir alacak-verecek davasından içeri düştü.

— İşe bak sen.

— Ya! İçeri düştü. Tabi mapusanenin raconunu bilmiyor. Daha ilk gün Ağa'nın adamı gelmiş haraç istemiş. Bu da diklenip "Git lan" deyince adam bıçağı çekmiş.

— Vay, vay!

— Bu Ali yumuşak başlıdır ama mangal gibi yürek var. Bıçaklı adamı şöyle göğsünden itiverince, adam ardındaki sandalyeye takılıp yüzükoyun düşüvermiş.

— Kavga geliyor işte.

— Yok canım. Adam kendi bıçağının üzerine yığılıp cartayı çekmiş.
— Allah'ın işine bak.
— Tabi şahitler falan var, bizim Ali nefsi müdafaadan yırtmış.
— Peki Ağa?
—Ağa işin peşini bırakır mı? Bırakmaz yoksa forsu kalmaz. Kimse onu it yerine komaz.

Ali'ye Sabire Hanım bir poşet içinde çamaşır, meyve falan göndermiş. Ali poşeti yatağa boşaltmışken...

— Ee!..

— Ağa başına bitivermiş. "Ulan hırbo" demiş, "yolumuza taş koydun, ben sana o meyveleri yedirir miyim" diyerek Ali'nin boğazına sarılmış. Ali, o şaşkınlık içinde elindeki boş poşeti herifin başına geçirivermiş. Bir zaman çekişmişler, sonra Ağa'nın nefesi daralıp kütük gibi devrilmiş.

— Al sana bir cinayet daha.

— Yok, bu sefer başka.

— Nasıl?

— Adamda kalp varmış. Bir yandan heyecan bir yandan nefessiz kalınca kalp krizinden gidivermiş.

Gardiyan, doktor, hâkim netice belli olunca Ali'yi mahkemeye bile çıkarmamışlar.

— Dünyada neler oluyor yahu.

— Neler ki, neler,

Tabi içeride bunlar olup bilerken, hani ne demişler "Şeyh uçmaz müritleri uçurur" misali, dışarda Ali'nin destanı yazılıvermiş. Neler anlatılmış neler? Ali duysa dudağı uçuklar. Netice bizim Ali pir ü pak girdiği mapus damından iki leş bir şöhret ile çıkıvermiş.

— Şöhret.

—Şöhret işte sorduğun soru: Cellat. Kim takmışsa ona böyle bir lakap takmış, o gün bu gün sürer gider. Kimse bu yörede Ali'ye posta koyamaz, çekinirler.

— Hâlbuki şeker gibi adam,

— Öyledir, iyiliksever. Peki sen ne yapacaksın bu meyhanede?

Kenan biraz düşünür, sonra:

— Canlı müzik. Ben hem çalar hem söylerim. Ama tek saz ile olmaz. Bir ekip kurmalı. Burda ud, kanun, klarnet çalan var mı?

— Yok, sade Zeynel Efendi'nin cazı.

— Caz mı?

—Yok be! Takılıyorlar. Yaşlıdır Zeynel Efendi. Kanun çalar. Roman gençlerden bir klarnet bir darbuka, düğünlere gider.

— Güzel, bu adamı ayarlarız.

— Yalnız Ali'nin geliri az, size fazla bir şey veremez, hele dört kişi olunca.

— Ona da bir çare bulunur elbet. Meyhaneyi yenileriz, yine Bahar Gazinosu olur.

— Olmaz. Bura halkı içmez. İşte sarhoş takımı, sağdan soldan gelenler, batakhane derler oraya. Sen daha iyi bir iş tutsan?

— Benim işim bu Halim Baba, başka iş bilmem. Bulsam da beceremem.

— Eh, sen bilirsin.

Ali ile oturdular. Kenan anlattı Ali dinledi. İşte yukarıdaki projeler. Ali:

— Zeynel Efendi yaşlıdır. Gece o saate kadar dayanabilir mi?

— Para canlısı imiş. Böyle adamlara arpayı verdin mi hizan'a gider.

— İyi de arpa nerde?

— Olacak, o da olacak.

— Yahu Kenan beni masrafa sokacaksın, şurda işte karınca misal geçiniyoruz.

— Olmaz. Durmayalım düşeriz, denilmiş.

— Şu boya işini yapmasak.

— Olur mu, boya olacak ki yenilik-temizlik belli olsun. Yeni müşteriler gelsin. Unutma, buranın adı eskisi gibi "Bahar Gazinosu" oluyor.

Şehre ilanlar asacağız. Bir fayton tutarız bir de cazgır. "İstanbul'dan gelen sanatçı eşliğinde canlı müzik", "Bahar Gazinosu yenilendi" diye bağırır.

Ali sigara üstüne sigara içiyor. Yıllardır hep aynı şey, hep aynı şey; kendi de bıkmıştı ama bu yenilik onu korkutuyordu. Elindeki üç kuruşu boya-badanaya harcamaktan korkuyordu. Bir yandan da heyecanlanıyor, eski günlerdeki "Bahar Gazinosu"nun hayalini kuruyordu.

Çağırdılar Zeynel Efendi'yi, tanıştılar. Kenan:

— Ben türkü bilmem Zeynel Bey, o fasıl size ait.

— Biz de klasik müziği unuttuk ama merak etme. Ben eskiden Ankara'da çok çaldım, hatırlarım.

— Zaten gündüz çalışacağız. Bir repertuvar yapacağız. Zeynel Efendi çipil gözleriyle sürekli Ali'yi süzüyor. Sonunda dayanamadı.

— Ali oğlum, yevmiyeyi ne yapacağız?

Ali:

— Anlaşırız merak etme.

Nitekim vur aşağı çek yukarı pazarlık bitti, anlaşma imzalandı. Böylece "Bahar Gazinosu"nun saz heyeti kurulmuş oluyordu. Meyhaneyi birkaç gün kapadılar. Tadilat var dediler, ama burası küçük yer, haber hemen yayıldı.

"Cellat, Gazinoyu yeniliyormuş."

"İstanbul'dan sanatçı gelmiş, canlı müzik yapılacakmış." "Fıstık gibi bir karı diyorlar."

"Beyaz masa örtüleri, çiçekler, bardaklar gazino mis gibi olmuş mis."

Bu arada Kenan repertuvarı hazırladı. Türkülerin dışında kendinin de iştirak edeceği "Adalardan bir yâr gelir bizlere", "Erkilet güzeli bağlar bozuyor" vb. gibi hareketli parçaları koydu.

Kendi de denemek için çalıp söyleyeceği bir iki şarkı seçti.
"Geçti sevdalarla ömrüm ihtiyar oldum bugün"
Güfte: Hüseyin Siret. Beste: Şükrü Tunar.
Hüseyni.
Udi Hırant'ın meşhur şarkısı:

"Hastayım yaşıyorum görünmez hayal ile" ve benzeri bir iki şarkı daha.

Sesi gitmişti. Ama pes perdeden usulüne uygun hâlâ oku-

yabiliyordu.

Gazino günlerinden kalma, bir köşeye atılmış ses düzenini elden geçirip kurdu.

Boya-badana bitip masalara boyuz örtüler çekilince program hazır hâle gelmişti. Bu beyaz örtüye Ali çok itiraz etti. "İki günde kirlenir" deyip duruyordu. Kenan ona da bir çare buldu, örtü üzerine kalın naylon monte ettiler. Dökülen bir şey olursa anında siliniyor, tertemiz oluyordu.

"Bahar Gazinonu" tabelası da kirlenmiş, yıpranmıştı. Tabelacı Celal onu elden geçirdi.

Açılış pek parlak oldu.

Meyhaneye tenezzül etmeyip Şehir Kulübü'nde kafa çeken bürokratlar, avukatlar, tüccar takımı kâmilen gelmişti.

İlave masa koydukları hâlde yer darlığı çekildi. Kenan hem sunuculuk yaptı hem çaldı söyledi. Bazı hovardalar birbirlerinin kulağına eğilerek "Karı nerde, karı" diye sordular ama iş az sonra anlaşıldı. İstanbul'dan gelen bu kemancı imiş. Gerisi bildiğimiz Zeynel Efendi'nin cazı.

Ali bu arada çaktırmadan fiyatlara zam yapmıştı. Program bitip kafalar dumanlı olduğundan bu fiyat farkı pek anlaşılamadı.

Ali bir haftada yaptığı masrafı çıkarmış, "Bahar Gazinosu" eski günlerine dönmüştü. Ancak klasik müzikten anlayan pek yoktu. Kenan'ın tek başına çalıp söylediği şarkılar alkış alamadı.

Ama şu oldu.

Ehl-i keyfin kendi arasında, bazan bir tüccarın bahçesinde, bazan bir resmî dairenin düğün salonunda yaptıkları hususi toplantılara davet edildi. Bu ekstra işler Kenan'a epeyce para kazandırdı.

Ne var ki seçkin müşteriler gazinodan çabuk bıktı. Azar azar ayaklarını çektiler. Ali ve saz takımı eski müşterilere kalmıştı. Ali yine de memnundu. Bu hamle onu canlandırmıştı. Ara sıra Kenan'a takılıyordu:

— İkinci bahar kısa sürdü ortak.

Kenan bezgin.

— Eh, biz elimizden geleni yaptık.

— Yaptık, yaptık sağol. En azından dükkân yenilendi, az şey mi bu?

Sadullah kısa sürede mahallede arkadaş edindi. Misket oynamayı, topaç çevirmeyi, saklambacı öğrendi. Az değil beş buçuk yaşına dayanmıştı. Sabır Anne ona namaz surelerini öğretti. Ara sıra dükkânda Halim Dede'ye de yardım ediyordu. En azından o namaza gidince dükkânı bekliyordu. Akşamları babası çilingir sofrasını kurunca birlikte şarkı geçiyorlardı. Gün geldi Kenan oğlanın boynuna kemanı dayadı, yay çekmeyi öğretti.

Dededen, babadan geçme kabiliyetle Sadullah altı ay sonra basit parçalar çalıyordu. Bir yılı bitirdiklerinde hem keman öğrenmiş, hem nota okumaya başlamış, hem de babasından en az otuz şarkı meşketmişti. İncecik çocuk sesiyle okuduğu parçalar Kenan'ı mestediyordu. Çok mutluydu. Babasından devraldığı sazı oğluna devredebilecekti.

Bazan yağmur yağar, güneş açar, kuşlar öter, bulutlar süzüle süzüle gider, gün güzel gece güzel olur, gam yiter, neşe galip olur ya; işte öyle güzel günler, aylar geçti.

Sessiz sakin.

Kenan rica üzerine savcının kızı ile defterdarın oğluna keman dersi veriyor, evlerine gidiyordu.

Defterdarın yaşı geçmiş kızı, Kenan için biraz umutlandıysa da hakkında söylenenleri duyunca vazgeçti.

Adam hem hasta imiş hem kara sevdalı. Kendisini terk eden karısını bir türlü unutamamış. O gün bu gün kimselere bakmıyormuş. Sadullah okula başlamış, daha ilk sınıftan itibaren keman çalıp şarkı söylediği duyulmuş, hocalardan takdir almış, neredeyse efsane olmuştu. Bu efsane okul bitinceye kadar neredeyse bir menkıbeye dönüştü.

Yıl sonu müsamerelerinde kemanıyla çıkıp en az beş şarkı okuyor, salon alkıştan inliyordu.

Ön sıralarda oğlunu izleyen Kenan yağmur gibi gözyaşı döküyordu. Ne olurdu şu manzarayı Semiramis de seyretseydi.

Sadullah'ın ilkokulu bitirdiği yıldı.

Kemanın bir teli koptu.

"Bir tel kopar âhenk ebediyyen kesilir" Şehirde bir müzik araçları satan dükkân yoktu. Mecburen daha büyük olan komşu vilayete gidecekti.

Gitti nitekim.

Kemanın telini takdırdı, yedeklerini aldı, bir gece de orada kaldı.

Dönüşte umulmadık bir şey oldu.
Tiren koridorunda yürürken, daha doğrusu oturacak bir yer ararken, perdeleri çekili bir kompartımanın kapısını açtı. Ooo!.. Âlem, bu âlem.
Kılık kıyafetlerinden bürokrat oldukları anlaşılan dört arkadaş, restorana gitmeyip oracıkta, pencere önünde şişeleri açmışlardı.

Söylenen söz hep şudur:

"Bu kadar yol başka nasıl çekilir." Doğu Ekspresi bu, Haydarpaşa-Kars. Ak saçlı biri maden bulmuş madenci gibi sevindi, yerinden sıçradı neredeyse.

— Vaay Kemancı, hoş geldin be ya!

Trakyalı bu garanti, Trakyalıların ekserisi içer, iyi içer.

— Hoş bulduk, rahatsız etmeyeyim.

Ötekiler:

— Yok ya, ne rahatsızlığı.

Gel, gel, çök şöyle.

Aç mısın, buyur, iki tek de sen at.

O kadar ısrar ettiler ki Kenan mecburen oturdu. Masadaki mezelerden atıştırdı. Gerçekten de iki tek attı.

Ardından hâliyle musiki faslı başladı. Bunlar klasik müzikten anlıyor, bu iyi. Hatta biri, gençten olanı bayağı söylüyor. Kenan'ın sesi yetmediği için bu gencin varlığı derde derman oldu.

Kenan, Nasibin Mehmet Bey'in meşhur Hicaz eserinden başladı.

"Kederden mi neden bilmem sararmış reng-i ruhsann".

Ardından Dede Efendi, yine Hicaz.

"Yine neş'e-i muhabbet".

Arif Sami Toker'in Hüzzam eseri:

"Efkârlıyım bu gece içelim dostlar".

Sonra daha şuh parçalara geçti.

Sadettin Kaynak'tan Mahur:

"Ben güzele güzel demem güzel benim olmayınca"

Arada bir türkü:

"Fincanı taştan oyarlar".

Kafayı bulmuş ahbaplar bazan efkârlanıyor, bazan kalkıp yerinde oynuyor.

Bizim müziğimiz böyledir.

Tıpkı hayat gibi.

Madalyonun bir yüzü keder, öteki yüzü neşe. Halk müziği

de öyledir. Bir dertli uzun hava çekilir. Mesela:

"Erzurum dağları kar ile boran"

Ardından bir oynak hava bağlanır.

"Bu dere kumlu dere"

Pek tabi dünyevi duygulara hitap eden parçalar böyledir. Müziğimizin temelini teşkil eden uhrevi-dinî parçalar daima ağır başlı, insanı tefekküre sürükleyen nağmelerdir. Tekkelerdeki hareketli cehrî zikir parçaları vecde gelen müritleri coşturur, onları âdeta bu dünyadan uçurur.

Ardından sakin bir ilahi gelir.

Kenan ile kadeh arkadaşları Kenan'ın ineceği istasyona kadar çalıp-söylediler. Neticede Kenan müsaade istedi. Hepsi nazikâne teşekkür ettiler ve o ara nasıl becerdilerse aralarında topladıkları parayı Kenan daha "olmaz" demeye kalmadan cebine koydular.

Soru:

— Kenan Bey hep tirende mi çalıyorsun?

— Yok, kemanın teli kopmuştu, vilayete onun için gittimdi.
— Keşke hep çalıverseydin be!
— Neden?
— Biz işte sık sık böyle teftişe gideriz tirenle.
— Rastlaşırdık, âlem âlem olurdu.
— Nasip, belki yine buluşuruz.

deyip çıktı Kenan, inince parayı yokladı. Vay canına. Cellat'tan aldığı iki aylık parayı vermişlerdi. "Ulan" dedi içinden "Bu tiren müziği iyi iş be!"

Kendisini kötü bir haberin beklediğini bilmiyordu. Daha evine varmadan söylediler "Cellat'ın meyhanesi yanmış." Bu olmadı işte. Şunun şurasında geçinip gidiyorlardı.

Eve gitmeden meyhaneye gitti. Bir yangın enkazı. Adamlar işe yarar malzemeyi topluyor. Cellat da orada.

— Geçmiş olsun ağam,

— Sağol Kenan,

— Nasıl yanmış?

— Bilinmiyor, Kendi mi yandı, yaktılar mı? İnsanın aklına her şey geliyor.

— Ee! Ne düşünüyorsun?

Cellat kararlı.

— Ne olacak, yeniden yapacağız.

— Para?

Ali eliyle müphem bir işaret yaptı.

— Bilmem, buluruz elbet. Sahi sen nerdeydin o gece?

— Kemanın teli kopmuş, komşu vilayete gittimdi. Bir gece kaldım. Bir ihtiyacın olursa ben burdayım.

Ali sevgiyle Kenan'ın sırtını okşadı.

— Sağol. Biliyorum. Söylemen yeter.

Kenan bir iki gün oyalandı. Ara sıra meyhaneye uğradı, enkazın kaldırılmasına baktı. Ali'yle konuştular.
Meyhanenin yeniden açılmasını bekleyecek durumda değildi. Tirende çalmak geldi aklına. Geçenki gibi iki müşteri çıksa yeter.

Evdekilere anlattı durumu. Sado'yu onlara emanet elli. Bindi tirene "Ver elini Haydarpaşa."

Bu ilk seyahatinde bir iki yerde çaldı, yol parasını çıkardı.

En büyük kârı tiren personeli ile tanışmak olmuştu.

Onu personelin dinlendiği, zaman zaman uyuduğu, yemek yediği, ihtiyaçlarını giderdiği furgon vagonuna davet ettiler.

Demiryolcular içer.

Başka türlü nasıl biter bunca yol.

Ömür biter yol bitmez demişler.

Kenan, demlenen personele Abdullah Yüce'nin "Uzayıp giden o tiren yolları" parçasından başlayarak epeyce çaldı. Karnını doyurdu, iki tek attı.

Haydarpaşa'dan karşı yakaya baktı. O kadar baktı ki yorulup merdivenlere oturdu.
Martı sesleri ve deniz kokusu.
Cibali'yi, çocukluğunu, babasını, Haliç'i, Semiramis'i, sahneye ilk çıkışını, ilk çaldığı parçayı neler, neler, neler...
İstanbul ne söze sığar, ne yazıya. "Neler çeker bu gönül söylesem şikayet olur" Bunu bestelememişler galiba. Yazık şu bizim bestekâr takımına. Divan edebiyatının en güzel mısraını atlamışlar.

Yanından seyyar bir çaycı geçiyordu. Tepsiden bir çay aldı. Kıyıdaki simitçiye seslendi. Simit ve gravyer peynir. Oh! İstanbul yedin beni be! Ama artık sık sık görecekti burayı. Karşıya geçip anasının, babasının mezarlarını ziyaret etmeyi, hatta ablasına uğramayı düşündü. Sonra vazgeçti. Her gördüğü şey yarasını bir kez daha deşecekti. Bir miktar kabuk bağlamış yarayı yeniden kanatmanın lüzumu yok.

Döndü, Doğu Ekspresi'nin koynuna sığındı. Gurbetten memlekete dönen köylülere çaldı. Türkü istiyorlardı, o da türkü bilmiyordu. İstanbul türküleriyle idare ettiler. Hepsi genç, başlarında yaşlı biri vardı. O konuştu:

— Ağa senin sesin gitmiş. Sen yanına bir bayan bul.

— Asılırlar, maraza çıkar.

— Doğru. Bak biz içmiyoz amma, seni en çok kafa çekenler

çağırır. Eh, sarhoşun ne yapacağı belli olmaz.

Ayrılırken bayağı bir para verdiler.

Ah bu benim gönlü bol insanım. Yemez yedirir, giymez giydirir.

Böyle bir ahlâk işte.

Kenan bu paranın ne zorluklarla kazanıldığını, memlekette nasıl işe yarayacağını biliyordu. Kıyamadı, destenin yarısını iade etti. O gittikten sonra köylüler birbirine baktı şaşkın şaşkın. Biri:

— Delikanlı adammış ha!

Yaşlı adam:

—Elbette. Bu öyle sokak çalgıcısı değil. Kibar. İstanbul çocuğu.

— Nasıl düşmüş tirenlere?

— Kimbilir başından neler geçti?

— Kader.

Sonra hepsi sustu.

Kaderin ne olduğunu düşündüler. İşin içinden çıkamadılar. Kenan daha sonra bir subay ve ailesine, tatile giden talebelere, yıllar sonra memleketini ziyarete giden bir emekli öğretmen ile tek başına içen bir orman memuruna, tezkereci askerlere çaldı. Daha ilk seferinde bayağı para kazanmıştı. İşte tiren.

Memleketi toplamış gidiyor.

Her birinin ayrı bir hikâyesi, ayrı bir dünyası var.

Tirende başka satıcılar da var: Bir istasyonda binip ötekinde inen çörekçi-börekçiler. Sepette meyve satan çocuklar, aynatarak-jilet-bıçak-cüzdan-saat satan anasının gözü işportacılar, tesbih-tekke-dinî eser satan sakallı cübbeli hacılar, daha neler. İçlerinde biri var ki bahse değer.

Şerbetçi Babo.

Ona "Babo" diyorlar, adı Bahattin.

Saçlarına kır düşmüş, bıyıklar pala. Ense kilise direği gibi gözler çakmak çakmak.

Yazın çalışırmış, tirende vişne şerbeti satıyor. Fazla yol yapmıyor, en çok iki vilayet arası. Yıllardır tirende imiş. Demiryolcular, gar çalışanları hepsi tanıyor, seviyor. Kabadayı adammış, hakkında destan yazılmış. Kışın kasabasında salep satar dediler. Cana yakın, sevimli, konuşkan biri.

Çok gitti geldi Kenan. Haydarpaşa'dan Kars'a tüm istasyonları ezberledi. Gar müdürleri, istasyon şefleri, kondüktörler, tireni temizleyenler, gar gazino şefleri, restoran vagonu personeli hatta makinistler ve ateşçiler ile ahbap oldu. Tahta sıralar üstünde yattı. Kış günleri tirenin camları buz tutup koridorda durmanın imkânı kalmayınca furgon vagonuna geçti. Yahut tanıdığı bir istasyonda inip gazinoda, olmadı misafirhanede yattı.

Neredeyse bir demiryolu personeli olmuştu. Arada bir eve uğruyor, biraz dinlenip Sadullah'la konuşuyor, sonra onlara para bırakıp yine yuvasız kuşlar gibi tirene dönüyordu.

Bu yorucu-derbeder hayat, kötü beslenme, hâliyle alkol, eski hastalıklarının nüksetmesine sebep olmuş, sesi iyice kısılmıştı.

Mendilinde kan lekeleri.

Güz gelmiş, yapraklar dökülmeye başlamış, leylekler çoktan gitmişti. Sabah-akşam bayağı serin oluyordu.

Şerbetçi Babo ile çok sevdikleri Gar Müdürü Gani Bey'in özene-bezene düzenlediği Gar Gazinosunun bahçesinde oturuyorlardı.

O yıllarda demiryolları çok gözde idi. Henüz karayolu taşımacılığı için ne araçlar yeterli, ne yollar. Demiryolculuk bayağı forslu meslek. Bazı zevk sahibi, işine âşık gar müdürleri gar çevresini ağaçla, çiçekle, çayırla cennete çevirmiş; gar bahçeleri halkın dinlenme alanı olmuş hatta bu gazinolarda düğünler yapılmış, konserler verilmiştir.

Gani Bey de büyükçe bir kasabanın gar müdürü idi. Binasına, personeline, bahçesine bak; notunu ver. On numara. Adam ayrıca Klasik Türk Müziği tutkunu. Kenan'ın şöhretini duymuş, defalarca onu misafir etmiş, sabahlara kadar çalıp söylemişlerdi.

İçerdi Gani Bey.
Ama içtiğini belli etmezdi.
Kimse ona sarhoş diyemezdi.
Genç karısını kansere kurban vermiş, bir daha evlenmemiş, onun hatırası ile yaşayan yalnız biri.

Kenan'la Babo yalandaki fırından kasabanın meşhur peynirli pidesinden almış, bahçede mis gibi bembeyaz örtülü bir masada, çay eşliğinde sıcak sıcak yiyorlardı. Sohbet giderek koyulaştı.

— Bu Babo lafı nerden çıktı üstat?

— Hapisanede yapıştı üstüme.

— Nasıl?

— Biraz kabadayı, çokça elim açık olduğundan beni sevenler taktı bu lakabı.

—Sahi Bahattin, şu cezaevi meselesini hiç anlatmadın, nasıl oldu bu iş?

Babo içini çekip ilerideki kömür yüklü vagonlara bakıyor. Hüzünlü bir sesle:

— Kader.

— Kader olmayan ne var? Ben kendi maceramı anlattım, sen de anlat.

— Yahu Kenan yaramı deşme.

— Ara sıra deşilmeli ki ferahlasın yara, kanı-irini aksın.

— Kısasını diyeyim. Sevmiş almıştım karımı. Hiç beklemediğim bir şey oldu. Ama hiç.

Şoka girmişim. Öteden beri üzerimde emanet taşırım. Yatakta yakaladım ikisini de vurdum. Kızım üç buçuk yaşında, ona kıyamadım. Anneme bıraktım. Onlar mezara ben mapusa.

— Çok kısa geçtin ama.

— Uzatmanın âlemi yok. Kızım büyüdü, evlendi. Damadım memur, Allah razı olsun namazında niyazında biri. Bana onlar bakıyor.

— Bir daha evlenmek?
Babo şaşkın şaşkın baktı Kenan'a:
— Sen niye evlenmedin?
Kenan bir sigara yaktı.
— Anladım.

Birden gar müdürü yanıbaşlarında top gibi patladı:
— Ooo! Ahbaplar sofra kurmuş haberimiz yok.
İkisi de silkinip ayağa kalktı.
— Özür dileriz müdürüm, dalmışız, fark etmedik.
Gani Bey:
"Dalgın gözümün halkalarında
Güller gibi fecr oldu nümayan"
Kenan'la Bahattin birbirine baktı.

Müdür:

Haşim. Pek severim. Ama yanlış okudum galiba, neyse. Sizi bu akşam bırakmam.

— Postayı bekliyorduk.

— Posta mı yok memlekette. Biri gider öteki gelir. Hadi, siz gidip biraz yatın. Yatsıdan sonra bekliyorum.

Gani Bey'in çilingir sofrasında buluştular. Eşini kaybetmiş üç dertli adam bir araya gelmişti. Müdür bir görevliyi çağırdı.

— Bak koçum, Demirspor Lokali'ne gideceksin, Müzik Hocası Ercan oradadır. Kerata bilardo hastası. E, bilardo da bu küçük kasabada sade bizim lokalde var.

— Evet efendim.

— Ha, Ercan'ı bulunca Gani Bey çağırıyor dersin, bıraksın oyunu gelsin. Udu unutmasın.

Ercan da bu âlemlere alışkındı. Sesi güzel bir konservatuvar mezunu. Ud çalıyor. Biraz havadan sudan konuştular, sonra âhenk başladı.

Şarkı isimlerini hep Gani Bey seçiyordu. Giriş cümlesi daima şu olmuştur. Bariton sesiyle okudu:

"Besteyi dinle sorma kim bestekârdır
Her şarkının kalplerde bir hatırası vardır"

İlk şarkı Mustafa Seyran'ın:

"Bir akşam son defa seni görmeden
Dediler göç etti sevdiğin neden"

Ardından Sadettin Kaynak:

"Saçlarıma ak düştü sana ad bulamadım"

Peşine Udi Nevres:

"Yıllarca seni aradım durdum
Bülbülün sesinde gülün koynunda"

Meşelerin yaprakları kan-kızıla çalar, palamutlar dolu gibi yağar yarlardan, yarpuzlar kurur. Toy kuşları turnaların peşine takılır, boz perçemli çayır kuşlarının sesi ansızın kesilir. Derenin suyu titremeye başlar.

Son güz gelmiştir arlık.

Ufuklar küle belenmiştir. Geceler uzar gider, gönüllere bozartı düşer, bağlar yaprağını döker. Denkler tutulur, tahta bavulların ipleri çekilir, gurbetçiler birer ikişer yola düşer.

Gurbetçi böyledir.

Yazın gelir, güzün gider.

Nice kıyımlardan, kıtlıklardan, savaşlardan, göçlerden, seferberlikten çıkıp gelen köylü altı ay kışa alışkındır. Lakin erzakını yazdan koymaz ise rahat edemez. Hayatı mevsimlerle yaşar; yarına güveni ambarında duran un, gerisi Allah kerim.

Bu heyecanlı günlerde ara istasyonlarda bir hareket, bir telaş. Tiren beş on dakika kalıyor. Gurbetçi, bir de ailesi ile gidiyorsa perona yükünü yığmıştır. Peynir tenekesinden, turşu küpüne, tereyağından kavurmaya, erişteden bulgura say sayabilirsen. Niçin bunca eziyet? Eh cepte para yok.

İş bulursun bulamazsın, çoluk-çocuk aç mı kalsın. En sonuna bir çuval da un koy. Ekspres durmuyor oralarda ama, posta alıyor bunca yükü. Uğurlamaya gelenler tiren durur durmaz atlıyorlar koridora, pencereden bavulu, çuvalı çekiyorlar. Bir bağırış bir hengame. Duyan gören seferberlik var sanacak. Ama işte bu çorak Anadolu'nun bilhassa dağ köylerinin kaderi.

Her güz tekrar edilir.

Atik olacaksın, çabuk olacaksın, çocukları bile pencereden alacaksın.

Kapıdan girmek ne mümkün. Bazan girenler çıkamaz, tiren kalkar, onlar bir sonraki istasyonda inerler.

Sonunda dumanlı tiren düdüğünü öttürür, dumanını savurup kalkar.

Sarılıp ağlananlar zorla kopar birbirinden. Eh, gidip de dönmemek var, o yıllarda ince hastalık var.

Gurbet bu.

Evet o yıllarda gurbet hâlâ vardı.
Telefon yoktu ama mektup vardı.
Selamın bir değeri vardı. Sağlık haberi almanın.

Bilhassa erini gurbete gönderip bir daha haber alamayan gelinlerin yürek yakan türküleri yankılanır bağda, bostanda, dağlarda, boz-bulanık akan dere boylarında. Bunların en dokunaklı olanları asırlarca gurbet acısı çekmiş Eğin (Kemaliye) türküleridir.
Birkaçını buraya kaydedelim de "Bizim romanımız türkülerimizdir" diyen Tanpınar'a hak verin:

"Şu karşıki karlı dağlar var olsun
Selâmı gelmeyen ağam sağ olsun
Senden bana selâm gelmek âr ise

Benden sana çok çok selamlar olsun"

"Tabutumda örtmesinler yüzümü
Hasret ölsem yummasınlar gözümü
Sağ yanıma bir pencere koysunlar
Nazlı yâr geçerken görem yüzünü"

"Kurban olam gözlerinin içine
Ayrı düştüm o gidiyor gücüme
Elâ gözlerini sevdiğim ağam
Sığmadın mı bir Eğin'in içine"

İlk şaşkınlık geçtikten sonra eksik-gedik var mı diye sepetler çuvallar gözden geçirilir. Ardından kavga-dövüş sekiz kişilik kompartımana bir sekiz kişi daha sokulur. Bilhassa kadınlara yer açılır. Tepedeki raflar, ortadaki boşluk da dolar.

Tıkış tıkış denilen şey budur işte.

Yine de bir kısım insan, bir kısım sepet, yorgan, çuval koridorda kalır. Kasketler çıkar, ter silinir, çuvala oturulup bir sigara yakılır.

Hadi Allah kavuştursun.

Bu koridorda yürümek zordur artık. Sıradağlar aşmak gibidir.

Posta bu. Üç gün gidecek.

Bunun yemesi-içmesi-tuvaleti falan var. Tuvaletin önündeki kuyruk hiç eksilmez. Çocuklar dayanamaz. O zaman iki kolundan sıkı tutup camdan dışarı attırır oğlan.

Kağnı arabasından; attan, eşekten başka bir şeye binmemiş kadınları tiren tutar.

Onlar da midelerini tuta tuta camdan başlarını çıkarıp içle-

rini boşaltırlar. Ardından çıkınlar açılır; börekler-çörekler, haşlanmış yumurtalar, peynirler çıkar. Kuru ekmek ile kuru gıda yutulur mu? Bunu bilen kadınlar bir bidonda, bir ıbrıkta ayran, kızılcık şurubu falan hazırlamıştır. Taze soğan eşliğinde açlık bastırılır.

Geride bırakılanlar konuşulur en çok. Yarım kalan işler. Sonra gelecekten bahsedilir, nereye inilecek, nerede iş bulunacak. Onlar konuşadursun gece kanatlarını gerer, çocuklar uyur, zamanla koridorda kalanlar bile çuvalların üzerine uzanır. Artık tiren kurum, is, idrar, kusmuk, gaz, turşu, yumurta, peynir, ter karışımı ağır bir kokuyla kaplanmıştır. Uyanan biri pencereleri açar. Öteki kapatır, çocuklar hasta olacak.

Hemşeriler sağolsun.

Onlar daha önceleri, çok önceleri İstanbul'a gitmiş, iş tutmuş, ev almış, oralı olmuştur. Bir köy öteki köye yakın ise akraba sayılır. İnsan için, hayvan için en mühim şey güven duygusu. Bir hemşerinin, aynı köyden bir komşunun, bir akrabanın gecekondusuna veya kapıcılık yaptığı apartmanın bodrum katına eşyayı, çocukları indirdi mi, oh.

Gerisi gelir. Sana iş de bulurlar, kalacak yer de. Belli olmaz belki sen de bir hazine yeri kollayıp çevirir, çoluk çocuk bir gecekondu çıkarsın.

Anadolu o yıllarda güzün gurbete gitti, yonca biçiminde köyüne döndü. Gurbette sağlam bir iş, kalacak bir yer temin etti mi yavaş yavaş ailesini de getirdi.

Köyler boşaldı.

Nasıl boşalmasın?

Babadan kalmış iki buçuk tarla var. Sende dört beş çocuk. Büyüdü, evlendi. Araziyi bölsen kimseyi doyurmaz. Temel sebep budur. Nüfus arttıkça göç de artıverdi.

İstanbul'un taşı toprağı altın. Çocuklar iş buldu, yahut okudu, sonra kendi hayatını kurdu. İşte yarı şehirli yarı köylü. Çoğunun aldığı maaş yetmiyordu. Köyde kalan yaşlı anne-baba bunlara yine her güz bulgurdan, yağdan, peynirden bir şeyler gönderiyor, öyle geçiniyorlar. Toprak ana şehirleri de besliyor hâlâ.

Bu göç günlerindeki kalabalığa girmiyor Kenan. Dinleniyor. Sabır Ana yağla, yumurta ile besliyor onu, yüzüne kan geliyor. Sadullah bir heves mektebe gidiyor, dersleri çok iyi. Bir ara Kenan içinden şu tiren işini bıraksam diye geçirdi ama, felek vurgunu olmuş işte. Şansı yaver gitmiyor.

Cellat'a uğradı, şaşırdı.

Cellat meyhane işini bırakmış.

Yangın yerine bir depo yapmış. O da çimento, demir, tuğla, kireç satıyor. Şu küçük şehir memleketin kalkınmasına katılmış, sürekli inşaat yapılıyor. İnşaat sektörü ülke ekonomisinin motoru. Kimbilir ne kadar sürecek bu yenilenme?

Bir kırgınlık içinde eve dönüyor. Bizi tiren temizler diyor içinden, ekmek aslanın ağzında. Ama sesi bitti. Yanına şarkı söyleyecek biri lazım.

Akşamları demlenirken kemanı Sado'ya veriyor, oğlan hem çalıp hem söylüyor. Aferin, çok iyi, çok.

Oğlana kıyamıyor ama görünen o ki bu gidişinde onu da götürecek. O da kendi gibi orta ikiden terk olacak, babasının kaderini paylaşacak.

Ve nitekim öyle oldu.

Halim Baba, Sabır Ana'nın tüm itirazlarına rağmen Kenan Sado'yu yanına alıp gitti. Okul parasını biriktirelim, sen yine başlarsın okula diye kandırmıştı oğlanı. Bir başına kalan

çocuklar erken olgunlaşır. Her şeyi anlar ama ses çıkarmaz Sado da biliyordu babasının sesinin gittiğini. Biraz da tiren macerasına atılmayı istiyordu. Evet okulu seviyordu ama, tiren başka.

Bir iki tur gidip geldiler.

Sado güzel söylüyordu. Çocuk sesi ama olsun onun da bir havası var. Dinleyenler "Helal olsun be! Kemancı sen bu çocuğu harcama, bunda çok iş var" diyorlardı.

Gani Bey'e dahi uğrayıp bir gece kaldılar. Gani Bey bayılmıştı Sado'ya. "Çile bülbülüm" gibi zor bir parçayı hiç pürüzsüz okuyordu. On kez okuttu Gani Bey. Bu arada bir ufak şişe bitirdi.

Sandalyede, tahta kanepede kıvrılıp uyumak Sado'ya zor geldi. Bir ara pişman oldu. Doğru düzgün sıcak yemek bile yiyemiyorlardı.

İstanbul'a gittiklerinde bir iki kez babasına karşıya geçsek, evimizi görsek, hatta belki annemi de, diyecek oldu. Baktı ki babası hiç oralı değil, uzaktan seyretmekle yetindi. İstanbul'un duvarları hâlâ annesinin afişleri ile kaplı idi. Ama neyse ki Sado bu aşırı makyajlı kadını tanımamıştı.

Bir ara eve uğradılar.

Halim Baba ölmüş meğer.

Öleli çok olmuş.

Sabır Anne bunlara sarılıp ağladı. Sonra birlikte mezarlığa gittiler.

Kenan, kadını teskin etmeye çalışıyordu ama Sabır Anne metin çıktı.

"Hepimizin gideceği yer orası oğlum, sabretmek lazım, Allah imandan ayırmasın" diyordu. İkisini birden kucaklayıp "O

gitti ama siz varsınız, benim evlatlarımsınız deyip avunuyordu.

Kenan eve odun-kömür aldı. Kadına para bıraktı. Sonra helalleşip ayrıldılar.

Yalçın tepelerin üstünü beyaza boyayan kar ağır ağır aşağılara iniyordu.

Zaman sonra bir yağmaya başlar, bir daha durmazdı. Ta ki diz boyu oluncaya kadar.

Kış tireni soğuk yüzünden çekilmez.

Bunlar eski vagonlar. Rüzgâr bir yerden giriyor öte yandan çıkıyor. Her kompartımanın kaloriferi çalışmıyor. Yolcular paltolar, battaniyeler altında ısınmaya çalışıyor.

Yine de iş oluyordu.

Güz kadar olmasa bile yolcu sayısı azalmıyordu. Çünkü başka vasıta yok.

Haydarpaşa'dan geliyorlardı. Ankara'yı geçmişlerdi. Bir iki iş çıkmıştı o kadar.

Sonunda bir kompartıman kapısını açtılar. Ooo! Çivi çiviyi söker misali soğuğa karşı şişenin dibine vuran, bıyıklı, sakallı, celep kılıklı adamlar çilingir sofrasını kurmuşlar.

Demek bunlar İstanbul'a çok gidip geliyor; Kemancıyı işitmişler, çok sevindiler, davet ettiler.

Sado ile Kenan girip oturdu.

İçerde kesif bir rakı, pastırma, sigara kokusu var.

Biraz hoşbeşten sonra biri:

— Ee! Hoca, çıkar şu kemanı da kulağımızın pasını al, dedi. Kenan isteksiz. Bunca zamanın tiren tecrübesiyle adamların yaramaz olduğunu anlamıştı. Ama ne çare.

Kemanı çıkardı.

Bir zaman akort etti.

Sado elleri palto cebinde tedirgin bekliyordu.

Kenan bir taksim geçti. Adamlardan biri:

— Bırak şu cızırtıyı, bize şöyle neşeli bir türkü çal.

Öteki:

— Neşemiz patlasın azalım biraz.

Bu tatsız espriye hepsi göbeklerini tuta tuta güldü Kenan şaşkın, bekliyor.

Dışarda kar. Ağır ağır dökülüyor.

Kara tiren bu beyaz örtüyü yırtıp geçiyor.

— Ben türkü bilmem.
— Ne?
— Türkü bilmem, dedim.
— Vay, vay, vay. Ne bilirsin peki?
— Klasik Türk Musikisi.
— Haydaa! Biz de onu bilmiyoruz ya!
— Hadi nazlanma çal-söyle.
— Kavurma koydum tasa, onu söyle.
— Bırak lan kavurmayı, Timme'yi söylesin.

Kenan şaşkın:

— Timme mi?

— He ya, Timme.

Kendisi mırıldanmaya başladı:

— Ardahan'ın yollarında. İşte böyle.
— Bilmiyorum.
— Bu dere kumlu dere, onu söyle.
— Bilmiyorum.
— Çattık be.
— Beyaz gül, kırmızı gül.

— I, ıh!..

— Halime'yi samanlıkta bastılar.

Yine o kaba kahkahalar.

Sado babasını dirseğiyle dürttü. Sessizce "Ben söyleyeyim" dedi. Kenan ona kötü kötü baktı. İş inada binmişti. "Olmaz" dedi.

Bunlar galiba hayvan tüccarı idi. Ortada oturan iri yarı, kabak kafalı, göbekli, pos bıyıklı ayaklandı. Galiba patron bu. Ötekiler:

-— Sen otur Cazim abey, biz bakarız hesabına.

Patron "Susun lan" diye azarladı onları, sonra Kenan'a döndü:

— Sen bizle dalga mı geçiyorsun lan.

Kenan:

— Estağfurullah.

Adam kafayı bulmuş, laf dinleyecek hâli yok.

— Hem çalıyorsun, hem bilmiyorsun.

— Olamaz mı?

Bu cevap herifi çileden çıkardı. Kenan da ayağa kalktı. Sinirli bir sesle:

— Bilmiyorum be! Bilmiyorum. Ve gidiyorum.

Kenan kemanı kutuya koydu, kapattı.

Öteki biraz bocaladı. Bu bozgunu yediremedi. Kenan'ı göğ-sünden itti.

— Git lan! Cehenneme kadar yolun var.

Kenan sendeledi, dengeyi tutturamadı, sırtüstü düştü, başını kapının eşiğindeki demire çarptı.

Kan fışkırdı.

Sado panikle "Babaaa!" diyerek babasına sarıldı. Ötekilerde bir sarhoş şaşkınlığı.

— Ulan herif gitti be!

Biri kirli bir havlu alıp Kenan'a eğildi, kanayan yere bastırdı.

Kan durmuyordu.

Patron irileşmiş gözlerle baktı, baktı. Sonra panikleyip:

— Şunu kaldırıp atın tirenden. Başımız belaya girecek,

Adamlar Kenan'ın basına üşüştü. Sado hıçkırıklarla sarsılıyordu.

Gecenin bir vakti. Koridorda kimse yok. Sade kara tirenin tekerlek sesleri. Karga tulumba kaldırdılar Kenan'ı. Sado bir elinde keman ötekinde bavul, peşlerinden yürüdü.

Vagonun kapısını açtılar.

Sado var gücüyle bağırdı:

— Yapmayın, atmayın babamı.

Adamlar ona aldırmayıp bir iki sallamadan sonra Kenan'ı fırlattılar.

Kar üstüne düşen Kenan yuvarlanarak şarampole kadar gitti.

— Çocuk.

— Her şeyi gördü. Onu da atalım.

İşte o sırada Sado'nun dili tutuldu. Sanki bir yanına felç indi. Adamlar onu da kollarından tutup kara fırlattılar. Ardından bavul, ardından keman. Döndüklerinde patron bir şişe daha açmıştı. Belli ki olanları unutup uyumak için onu da bitirecekti.

— Şu kanlan silin, hiçbir şey belli olmasın, dedi.

Öyle de oldu.

Bu olay polise aksetti ama polis kimseyi bulamadı. Şahit yoktu. Sado olup-biteni anlatamıyordu. Bir süre sonra dosya kapandı.

Tiren gitti.

Sado en son vagonun ardında parıldayan kırmızı ışık kaybo-

luncaya kadar baktı. Sonra karlara bata çıka epeyce ilerdeki babasının karaltısına doğru yürüdü.

Bir elinde keman kutusu.

Babasının hareketsiz vücuduna kapanıp "Baba, baba, uyan" diye ağladı. Öylece kaldı. Neden sonra kalktı. "Babam, öldü" dedi içinden. Ölmesin diye dua etti sonra. Sağa baktı, sola baktı.

Uzayıp giden bembeyaz bir sessizlik. Ta uzaklardan köpek havlamaları duyuluyor. Sado korkuyor, titriyor, üşüyor, ne yapacağını bilemeden öylece dikiliyor.

Kar ağır ağır, sanki gökten konfeti dökülür gibi yağıyor.

Ah bir tiren gelse.

Tiren gelse diye diye dişleri tıkırdamaya başladı Sado'nun. Ara sıra babasına bakıyor. Başının altındaki kar kızıla kesmiş. Gözleri kapanmış. Sanki kara yatmış uyuyor.

Sado'nun takati kesiliyor. Dokunsanız düşer.

Neden sonra karşı yönden bir projektör.
Sado sevinçle havaya sıçrıyor.
"Tiren, tiren geliyor!"
Bu bir marşandiz, ağır ağır geliyor.
Sado bi gayret şarampolü tırmanıp raylara kavuşuyor.
Tiren de yaklaştı yani.
Sado sıçrıyor, bağırıyor, elini kolunu sallayarak makinistin kendisini görmesini istiyor.
Makinist uykusuz. Üstelik makina dairesi çok sıcak. Şu kış günü bile fırın gibi. Bir ara başını gövdeye kadar pencereden dışarı sarkıtıp ferahlamak istiyor.
"O da ne!"

"Bir çocuk."

"Çırpınıyor, belli ki bir derdi var."

Ateşçiye sesleniyor:

— Sefer, baksana bir.

Sefer de pencereye yanaşıyor.

— Aboo! Bir çocuk. Duralım usta.

— Duralım mı? Niye?

— Baksana çırpınıyor, hastası mı var nedir anlayalım.
Yaklaştılar.
— İyi, çek freni.

Tiren Sado'yu geçip duruyor. Makinist ve ateşçi atlıyorlar lokomotiften, hızla Sado'nun yanına geliyorlar.

— Ne oldu yavrum, niye çırpınıyorsun?

Sado eliyle babasını gösteriyor.
— Babam, babam.
Makinist ile ateşçi kardan kayarak Kenan'ın yanına gidiyor. Makinist hemen elini cesedin alnına koyuyor, soğumuş, "Normaldir, hava soğuk" diyor, sonra kulağını göğsüne tutup kalbini dinliyor. Bu arada başının altındaki kızıl kanı görüp ürperiyor. "Bu adam ölmüş arkadaş." Ateşçiye sesleniyor, birlikte Kenan'ı sırtlayıp makinaya taşıyorlar. Sado peşlerinde, elinde keman kutusu. Bavul kar altında kalıyor. Ara sıra uzanıp dinlendikleri kerevete yatırıp yüzünü örtüyorlar. Sado kerevetin bir yanına ilişiyor. Makinist:
— Şu oğlana bir çay ver, baksana neredeyse donacak, dedikten sonra makinaya yol veriyor.
Ateşçi sürekli kaynayan simsiyah çay demliğinden su bardağına bir çay koyuyor, üç şeker atıyor. Biraz ekmek biraz peynir.

Sado çay bardağına iki eliyle sarılıyor, sıcaklık ağır ağır vücu-

duna yayılıyor. Bir yudum, bir yudum daha. Sonra ekmekle peyniri silip süpürüyor. Acıkmış.

Makinist;

— Nasıl oldu bu iş yavrum?

Sado kısmi felç geçirmiş gibi. Hem algıda zorlanıyor hem ifadede. Bu hep böyle devam etmedi; ağır ağır düzeldi.

— Babamı ittiler.

— Kim?

— Kötü adamlar.

Kötü adamları sormaya lüzum yok, çünkü bu çocuk onları bu hâli ile tarif edemez.

— Sonra?

— Babam düştü, başı kanadı.

— Ya! Evet.

— Sonra bizi tirenden attılar.

Besbelli bir tartışma veya kavga olmuş, sonu bu işte.

Neyse ki Gani Bey'in kasabasına yaklaşıyorlar. Tesadüfe bak sen.

O şok, o korku, o üşümeden sonra Sado gevşedi. Gözkapakları kendiliğinden düştü. Yavaşça babasının üzerine kıvrılıp uyudu. Ateşçi baktı baktı, gözyaşlarını bıraktı.

Titreyen sesiyle:

— Neler oluyor şu dünyada be usta.

Makinist hüzünle baktı ateşçiye, bir sigara yaktı.

Gani Bey cesedi hastaneye kendi götürdü. Ağlamaktan gözleri şişti.

Sonra karakol.

Şahit yok. Bir tek Sado. O da konuşamıyor, doğru dürüst ifade veremiyor. "Kötü adamlar" deyip duruyor. Telefonla ilerideki vilayetin karakolunu aradılar. Hadiseyi haber verdiler. Polisler gelen katarı didik didik aradı, bir delil bulamadı. Şahit yok.

Herkes "Görmedik" diyor. Doğru, kimse görmedi.

Öğle namazından sonra cenazeyi defnettiler. Demiryolculardan epey adam vardı bir de cami cemaatinden beş on kişi. Dönüşte iki ihtiyar aralarında konuşuyor.

— Kimsesi yok muymuş bu adamın?

— Yok. Gani Bey tanıyor.

— Ne yaparmış kendisi?

— Tirenlerde keman çalarmış.

— Yazık, garibin teki desene, Allah rahmet eylesin.

Gani Bey Sado'yu banyoya soktu, yıkadı. Temiz çamaşır aldırdı çarşıdan, giydirdi. Yorgundu çocuk. Yatırdı, uyusun diye bıraktı. Tam kapıdan çıkarken; Sado:

— Babam öldü değil mi Gani amca?

Ne desin adam? Başını salladı. Titreyen sesiyle:

— Sen uyu hele, sonra konuşuruz.

Kapıyı çekti çıktı. Kimseyi görmek istemiyordu. Şeflerden birine "Ben akşama kadar yokum, bura size emanet" deyip kasabanın tek ve küçük meyhanesine gitti. Akşama kadar içti. Akşama gara döndü. İçkiye dayanıklıydı. Ne kadar içerse içsin sarhoş olmazdı.

Sado kalkmış, pencereden bakıyor.

Onu aldı, lokantaya indirdi, karnını doyurdu. Sado:

— Ben eve gitmek isliyorum amca. Sabır Anne'nin yanına.

— Olur, gidersin. Bu gece burda yat, sabah tireni ile gönderirim seni.

— Babam mezarlıkta mı kalacak?

— Evet. Sabah gider ziyaret ederiz.

Sabah mezarlığa gittiler.
Kar her yeri örtmüş. Gece boyu yağdı.
Başında tahta mezar kitabesi, üzerinde adı sanı, Kenan'ın kabrinin önünde durdular.

Etrafta kimse yok.

Gani Bey Sado'yu "Hadi bildiğin duaları oku. Allah'ım babamı cennetine koy de" diye uyardı.

Sadullah, Sabır Ana'nın öğrettiği duaları okudu. Ölüm nedir, ahiret nedir bilmiyordu. Hangimiz biliyoruz ki. Belki on kez "Allah'ım babamı cennetine koy" dedi. Cennet çok güzel. Sabır Ana öyle diyor. Ben de ölürsem babam beni yanına alır. Böyle düşünüp ferahladı.

Gani Bey Yasin okuyordu.

Bu memleketin sarhoşu bile Yasin'i ezberden okur. Ne sandınız ya. Adam içiyor diye adamlıktan çıkmadı ya. Allah affetsin. Kötü bir alışkanlık. Haram. Ama tövbe kapısı açık. Cenab-ı Hak Gani Bey'e de tövbeyi nasip eder, böyle merhametli adam.

Döndüler.

Tiren gelmişti. Gani Bey Sado'nun eline bir bez torba tutuşturdu, "Babanın giysileri" dedi. "Sabır Ana'ya ver, o ne yapacağını bilir."

Sadullah bir zaman elindeki torbaya baktı. Sonra ağzını açtı. Babasının buruşuk pardösüsü. Hemen kapattı. Gani Bey sarıldı ona, öptü kokladı, ağladı. Sado bir elinde torba, ötekinde babasının kemanı tirene bindi. Kapı ağzında Gani:
—Ara sıra gel. Kemanı getir. Babanı konuşur, çalar, söyleriz. Olur mu?

— Olur Gani amca. Allahaısmarladık.

Oğlan koridora doğru yürüdü. Gani Bey doğrudan odasına çıktı, doya doya ağladı.

"Ağlamakla inlemekle ömrüm gelip geçiyor"

Ardından Şevki Bey'in uşşak şarkısı:

"Kimseler gelmez senin feryad-ı ateş-bârına
Yandın ey bîçare dil yandın melâmet nârına"
Bunları mırıldana mırıldana şişeyi açtı.

Sadullah avlu kapısından girdiğinde Sabire Hânım tavuklara yem veriyordu. Dönüp kapı gıcırtısına baktı. Baktı Sadullah. Sevindi. Kollarını iki yana açtı.
— Kimler gelmiş, kimler! Aslanım gelmiş.
Çocuk kapı önünde dikiliyor. Bir elinde keman ötekinde torba.

İşkillendi Sabire. Kötü bir şey var.

— Baban nerde?

Sado elindekileri bırakıp kadına koştu, boynuna sarılıp ağlamaya başladı.

— Babam öldü. Öldü babam.

O gece pek uyumadılar.

Babasından, onun nasıl öldüğünden, Gani Bey'in iyiliğinden falan konuştular.

Oğlanın üzerine yarı felç gibi bir şey inmişti. Algılaması zayıf, ifadesi yetersiz. Gece boyu Sado ter içinde "Baba, baba" diye sayıklayarak uyandı. Kadın onu her seferinde teskin edip uyuttu.

Ertesi günler Sado'nun yavaş yavaş dışarı çıkmasıyla, arkadaşlarıyla buluşmasıyla, olup biteni kesik kesik anlatmasıyla geçti.

Cellat duymuş, çağırttı oğlanı, gitti bir de ona anlattı olup biteni.

Cellat'ın da gözünden iki damla yaş düştü.

— Ey gidi Kenan Hoca be! Bu memleket kimleri harcamadı. Böyle yüzlerce kabiliyet heder olup gidiyor.

Sonra Sado'nun sırtını sıvazladı.

— Kenan yoksa Sadullah var. Babanın boş yerini doldurursun sen. Hadi akşama kemanı al gel.

Sado kekeleyerek:

— Keman kolay Ali amca. Ben okula başlamak istiyorum. Hiç olmazsa ikinci dönem.

Cellat şöyle bir düşündü; Oğlan haklı.

— Tamam yavrum. Okul müdürünü tanıyorum, seni yazdırırız, merak etme, dedi.

Sado sevindi.

O gece çilingir sofrasını ambarda kuran Cellat'a sevdiği şarkıları çalıp okudu. Cellat artık demir, çimento, kiremit, tuğla, kireç satıyor; çok kazanıyordu.

Yarıyıl tatili bitmeden Sadullah iki kere Gani Bey'in yanına gitti. Beraberce babasının mezarını ziyaret ettiler. Sado Gani

Bey'e okula devam edeceğini söyledi. Gani Bey memnun oldu ve ekledi: "Kemanı bırakma sakın."

Bırakır mı hiç.

Sabır Ana'yı rahatsız etmemek için kendi evlerine giriyor. Hemen her köşede babasını görüyor, onun sevdiği şarkıları bıkmadan usanmadan söylüyordu. Çalarken ve söylerken üzerindeki sakarlık gidiyor, tam ve mükemmel bir icra gösteriyordu.

Bu da müziğin gücü galiba.

"Hançer-i aşkınla ey yâr gönlüm üzre vurma hiç"
Hicaz. Ekrem Güyer.

"Hastayım yaşıyorum görünmez hayal ile"
Udi Hırant.

"Beklerim her gün bu sahillerde mahzun böyle ben"
Söz: Rahmi Duman. Beste: Hakkı Nebioğlu.

"Kapıldım gidiyorum bahtımın rüzgârına"
Kaptanzade Ali Rıza Bey

Babasının buruşuk pardösüsünü duvara asmıştı. Ceket, pantolon ve iç çamaşırlarını Sabır Ana bir fakire vermişti. Ayakkabıları giyilecek gibi değildi, altı delinmiş, attılar. Demiryolcuların hatırası bir köstekli demiryolcu cep saati. Onu da pardösünün yanına asmıştı. Bir dörtgen kol saati: Nacar marka. Onu da cep saatinin yanına. Anası-babası-kendisi görünen o yıpranmış fotoğrafı da kol saatinin yanına asmıştı. Cüzdandan birkaç yüz lira çıkmıştı. Bu da Sado'nun okul masrafı.

İste Kenan'dan kalanların tamamı bu kadar.

Ve elbette yılların kemanı.

Müdür anlayış gösterdi Sadullah'ı okula kabul ettiler. Tabii ki geçen zaman onu arkadaşlarının çok gerisinde bırakmıştı. Bir de bu yaşadığı travma. Algıda güçlük çekiyor, meramını tam ifade edemiyordu, öğretmenleri de anlayış gösterdi. Sado'yu ite-kaka orta üçe geçirdiler.

Yaz tatilinde yine eskisi gibi düğünlere gidiyordu.

Bir evin genişçe salonunda kadınlar toplanıyor, çalgıcılar için bir köşe ayrılıyor, bu köşe ile salon arasına bir perde geriliyor, saz heyeti çalıyor, kadınlar kurtlarını döküyor, oğlu olanlar oğullarına ağır-endamlı bir kız seçiyorlardı.

Ara sıra kadınların istek parçaları olur, yüzü yırtık kızlardan biri perdeyi aralayarak bunu saz heyetine bildiriyordu. Saz heyeti o aralıkta kızları kadınları bir iyice görmek için istenen parçayı anlamazlıktan gelir, kıza bir iki tekrar ettirirdi. Sadullah işte böyle kısacık ânlar içinde nasılsa aralıktan görünen ve fakat, oyun bir yana kederle etrafına bakınan Şefika'yı fark etti.

Üstünde eski bir entari vardı. Düğünde bunu giydiğine göre demek ki fakir. Gür, siyah saçları iki kalın örük hâlinde beline kadar uzanıyordu. On dört, on beş yaşlarında olabilirdi, ama genç irisi.

Dayanamadı bir ara istek bildirmeye gelen kıza çıtlattı:
— Bacım hele bi dur.

— Ne var?

— Şu karşıda oturup oyuna kalkmayan kız kimdir?

Kız omuzunun üstünden haklı, anladı,

— Hamamcı Makbule'nin kızı Şefika.

— Neden hiç oynamıyor?

— Bilmesen daha iyi.

Bu günün ölçülerine göre ufak bir kasaba sayılan ilde Hamamcı Makbule'yi tanımayan yoktu. Şehirde iki hamam vardı.

Biri aşağı mahallede ki burası eski evlerden bahçelerden oluşan fakir muhiti idi. Bazı binalar Osmanlı kalıntısı. Hamam da öyle. Kitabesi çalınmış, kimbilir ne zamandan kalmış, yıpranmış.

Ancak zamanın ustaları öyle sağlam yapmışlar ki hem çok iyi ısınır, hem ferah, hem suyu boldur. Mülk suyu derler buna. Hamam sahibinin ailesine aittir. Öyle bol bir su ki, hem hamama yetiyor hem aşağılardaki sebze bahçelerini suluyor. Yukarı mahalle şehrin modern evleriyle oluşmuş. Çarşılar, mağazalar, bankalar hep orda. Biraz biti kanlanan eski evi satıp yukarı mahalleye taşınır, eski komşularını gördükçe şişim şişim şişinirdi.

Eski hamamın sahibi kimsesiz bir ihtiyar. Makbule genç kızlığından bu yana hamamı işletiyor. Girdisi çıktısı ona ait. Aydan aya yanında bir hizmetçi ile yaşayan ihtiyara gider, hesabı teslim ederdi. Allah şahit düzgün bir kadındır.

Çalıp-çırpmaz.

Henüz yeni gelin iken kocası onu kucağındaki kız ile bırakıp gurbete çıkmış, kendisinden bir daha haber alınamamıştı.

O günden sonra Makbule'nin üstüne bir sinir çöktü. O mülayim kız gitti yerine kavgacı biri geldi.

O zamanlar yukarı mahalle henüz kuruluş hâlinde; bu sebeple nüfus aşağıda, dolayısıyla hamamın müşterisi çok. Kurna başı kapmak, yer bulmak bir mesele.

Gelip de geri dönenler çok.

Makbule pek laftan anlamayan bu kadın kalabalığı ile başedemedi. Bu sebeple işi kaba kuvvete döktü. Islak peştamala sarıp ucuna bir düğüm attığı bakır hamam tası ile söz dinlemeyenlere bir girişti. Kafa göz yarmacasına. Bu yüzden müşteriler ondan korkup çekinir oldular.

Zaman geçti, aşağı mahallenin tadı kaçtı, millet yukarıdaki yeni evlere taşındı, nüfus artınca oraya modern bir hamam yapıldı. Hadi bunu bir yana bırakalım artık evlerde banyo vardı. Banyo sobası vardı. Daha sonraları varlıklı olanlar şofben taktırdılar. Yeni nesil pek hamama rağbet etmedi, müşteri azaldı.

Makbule'nin yine de bu eski hamama alışmış, yukarı mahalleye taşınsa bile burayı unutamamış hatırlı, varlıklı müşterileri vardı. Makbule onlara çok hizmet ediyor, geliyoruz diye haber gönderince soğuk ayran, gül şerbeti, yaprak sarmaları vb. hazırlıyor; keyif ehli kadınlar yıkanmaya ara verdiklerinde, soğukluk denen yerde habire yiyor, ardından bir iki kere daha kurna başına gidiyordu.

Elbette bunca hizmete karşılık epey bir bahşiş veriyorlardı ki, bu Makbule'yi bir uzun zaman idare ediyordu.

Hayat böyle akıp giderken ani bir değişiklik oldu.

"Makbule'nin kızını bozmuşlar" diye bir şayia çıktı.

Doğrudur. Az zaman önce Makbule'nin ağabeyi, yani Şefika'nın dayısı köyden gelmiş, bir ay kadar Makbule'nin evinde kalmıştı. Deri, kayısı çekirdeği, kuşburnu, eski bakır toplayıp satan, içeri girmiş çıkmış nursuz herifin biriydi.

Makbule dahil herkes ondan şüphelenmiş, ancak kimse konuşmamıştı.

Makbule ile kızı bu şaibeyi koyunlarına almış, güya üstünü küllemişlerdi.

O günden sonra o cabbar Makbule gitti, yerine süt dökmüş kedi gibi sessiz sakin biri geldi. Mecbur kalmadıkça hiç konuşmuyordu. Olay olup bittikten, herif kaçıp gittikten sonra kızının durumundan, gizlice tuvalete kapanıp ağlamasından, "Ne oldu, nen var?" sorularına cevap vermeyişinden anlamıştı her şeyi.

Evi hamamın yanında idi, bahçesi az aşağıda. Kız düşüne düşüne deli olmasın diye evin önüne, sokağa bakan cepheye bir taraça yaptırdı, bir tezgâh. Patates, soğan, bahçeden meyve, fasulye-nohut, işte ne bulursa koydu tezgâha. Şefika başında duruyor; azdan az, çoktan çok bir miktar satış yapıyor, yoldan geçen kızlarla iki laf ediyor, iğne oyası yapıyor, işte oyalanıyordu yani.

Neyse ki erkek-kadın, kimse laf atmaya cesaret edemiyor; herkes Makbule'nin kocasından kalma koca bir tabancası olduğunu biliyordu. Kocası gurbete gidince bazı hovardalar gecenin bir yarısı bunun camını tıklatmışlar, Makbule de çekip tabancayı birini topuğundan vurmuştu. Namlı kadındı ama bu utancı ağabeyine yükleyemedi, hesabını soramadı. Kendi bir belalı ise herif on kat daha belalı idi. Allah korusun, kötüsü gelirse mahalle meydanına çıkar "Ben bozdum ben" diye bağırırdı. Şerefsiz.

Sadullah, Şefika'nın Makbule'nin kızı olduğunu öğrenince şöyle hamama doğru bir yürüyeyim dedi.

Evin önünde gördü Şefika'yı.

Tezgâhın başında.

Uzaktan bakıştılar.
İkisinin de yüreği küt küt atıverdi.

Bu nedir?
Bu toprağa düşen tohumdur.
Bir gün gelir yeşerir.

Sadullah önce tırstı. Geri dönüp kaçası geldi. Sonra erkekliğe bok sürmemek için dişini sıkıp yürüdü.

Tezgâhın önüne geldi.

İkisi de birbirine bakamıyor, ikisi de tek laf edemiyordu.

Sonunda başlarını kaldırıp birbirlerine baktılar.

İkisi de kızardı.

Sadullah:
— Seni düğünde gördüm.
Şefika:
— Ben de seni.
Demek perde aralığından bir ara bakıvermiş kız.
— Bu armutlar sizin mi?
Ne saçma soru.
— Bizim bahçenin.
— İyisinden ver biraz.
Armudun iyisini isteyince Sado, ikisi de gülümsedi. Lafın ardındaki mânayı biliyorlardı. Gülünce Şefika'nın gamzeleri çıkıyordu.

Güzel kız.

Sado armudu aldı "Yine görüşürüz" dedi ve aceleyle gitti. Kimse görsün istemiyordu galiba. Şefika o gün ve gece mutluluk kanatlarını takıp Kaf Dağı'na kadar uçtu.

Anası eve gelince kızdaki değişikliği fark etti. O sümsük kız

gitmiş; yerine neşeli, çevik biri gelmişti.

Bir şev sormadı, söylemedi. Sade "Hayırdır inşallah, bekleyelim görelim" diye geçirdi içinden.

Sadullah'ın ise gecesi-gündüzü yedi renge boyanmıştı. Her bir rengin içinden Şefika çıkıp geliyordu. "Bu gamzeler bana ömür boyu yeter" dedi. Kemana sarıldı, gece yarısına kadar çaldı. Bazı parçaları hem çaldı hem söyledi.

Mesela: "Ela gözlerine kurban olduğum
Yüzüne bakmaya doyamadım ben"
Âşık Ömer. Beste: Sadettin Kaynak.
Hicaz.

"Ey büt-i nev-edâ olmuşum mübtelâ"
Dede Efendi.

"Dil harab-ı aşkınım sensin sebep berbadıma"
Segah. Tanburî Ali Efendi.

Hüseyni bir türkü:
"Menekşe kokulu yârim"

Sonunda bir türlü uyku tutmayan Sabır Ana çıkıp geldi.

— Aman yavrum, yeter artık, ne oldu sana?

Sado gülerek:

— Olanlar oldu, dedi.

Kadın bir şey anlamadı.

— Her neyse gece yarısı oldu, yat artık.

— Peki ana.

Sado yattı yatmasına ama, uyu uyuyabilirsen. Uzun zaman tavan tahtalarını saydı. Rüyasında billur sular, yeşil başlı ördekler gördü.

Okul müdürü ve öğretmenler Sadullah'ı çok sevdiklerinden ite-kaka onu Ortaokul mezunu yaptılar.

Liseyi okuması mümkün değildi ve Sado bunu biliyordu. Ortaokul diploması ile bir devlet dairesinde belki bir iş bulabilirdi ama, o saflık ve ezilmişlik altındaki çocuğu alay konusu yapabilirlerdi.

Okulda az mı olmuştu bu.

Ama düzeliyordu. Hele Şefika'yla tanıştıktan, birkaç kez görüştükten sonra kendine güveni artmış, söyleneni anlar olmuş, kekelemekten kurtulmuştu.

Düşündü-taşındı Sabır Ana'ya varıp:

— Ana ben Halim Dede'nin dükkânını yeniden açacağım, dedi.

Kadın şaşırdı:

— Dükkân mı, nereden çıktı bu?

— Evet dükkân, böyle boş boş oturulur mu? Bir iş tutmalı insan.

Kadın düşündü. Eh, fena olmaz hani. Ama bir mesele var.

— Oğlum dükkan tamtakır, parayı nerden bulacan?

— O işi bana bırak.

— Sakın borç falan almaya kalkma.

— Yok canım, borçtan korkarım ben.

— Nasıl olacak peki?

— Dedim ya, bana bırak.

— Eh, hayırlı olsun diyelim, ne diyelim.

Kadın merakla işin sonunu beklemeye durdu. Sadullah şu şehirde elinden tutan tek adamın yanına gitti. Cellat Ali.

— Ali abi bir karar verdim.

— Hayırdır.

— Halim Dede'nin dükkânını açıyorum.

— Ya okul?

Sado eliyle boşver okulu mânasına bir işaret yaptı.

— Okumam zor be abi. Hocalar hayır olsun diye mezun etti beni. Bir iş tutmam lazım.

— Ee. Nasıl olacak?

—Sayende. Dedim ki Ali abim yine elimden tutar. Dükkânı donatırız. Biraz sermaye yani. Ali abi dükkân dükkân dediğin bir kulübe yahu.

Cellat gülerek Sado'nun sırtına bir şaplak attı.

— Ulan aferin, başka birine gitsen gücenirdim yani. Elbette yaparız, ama borç değil, hibe.

— Hibe ne demek abi?

— Düşünme, hadi kalk gidip şu dükkâna bir bakalım.

— Ama Sabır Ana sakın borç alma dedi.

— Borç değil aslanım, senden para isteyen mi var.

— Oh! Şimdi rahatladım. Yani koltuk çıktın bana.

Kalktılar.

— Koltuk değil, sandalye.

Gittiler Halim Efendi'nin dükkânını açtılar. Raflar bomboş, her yan toz içinde. Ali:

— Ben önce bir kadın getireyim de, bize temizliğe gelenler-

den, şurayı bir silip süpürsün. Dolap eski ve küçük. Yeni bir dolap alırız.

Etrafa baktıkça konuştu. Ne de olsa esnaf adam.

Az zamanda rafını tezgâhını elden geçirdiler, boya badana, kulübe dükkân çiçek gibi oldu.

Sabır Ana dua edip duruyor, sade dua ile yetinmeyip çalışanlara bazlama, ayran taşıyordu.

Ardından Sado ile Ali toptancıları dolaştılar. Bir bakkala ne lazım hepsini sipariş ettiler. Ali kefil olunca akan sular duruyordu.

Mal geldi, raflar doldu. Dükkân dükkân oldu. Küçük ama sevimli. Akmasa da damlar. Sado, Ali abisinin elini öptü. "Bunca iyiliğin altından nasıl kalkacağım", dedi. Cellat'ın gönlü geniş:

— Çağırınca gelirsin. Çalar söylersin. Böylece ağır ağır borcu ödersin. Ama bir kadeh içmiyorsun ciğerim. Olmaz ki böyle.

— Olmaz Ali abi. Haram. Sabır Ana bana yemin ettirdi. Ağzıma vurmam.

—Aferin. Elbette haram. Ama alışmış kudurmuştan beterdir derler. İçiyoruz, Allah affetsin.

Küçük yaşta onca acıya, yokluğa, yorgunluğa alışmış çocuklar çabuk olgunlaşır demiştik. Sadullah da henüz bir orta mektep mezunu olsa da yaşıtlarından büyük gösteriyor, hem vücutça hem davranış olarak olgun bir adam gibi duruyordu. Bu sebeple müşteriler ona çocuk muamelesi yapmadı. Ayrıca o küçük dükkânda aradıkları şeyin en iyisini bulduklarından başka bakkala gitmediler.

Nohutun, fasulyenin iyisi onda idi. Fiyat biraz pahalı ama olsun. Ucuz etin yahnisi yenmez.

Nakış ipliğinden fermuara, taze tereyağından kuşburnu

marmelatına kadar her şey vardı. Dükkânın sokağa bakan cephesine uzun bir dondurucu konmuş; çabuk bozulacak gıdalar buraya dizilmişti. Sucuk, zeytin, peynir, kaşar; et hariç her şey var. İyi mal Cellat Ali'ye eskiden mal veren üreticiden geliyor. Malum meyhaneler ehl-i keyfe hizmet verdiğinden iyi mal satar.

Bir gün beklenmedik bir şey oldu.
Şefika dükkâna geldi.
Her yan ışıklara boğuldu.
Sado ne yapacağını şaşırdı.

Eski kaşar istedi, anasının canı çekmiş. Aslında Makbule'nin fendi bu. Kurt kadın kızı gönderiyor ki bakalım Sado ne yapacak?

Çünkü arlık macera mahalleyi aşmış, şehrin ağzına düşmüştü. Meğer ki Sado ile Şefika'yı birileri bir arada görmüşler. Dedikodu aldı yürüdü.

Ama kötü niyet yoktu.

Bu işi herkes gülümseyerek olumluyordu.

— İki gerzek birbirine yakışır be!
— O bozuk kızı bu saf oğlandan başka kim alır?
— Madem seviyorlar, bırakın evlensinler. Garip kuşun yuvasını Allah yapar.

Bunlar Şefika'nın da Sado'nun da kulağına geliyor, hiç takmıyorlar, gözleri ve kalpleri birbirinden gayrısını görmüyor.

— Nasıl işler?
— İyidir be Şef ika.
— Gül gibi olmuş dükkân. Çok güzel.
— O senin güzelliğin. Şurdan bi gazoz açayım iç, ferahlarsın.
— Aç be Sado, seni sevmeyen ölsün.

Kızın bu pervasız konuşması Sado'nun verdiği rahatlıktan, güvenden.

— Ne diyorum biliyor musun?

— Buyur.

— Askere gidip gelinceye kadar bekle beni.

— Ölünceye kadar beklerim.

— Bu arada para yığarız. Hani ev için.

Şefika utanıp önüne bakıyor.

Bir süre susuyorlar.

Sonra Sado pes perdeden bir şarkı okuyor.

"Şefikam saçlarını dalga dalga taratmış
Tanrı bizi topraktan onu nurdan yaratmış"

Şefika artık dayanamıyor, mutluluktan uçacak. Kaşarı aldığı gibi kaçıyor.

Evde annesine olup biteni anlatacak, Makbule de "Ne olacak bu kızın sonu" diye düşünmekten kurtulacak.

Hadi hayırlısı.

Günler, aylar, mevsimler, seneler Şefika ile Sadullah'ın arasından birer eleğimsema, birer saka cıvıltısı, birer nisan yağmuru, birer sarmaşık gülü gibi geçti.

Sadullah dükkânı kapayıp askere gitti.

Acemi eğitimin ikinci haftasıydı galiba. Sağa sola dön, arkaya dön, esas duruş falan bitmiş; şınav ve mekik çekme başlamıştı. Her yerde yapılmaz bu ama yüzbaşı şart koşmuştu. Sado şınavın üçüncüsünde yere kapaklanıyor, bir daha kalkamıyordu.

Eğitim çavuşu gitti başına dikildi.

— Ayağa kalk asker.

Sado kalktı esas duruşa geçti.

— Sen sivilde ne iş yapıyordun?

— Kemancıyım komutanım.

— Ne?

— Keman sanatçısı, müzisyen.

Çavuş bir süre Sado'ya baktı, elini çenesine atıp düşündü, üç adım sağa, üç adım sola yürüyüp döndü.

— Şınav çekemiyorsun.

— Evet komutanım, gücüm yetmiyor.

Çavuz biraz daha baktı Sado'ya. İçinden "Sarsak bir oğlan, bununla uğraşamam" dedi.

— Dur burda.

— Başüstüne komutanım.

Gitti, ileride kameriyede assubayla laflayan teğmene ulaştı, bir selam çaktı. Teğmen:
— Ne var?
— Komutanım yeniler arasında bir kemancı var.
— Ee!
— Eğitimi tamamlaması zor. Belki gazinoda...
Teğmen anlamıştı, sevindi:
— Aferin lan Çorumlu. Her zaman olmasa da bazan kafan çalışıyor. Şimdi bölüğe istirahat ver, o çocuğu al, gazino komutanına götür.
— Başüstüne.
Bir selam daha çaktı, gitti.

Sado ile beraber gazinoda sahne düzeniyle ilgilenen binbaşının huzuruna çıktı. Binbaşı:
— Ne var?
— Komutanım beni Nevzat teğmenim gönderdi. Bu yeni arkadaş keman sanatçısı belki gazinoda ihtiyaç vardır. Binbaşı'nın gözleri parladı. Saz heyeti hayli zayıftı, bu çocuk bir katkı yapabilirdi.

Orduevlerinde genellikle orkestra bulunur. Ancak buradaki birlik komutanı paşa Klasik Türk Müziği tutkunu olup kendi gibi bu müziği seven binbaşıyı bulunca bir de Klasik Türk Müziği ekibi kurdurmuştu.

— Adın ne oğlum?

— Sadullah komutanım.
— Nerelisin?
— İstanbullu.
— Âlâ. Demek keman çalıyorsun.
— Evet komutanım hem çalar hem okurum.
— Ooo! Bu harika işte.
Etrafına baktı, erlerden birine seslendi.

— Oğlum şurdan bir keman getirin bana.

Er koşarak binaya girdi. Binbaşı çavuşa dönerek:

— Şimdi anlarız neyin ne olduğunu.

Keman geldi, komutan kemanı Sadullah'a verdi. Sado kemanı şöyle bir yokladı, akorduna baktı, içinden "iyiymiş" dedi.

— Meydan senin Sadullah, hadi göster hünerini.
— Hangi parçayı emredersiniz komutanım?
— İçinden geleni çal.
Sado binbaşıyı şaşırtmak için zor bir parça seçti. Tanburî Ali Efendi'nin Segah şarkısı:

"Dil harab-ı aşkınım sensin sebep berbadıma"

Binbaşı bu kadarını beklemiyordu. "Bu çocuk konservatuvardan gelmiş olmalı" diye düşündü.
— Harika. Sen konservatuvarda mı okudun?
— Hayır komutanım beni babam yetiştirdi. Kendisi de kemanî idi.
— Aferin. Bir de hafif bir şey söyle.

— Başüstüne.

Bu defa Sadettin Kaynak'ı seçti. Muhayyer.

"Ay doğdu batmadı mı
Humar göz yatmadı mı"

Binbaşı neşeden dört köşe oldu. Bu çocuk gazinoyu şenlendirecek. Çavuşa döndü:

— Bu çocuğun eşyalarını topla. Bizim saz heyetinin kaldığı koğuşa taşınsın.

— Komutanım eğitim?

— Bu çocuk eğitimi almış zaten evladım, ne eğitimi.

Çavuşla Sado selam verip ayrıldılar. Çavuş yolda Sado'ya takıldı.

— Ulan hadi iyisin, sayemde askerlikten yırttın.

— Sağolun komutanım.

Biliyorsunuz bizim memlekette askerlik hatıralarını anlatmak pek yaygındır. Bu bir, yatılı okul hatıraları iki. Çoğu da birbirine benzer. İşin ucunu kaçıranlar dinleyicilere aldırmadan anlatır da anlatır. Biz bu yola gitmeyelim. Sadece şunu belirtelim ki Şefika'ya ciğer yakan mektuplar yazdı. Ondan da aynı şekilde cevaplar aldı.

Askerden dönünce evlendiler.

Zaten herkes bekliyordu bunu.

Sözler, dedikodular söylenmiş, hatta bayatlamıştı.

— İki gerzek birbirini buldu.

— Bu Sado'da mide yokmuş arkadaş. Tuttu bozuk kızı aldı.

— Bozuğa güven olmaz, yakında bunu boynuzlar.

— Dokunmayın gariplere. İkisi de yaralı. Düşene vurulmaz arkadaş.

— O da doğru ya.

Şefika'yla Sadullah tüm dedikodulara kulak tıkamışlardı. Sabır Ana ile Makbule, laf atmaya kalkanın lafını ağzına tıkıyordu.

Zaman sonra bu mevzu bitti, unutuldu. Sadullah yine dükkânı açmıştı. Şefika ona yardımcı oluyordu. Şöyle ki; Sabır Ana'nın tarifi ile reçeller kaynatıp kavanoza koyuyorlar, konserve yapıyorlar, turşu kuruyorlar -ki Sabır Ana'nın turşusu çok meşhurdur- bunları toptan marketlere satıyorlardı.

Reçellerin, turşuların şöhreti kısa zamanda yayıldı, bu şehirden olup gurbete çıkanlar akrabalarına sipariş verip getirtiyorlardı. Yani Şefika ile Sabır Ana'nın hiç boş vakti yoktur desek inanın.

Ancak bir sıkıntı vardı ki tedavisi yok. Şefika'nın çocuğu olmuyordu. Doktor bunu yaşadığı travmaya bağlamıştı. Sabredin zaman sonra olur, diye onları teselli ediyordu.

Akşamları Sadullah Şefika'ya musiki dersleri vermeye başladı. Kızın kulağı hassas, sesi güzeldi. Meramını anlatacak bir cümleyi doğru dürüst kuramazdı ama bir parçayı bir kere geçseler hemen ezberliyordu. Bu da Sado'yu çok memnun ediyor, meşk ettikleri parçaları beraber okuyorlardı. Musiki, hayatlarına mâna katmış, akşamı iple çeker olmuşlardı.

Hayat böyle dalında kızaran zerdali gibi kıpırtısız, tatlı bir mayhoşluk içinde geçiyordu. Taşra böyledir işte. Kimi bu tekdüze hayatı benimsemez, hareket ister, "taşra sıkıntısı"ndan bahseder; kimi de duttan sonra kiraz, kirazdan sonra kayısı, kayısıdan sonra sebzeler diyerek, fasulye, kabak, patlıcan kurutarak günün nasıl geçtiğinden haberi olmaz.

Esnaftan geçtik memurlar dahi günlük mesainin dışında bir şeyler bulur kendine. Kimi seracılık yapar ufak çapta, kimi kuş besler, kimi marangozluğa meraklı olur, kimi balıkçılığa. Ara sıra bu temiz suyu bulandıran; kim olduğu, nerden geldiği belli olmayan yaramaz adamlar da peyda olur.

Kömür İbo bunlardan biriydi.

İstasyon mahallesinin altında bir barakada yaşıyordu. Gerçekten de nereden geldiği, ne zaman geldiği belli değildi. Hırsızlıktan, dolandırıcılıktan poliste kaydı vardı. Bu ufak kentin genelevi yoktu ama "kırık" tabir edilen düşük kadınları vardı. Her yerde olur. Onlardan biriyle dost hayatı yaşadığı söyleniyordu.

Bununla kalsa iyi.

Pis nefislinin tekiydi. Şunun bunun kızına gelinine asılır.

Bi ton dayak yer, içeri girer çıkar, ama bu pislikten vazgeçmezdi.

Aile bağı kalmamış, işsiz güçsüz, karaktersiz gençlerden bir çete kurmuştu.

Bu çete, istasyona tirenle gelen malların veya gidecek malların yükleme-boşaltma işlerini tekellerine almıştı. Vagonla gelen çimento, un, demir, beyaz eşya, sebze-meyve ne varsa İbo'ya haber edilir; o da çetesiyle gelip malı ya boşaltır ya yükler. Müşteriyi sıkboğaz etmez, makul bir para alır. O gece çetesiyle beraber şehrin az ilerisindeki pınarbaşında kafaları çekerlerdi.

İbo'nun asıl işi kömür hırsızlığı idi. Şehre marşandizle gelen kömür, üstü açık vagonlara yüklenirdi.

Katarın ne zaman geleceğini içerdeki adamlarından öğrenen İbo pusuyu kurar, katar şehre üç beş kilometre yaklaşınca hücuma kalkardı.

Orada bir rampa vardı, bu sebeple makina iyice yavaşlıyordu. Tam bu sırada İbo ve adamları kömür vagonlarına atlıyor, iri kömür parçalarını hızla şarampole atıyorlardı. Katarın her iki yanından ve epeyce arkadan gelen iki at arabası bu kömürleri topluyor ve arabaya yüklüyordu.

Katar şehre yaklaşıncaya kadar bu telaşlı soygun devam ederdi. Kimse görmesin diye bir noktada inerler, tiren geçip gittikten sonra bir araya gelirler, dinlenip birer sigara içerler, neden sonra kömür dolu at arabaları da gelip onlara kavuşurdu.

Şehir uykuya dalıp etraftan el-ayak çekilince arabaları Celayir'in ambarına götürür, tartısız falan teslim ederlerdi. Celayir araba başına para verirdi.

İyi para.

Şehre her mevsim kömür gelmiyor.
Sonbahar Kömür İbo'nun hasat mevsimi.

Şefika'yı duymuştu.
Bozuk bir kız. Bu laf ciğerine işlemişti. Kızın pazara gittiği bir gün takibe çıktı. Bir temiz pardösü giymiş, bir fotör örtmüş, bir de memur gözlüğü takmıştı. Kimse onun Kömür İbo olduğunu anlayamazdı.

Şefika iki elinde zor taşıdığı iki sepet, pazardan dönerken kızı ardından izledi. Şehvetle gevşeyen ağzından salya sızıyordu. Hızlandı kıza yetişti.
— Yardım edeyim evladım.
Şefika baktı tatlı bir amca.
— Gerek yok ben taşırım.
— Olur mu ama, çok ağır yük.

Olur-olmaz; olur-olmaz. Sonunda Kömür, sepetlerden birini kaptı.

Yürüdüler. Şefika:

— Bostan bozumu ya. Epeyce domates aldım, turşuluk. Sonra hıyar, biberin en güzeli.

— Bostan bozumunun bereketi çoktur.
— Ya! Çok ucuz. Acur aldım mesela. Acur turşusuna bayılıyor millet, içine biraz da ekşi erik atacaksın.
— Çok doğru. Hep geliyor musun pazara?

— Hiç kaçırmam. Hele bu mevsimde.

Yol ayrımına geldiklerinde Kömür sepeti kıza verdi. Şefika:
— Teşekkür ederim, zahmet oldu.

Sepeti alıp gitti.

Kömür bir zaman baktı ardından.

"Saf kız, bunu araklamak çocuk işi" deyip yürüdü.

Aradan iki hafta geçti. Havalar iyice serinledi.
Şefika yine pazara gitmiş, Sadullah ise kışlık odun için dükkânı kapayıp Odun Pazarı'na inmişti.
Kız istediği meyveleri, sebzeleri almış iki sepet doldurmuştu. Tam gidecekken yanına bir delikanlı yanaştı, on yedi bilemedin on sekiz yaşlarında.

— Şefika abla!

Döndü, tanımadığı bir çocuk.
— Ne var?

— Abla beni Sadullah Ağabey gönderdi.

Şefika birden heyecanlandı:

— Ne oldu? Bir şey mi oldu? Nerede?

— Heyecan yapma abla. İyidir Sadullah abimiz. İstasyona bir Almancı mal indirmiş. Manto satıyormuş ucuz. Hani abim de Odun Pazarı'na gidiyormuş ya, yolda görmüş. Dedi ki Şefika'ya söyle tez yetişsin. Sepetleri Manav İsmail'e bıraksın dedi.

Şefika çocuk gibi el çırptı:
— Manto ha! Ah canım bana manto alıyor.
Aceleyle sepetleri İsmail'in dükkânına indirdi.
— İsmail Abi, benim az işim çıktı. Bunlar burda dursun, sonra alırım.

— Olur kızım, oracığa bırakıver.

Şefika sepetleri bırakıp yel gibi çıktı. İsmail işkillenmişti, tezgâhın gerisinden kafasını uzatıp baktı. Kız bir delikanlı ile buluştu. Biçimsiz bir oğlan. Sonra ilerideki faytona yürüdüler, binip gittiler. İsmail olup bitene bir mâna verememişti. Kafasını iki yana sallayarak "Hayırdır inşallah" dedi.

Fayton birkaç sokak dönerek istasyona doğru hızla gitti. Issız bir sokağın köşesinde durdu. Şefika:

— Niye durduk?

Delikanlı:

— Bir bakayım ne oldu?
diyerek indi faytondan. O inerken ve Şefika ona bakarken Kömür İbo öte yandan yine başında fotör, gözünde gözlük arabaya atladı, kızı kerpeten gibi kavrayıp ağzına-burnuna ilaçlı mendili dayadı. Şefika bir iki çırpınıp bayıldı. Fayton yoluna devam etti. Faytoncu, İbo'nun adamıydı. Tirene istasyon tarafından değil, kimselerin olmadığı arka taraftan yanaştılar.

İbo kızın üzerine bir pardösü örttü. Faytoncu ile beraber tirene bindirdiler. Bu iş için bir kompartımanı kâmilen tutmuştu. Şefika'yı getirip uzattılar. Pardösüyü üstüne örttüler, hasta numarasına yattılar. Faytoncu parasını aldı. Giderken İbo onu tembihledi.

— Ne sen beni gördün, ne de ben seni.

— Tamamdır Kömür abi, biz adam satmayız.
Zamanı ayarlamışlardı, az sonra tiren kalktı.

Sadullah pazardan dönüşte Şefika'ya seslendi. Yok.
Bir daha, bir daha seslendi. Yok.
Dükkânı açtı ama tedirgin.
Tedirginlik endişeye döndü, aceleyle dükkânı kapayıp Manav İsmail'e koştu.

— İsmail abi, Şefika!

— Valla Sadullah ben bir şey anlamadım. İşim var dedi çıktı. Şüphelendim, ardından baktım bir delikanlı ile buluştu.

— Nasıl biri?

— Biçimsiz, çocuk sayılır, Kömür'ün çetesindendi sanki.

Sado'nun kalbine bir hançer saplandı.

— Kömür'ün mü?

— Bilmem, şüphelendim işte.

— Sonra.

İlerde bir fayton duruyordu. Binip gittiler.

Sadullah'ı ter basmıştı.

— Kızı kaçırdılar İsmail Abi, kaçırdılar.

— Ağzını hayra aç. Sepetler?

— Bırak sepeti abi, ne yapmak lazım?

— Sağa sola bak, anasıgile falan, bulamazsan doğru karakola.

— Doğru.

Fırtına gibi çıktı Sado. Sağa sola koşturdu. Yok, yok. Sabır Ana'nın da haberi yok. Umutsuzlukla elleri yana düştü. Dokunsan ağlayacak.

Karakola gitti, olup-biteni anlattı. Komser istasyon civarına birkaç eleman gönderdi. Az sonra o delikanlıyı bulup getirdiler. Oğlan her şeyi anlattı. Evet. Kömür İbo. Sadullah, komsere:

— Ne olacak şimdi, dedi.

Sesi kısılmış, yüzü düşmüştü. Komser ayağa kalktı, pencereye kadar gitti, sonra döndü.

— Kömür'ü bulmak samanlıkta iğne aramaya benzer, sabredeceksin.

Sadullah:

— Sabır mı, dedi, lafın sonunu getiremeden sandalyeye yığıldı. Yüzünü yıkadılar, ilaç verdiler, biraz kendine geldi.

Komser yatışsın diye olumlu konuştu.

— Kömür'ü tanırız. Gidecek yerini biliriz. Sen gönlünü ferah tut, en kısa zamanda karını bulacağız.

Sadullah yalvaran gözlerle baktı komsere.

— Buluruz değil mi?

— Elbette canım. Bizim elimiz armut toplamıyor ya.

Sadullah dükkânda, aklı başka yerde. Para alıyor üstünü veremiyor. Eli ayağı titriyor. Uyku yok, durak yok. Bir gün, beş gün oğlan eridi, bitti.
Sabır Ana'nın iki gözü iki çeşme. Makbule ile ağız ağıza verip "Vay benim kem talihim" diye ağlıyorlar.
Haber yok.

Sadullah bu duruma fazla dayanamadı.

— Sabır Ana ben gidiyorum, dedi.

— Nereye oğlum?

— Şefika'yı bulmaya.

— Polisin bulamadığını sen nasıl bulacan oğlum?

— Nasipse çıkar karşıma, nasibini arayacaksın.

Sabır Ana baktı oğlan kararlı. Zaten burada eli-kolu bağlı oturmak daha beter bir acıydı. "Gitsin bari" dedi.

Sadullah hazırlandı, kemanı da aldı, Sabır Ana'nın, Makbule'nin ellerini öpüp bindi kara tirene.
"En uzak yere götürmüştür kızı" diye düşünüyordu. En uzak yer neresi?
İstanbul.
İstanbul'u gözü kesmedi. Çok büyüktü, kaybolurdu orada. Ardından "Herkesin aklına İstanbul gelir de neden İzmir gelmez. İzmir de uzak" diye düşündü.
Ver elini İzmir.

İzmir'de denizi gördü. Harika. İstanbul'un denizi hayal- meyal hatırındaydı.

Babasıyla Haydarpaşa'nın merdivenlerine oturduklarında, karşıya kubbeler ve minarelere dalmıştı. Gelip geçen vapurlara, teknelere; inip kalkan, çığlıklarla etrafı inleten martılara.

Denize çok bakmamıştı.

Dalgakıran'ın taşlarında sıraya dizilmiş, donup kalmış kara-bataklara...

Bir ucuz otele yerleşti. Geceleri pavyonları dolaşmaya başladı.

İyiliksever bir pavyon sahibi, "Böyle bulamazsın aslanım, ya polise git ya geneleve" dedi.

Genelevi gözü kesmedi. Ömründe görmediği bir yer. Her aklına geldiğinde midesi bulanıyordu.

Karakolları dolaşmaya başladı. Bir haber, bir iz. Yok. Not alıyorlar. Bize bir adres ver, haber alırsak seni ararız diyorlar. Ne kadar çok kayıp çocuk, kadın, erkek, genç, ihtiyar var. Nerede bu insanlar? Fotoğraf istiyorlar. Evlilik cüzdanı için çektirdiği, çoğalttığı vesikalık resimlerden birini veriyor, o fotoğraf kayıp defterine yapışıyordu. Bütün gece dolaştığı için gündüz öğlene kadar uyuyordu. Sonrası bir türlü geçmiyordu. Kimseyi tanımıyor, nereye gitsin?

Birkaç kere fuara gitti.
Her yer, her şey tatsız.
Yine en iyisi deniz kenarı.
Balık-ekmek alıyor, denize bakıyordu.
Denize, acılarla geçen kısacık hayatına. Yanına hırpani bir adam oturdu. Saç-sakal birbirine karışmış.

— Abi, bi yarım ekmek de bana al, n'olur, dedi.

Herife şöyle bir baktı. "Hasta bu, çok yaşamaz" dedi içinden. Balıkçıya seslendi, geldi yarım ekmek. Adam yumuldu ekmeğe, hiç konuşası yok.

Sadullah bi mevzu açılsın diye sordu:

— Nasıl düştün bu hâle?

Adam döndü; baktı, baktı; eliyle "boş ver" mânasına bir

işaret yaptı.

Ekmeği bitirdi "Sigara var mı" diye sordu. Sado “Yok” dedi.

Kendi ceplerini karıştırdı, buruşuk bir paketten, buruşuk bir sigara çıkarıp yaktı.

Denize baka baka mırıldanmaya başladı.

"Anadan ayrı, ayrı
Babadan ayrı, ayrı
Bir de yârdan ayrılırsan
Hepsinden acı"

Sadullah'ın gözleri doldu.

— Konuşmak istemiyorsun, dedi.

Adam önüne bakarak:

— Faydası yok, diye cevapladı.

İki dertli yeniden denize bakmaya başladılar. Martılar Karşıyaka'ya giden vapurları takip ediyor.

Akşam ağır ağır iniyor.

Adam aniden, hiçbir şey söylemeden kalkıp gitti.

Sadullah kendini çok yalnız hissetti. Sessizce ağladı.

Mersin'e geldi.

Hep aynı şey.

Ucuz otel, bütün gün dolaş dur. Ayaklarına kara sular insin.

Sonra uykusuz geceler. Umut yok.

Yok mu?

O kadar adama sormuş da, otel kâtibine sormayı akıl edememiş. Kâtip ensesini kaşıdı.

— Yahu bizim bir ufak bahçe gazinosu var.

Heyecanlanıyor Sado.

— Adı Küçük Bahçe, şehrin az dışında.

— Evet.

— Orada galiba Şefika diye biri çalışıyor.

Sadullah sendeliyor, neredeyse düşecek.

Kendini toplayarak:

— Ne iş yaparmış bu kız, şarkıcı mı?

— Hayır, türkü söylüyor.

— Ya!

— Bir arkadaş anlattıydı. İşte gitmişler, yemiş-içmişler. Bu kız çıkmış. Yanık havalar söylemiş. Artık ben onun yalancısıyım, ayıp işler de dönüyormuş orda.

— Yapma.

— Paranın gözü kör olsun. Para için kızını satan var arkadaş.

Aman evlerden uzak.

Sadullah küçük lobinin bir köşesine çekilip camdan dışarı bakıyor. Şefika ha! Bizimki olmasın.

Gelip geçen arabalara, insanlara bakıyor. Her biri bir yana gidiyor. Kimi dertten içiyor kimi neşeden. Çoğununki geçim derdi. Bir de kendine benzeyenler var. Leylasını kaybetmiş Mecnunlar. İzmir'deki adam da garanti aynı derdi çekiyordu. Konuşmaya mecali kalmamış.

O günün akşamı nasıl zor geldi. Beklemek.

Nasıl zor.

Sora sora gidip buldu Küçük Bahçe'yi.

Gerçekten de küçük bir bahçe. On-on beş masa var. Bildiğin tahta masa, tahta sandalye. Derme-çatma bir sahne yapmışlar. Döküntü bir saz heyeti güya Hicaz faslı geçiyor.

Masaların çoğu dolu, içiyorlar. Sahne gerisindeki ocakbaşından dumanlar yükseliyor, her yan kebap kokuyor.

Müşterinin çoğu köylü, işçi, esnaf kılıklı. Musiki umurlarında değil, eğilip baş başa fısıldaşıyorlar.

Ne konuşuyorlar acaba?

Para, karı.

Böyle düşündüğü için kendine kızıyor Sado. Namuslu, düzgün insan kalmadı mı şu dünyada? Bu nasıl bir kem düşüncedir. Affet Allah'ım.

Kebap ve salata söylüyor. Garson:
— İçki?

— İstemem, içmiyorum ben.
Garson şaşkın.

— Gerçekten mi?

Sadullah delikanlıyı süzüyor.

Beyaz gömlek, siyah pantolon. Papyonu bile var.

Gülümsüyor.

İçkiye tövbelivim.

Garson anlayışla karşılık veriyor.

Oldu abi. O başka tabi.

Kebap güzel. Bu güney illerinde bu işi biliyorlar. Eli ayağı titreyerek atıştırıyor biraz.

Gazinonun bir şarkıcı kadrosu yok galiba. Geleli bir saat oldu o saz heyeti kendi çalıp kendi dinliyor.

Gece yarısına doğru bir masadan bir ıslık yükseliyor.
Bir işaret bu.
Ardından tüm masaların katıldığı bir alkış, bir alkış. Tüm gazino tempo tutuyor:
— Şefika!..
— Şefika!..
— Şefika!..
Sadullah'ın kalbi öyle çarpıyor ki, sanki yerinden çıkacak.

Neyse ki sahnenin bir köşesinden âhı gitmiş vâhı kalmış bir pavyon şarkıcısı arzı endam ediyor.
Hayır, Şefika değil bu.
Umudun ışığı söndü.
Kadının üzerinde giyilmekten, yıkanmaktan rengi atmış bir tuvalet. Başında sarı bir peruk, göğsünün ortasında bir kırmızı gül.
Ud çalan ihtiyar gitmiş, yerine genç bir bağlamacı oturmuş. Şefika "Erkilet güzeli bağlar bozuyor" ile başlıyor programına.

Alkol ve sigaradan iyice peşe düşüp boğulmuş bir ses. Ama zamanında usûl öğrenmiş belli.

Ardından bağlamaya bırakıyor sahneyi. Oğlan döktürüyor yani, bir uzun havaya girecek. Uzatıyor, tüm hünerlerini gösteriyor, Sonra aslında tizden söylenmesi gerekirken kadına uymak için pese düşüp yol gösteriyor.

“Küçükten görmedim de ağam ana kucağı"

Tek bir sanatçısı var gazinonun.

Şefika programını bitirince herkes çekip gidecek. Sade iki masa kalacak, iyice içip sızıncaya kadar.

Kebap soğumuş, soğan kokusu ağırlaşmış. Kalkıp gitmeli. O ucuz otelin sefil odasına sığınmalı. Duvarlarda sivrisinek ölüleri.

Bir de sıcak ki.

Don gömlek yatağa atıyor kendini.

Adana.

Son güz, yaprakları savuruyor. Bu sene kış erken inecek. Akşamları ürperiyor insan. Bir hırka aranıyor, bir sıcak çay. Sadullah'ta para suyunu çekmek üzere. Hemen bir iş bulmalı. Neyse ki ilk girdiği pavyonda işi buluyor. Ee, insanın talihi her zaman surat asmaz, bazan da gülümseyiverir.

Patron zayıf kuru bir adam. Beyaz takma dişler kara yüzünde parıldıyor. Bir de yanağında bıçak yarası. Sonradan öğreniyor; Kara Yusuf derlermiş buna, çok yol görmüş, gençliği içerde geçmiş. Şimdi durgun bir göl gibi.

Sadullah "İstanbulluyum ben" deyince başka bir itina gösteriyor. Nasıl bir büyüsü var şu İstanbul'un.

— Alev Hanım'a çalacaksın evlat. Bildin mi Alev Hanım'ı. Bir dönemin unutulmaz assolisti.

— Özür dilerim efendim bilemedim.

— Nerden bileceksin tabi, çok gençsin sen.

— Hayırlısı efendim.

— Tamamdır, bu gece başla. On birde sahne alacaksınız.

— Şarkılar?!

— Meraklanma. Alev Hanım her gece okuyacağı şarkıların listesini saz heyetine verir. Arada bir dinleyici isteği olursa, o da senin repertuvarına kalmış.

— Âlâ, pek güzel.

—Ah İstanbul. Gözünün yağını yiyim. Şu lafın letafetine bak.

Sadullah kızarıyor biraz, önüne bakıyor. Sonra başını kaldırıyor.

— Efendim Adana'nın yabancısıyım. Bu yakınlarda bir otel, bir pansiyon.

— Doğru. Ayarlarız.

Telefona sarılıyor.

—Ökkeş! Bir sanatçımız var, İstanbullu bir erkek.

—Tamam. Hizmette kusur etmeyin.

Sado'ya dönüyor:

—Ökkeş'in yeri iyidir. Sabah kahvaltısı ve öğle yemeği var. Akşam burada atıştırırsın.

Sadullah teşekkür edip kalkıyor. Yusuf oturduğu yerden:

— Para konuşmadık.

— Siz ne takdir ederseniz efendim.

Yusuf kalkıyor, el sıkışıyorlar, patron pansiyonun adresini tarif ediyor, Sado ayrılıyor. Yusuf bir süre bakıyor ardından. "Sıkı çocuk. Gözü tok. Bizimkiler gibi kuruşa pazarlık etmiyor. Gözünün yağını yiyim İstanbul."

İlk gece.

Sadullah erkenden geldi. Patronun dediği gibi mutfakta bir şeyler atıştırdı. Aç karnına sahneye çıkınca midesi eziliyor. Eh, biraz da heyecan var tabi.

Patron onu saz takımı ile tanıştırıyor. İstanbul sanatçısı olduğunu söyleyince adamların tavrı değişiyor, nasıl desem daha bir saygılı... Bir iki prova yapıyor, bir eser geçiyorlar. Sado göz ucuyla süzüyor onları, hepsi hayran oldu. Sonra Alev Hanım'ın şarkı listesi geliyor. İlk parça Şükrü Tunar'ın "Güller arasında seni bensiz gören olmuş" Sadullah'ın göz-

leri ışıldıyor. Çok sever bu şarkıyı.

Sadullah bir taksim geçiyor, salon alkıştan inliyor. Saz heyeti birbirine bakarak takdir anlamında baş sallıyorlar. Alev Hanım'ın müşterisi iyi. Sadullah şöyle bir saydı, yirmi dört masa dolu.

Sonra bir Uşşak faslı geçtiler.
Ardından bir oğlan türkü, bir kız şarkı okudu.
Bir fasıl daha.
Sonra Alev Hanım arz-ı endam ediyor. Üstünde sade beyaz bir tuvalet, yakasında bir kızıl karanfil. Cami yıkılmış ama mihrap yerinde. Tam bir assolist edasıyla mikrofona yürüyor. Omzunun üzerinden saz heyetine bakıp parçaya giriyor. Ses yıpranmış ama tavır yerinde.

İkinci mısrada aniden kemana odaklanıyor Alev. "Aman Allah'ım tıpkı Kenan, Kenan'ın tavrı. Kim bu çocuk?" Yan gözle bakıyor. Hemen kanı kaynıyor.

Programdan sonra Sadullah'ı odasına çağırıyor. Bir yandan makyajını silerken bir yandan aynadaki aksine bakıyor. Ne kadar masum.

— Adın ne senin?
— Sadullah efendim.
Alev bir kez daha sarsılıyor. Yoksa, yoksa.
— İstanbulluymuşsun. Neresinden?
— Cibali efendim.
Alev'in elindeki pamuk düşüyor. Çocuğa dönüyor:
— Bir daha söyle.
— Cibali efendim.
Alev artık konuşmakta zorlanıyor:
— Babanın adı ne?
— Kenan.
— Ne iş yapar?

— Keman sanatçısı.

— Yaşıyor mu?

— Sizlere ömür.

Alev artık tutamıyor kendini hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlıyor. Yardımcısı kız, patron doluşuyor odaya.

— Ne oldu?

— Nen var? Bu oğlan saygısızlık mı yaptı?

— Hayır, hayır. Beni yalnız bırakın.

Son bir kez bakıyor Sado'ya, tıpkı Kenan. Herkes çıkıyor. Epeyce ağlıyor Alev. Ona "Ben senin annenim biliyor musun" diyebilir mi?

Hayır.

Böylesi filimlerde olur.

Söyleyemez, asla.

Sadullah da ona Şefika'dan söz etmedi. Evli olduğunu söylemedi. Bu kadında bir sır vardı ama anlayamadı.

O günden itibaren birbirleriyle karşılaşmamak için çok gayret sarfettiler. Ancak ne olursa olsun sahnede bileşiyorlardı. Alev ayrılıktan, ölümden bahseden şarkılar seçiyordu. Kimseler görmüyordu ara sıra gözyaşı döktüğünü. Müşteriler "Kadın ciğerden okuyor aga, ciğerden" diye dertleniyor, Alev feryat ettikçe Sadullah'ın kemanı ağlıyordu. Müthiş bir ikili olmuşlar, şöhretleri tüm Adana'yı tutmuştu. Kara Yusuf fırsattan istifade lokali yenilemiş, fiyatları arttırmış, mekân pavyonluktan çıkıp gazinoya terfi etmişti. Ancak bu gerginlik ikisini de yormuştu. Bakmak isteyip bakamamak, o kadar yakın iken birbirine dokunamamak, konuşmak isteyip konuşamamak...
Kaçmak, saklanmak, gözyaşına garkolmak.

İki ay sonra Sadullah pes etli. Artık memlekete kış gelmişti. Doğuda kar yolları kesmişti. Patrona gitti; bir nevi özür dileyerek:

— Efendim, burada, yanınızda, bu mutena mekânda meslek hayatımın en güzel günlerini geçirdim. Ama her şeyin bir sonu var. Vakit geldi. Doğu'ya kış çöktü. Ninem yollarımı gözler. İzin istiyorum.

Patron bozulmuştu, işler böyle iyi giderken.

— Olur mu canım. Daha güzel günlerimiz olacak. Alev Hanım ve sen şehrimiz için büyük nimet oldunuz. Hem nimet hem şöhret. Bu terk edilir mi?

İstersen ücreti ikiye katlayalım.

— Hayır, hayır. Demem o değil. Gitmem lazım, anlayın beni.

— Alev Hanım'la aranızda bir şey mi geçti?

— Yoo!..

— Ee... Nedir sebep?

— Size her şeyi açıklayamam. Ben yarın gidiyorum. Gittiğimi Alev Hanım'a söylemeyin.

— Sebep?

— Ya, bilmiyorum. Hem ona yaklaşmak istiyorum hem kaçmak. Aramızda bir münasebet var ama çözemedim. Neyse. Kararım katidir. Lütfen tartışmayalım.

Patron oğlanın gideceğini anlamıştı, üstelemedi.

— O zaman gitmeden bir görüşelim. Birikmiş paranı al. Nereye gideceksin?

— Önce Ankara'ya, sonra Doğu'ya.

— Hadi hayırlısı. Senin gibisi gelmedi buraya unutma.

Sado utanmıştı önüne baktı, kızardı.

— O sizin iyiliğiniz.

Puslu, yağmurlu bir sabah Adana'dan ayrıldı.

Son bir kez Ankara'yı dolaşmak şansını denemek istiyordu. Yol boyu yağmur damlalarının süzüldüğü camdan dışarı her bakışında Alev Hanım'ın yüzünü görüyordu.

"Kimdi bu kadın? Neden ona bu kadar bağlandım. Neredeyse bana Şefika'yı unutturacak. İçimde bir düğüm, çözülmeden kaldı."

Alev ise o gece Sadullah'ı göremeyince sordu. Hasta olduğunu söylediler, telaşlandı. "Doktor çağırsaydınız, belki de hastaneye..."

Patron onu sakinleştirdi. "Bir şeyi yok. Meraklanmayın. Biraz kırgınlık o kadar."

Alev'in buğulu sesi o gece çatladı, kırılıp döküldü.
Ertesi gece yine yok.
Sonra yine yok.
Anladı gittiğini.
Patrondan üç gün izin istedi.

Evine kapanıp doya doya ağlayacak, avucunun içinden uçup giden evladına yanacaktı.

"Kendim ettim, kendim buldum" diye kahırlanıyordu.

Ankara soğuk, her yan buz tutmuş. Sadullah bir kalın palto, yün hırka ve ayağına bot aldı. Bir iyice otele yerleşti. Patron alacağının üzerine bir o kadar da kendi eklemiş; "Ben kazandım sen de kazan, helal olsun" demişti.

Bu para ona hiç çalışmasa en az bir yıl yeterdi. Umutsuzca dolaşmaya başladı.

Ankara'nın gece hayatı yok gibi.

Herkes gün batmadan evine kapanıyor. Geceyi gecenin adamları yaşıyordu.

Bir iki mekânda adını söyledi. Hayret tanıdılar:

— Adanalı Kemani Sado. Sen o musun, diyorlardı.

"Evet" deyince heyecanlanıyor, "Müsait iseniz bizde çalışın" diye teklifte bulunuyorlardı.

O ise Şefika'yı sorup duruyordu.

"Eşimdir, belalı kansız biri kaçırdı, kaç zamandır arıyorum" derdi.

— Şarkıcı mı?

— Şarkı söyler, daha çok türkü söyler. Ama sahne sanatçısı değil.

— Satmıştır pezevenk, sen bir de geneleve, randevu evlerine bak.

Böyle deyince Sadullah'ın kanatları düşüyor. O muhitlere bakmayı kendine yediremiyordu.

Kederinden ne yapacağını bilmiyor, ağır ağır yağan karın altında saatlerce dolaşıp duruyordu.

Sonra otel. Bir banyo alıp, bir uyku hapı yutup yatıyordu.

Bıkmış, pörsümüş, yorulmuştu.

Pes etti sonunda.

"Hicran açmıştır sinede yâre" diyerek atladı tirene. Gece yarısına kadar bir iki kompartımanda çaldı söyledi. Hep ayrılıktan, hep gurbetten, aşk acısından bahsediyor, sonra da "Uzayıp giden o tiren yolları"nı söylüyordu.

Müşteriler sessiz içiyor, dışarda fırtına uluyup duruyordu. Yeri yok, numarası yoktu. Kondüktöre bana bir yer bul, çok soğuk dediyse de adam hık mık ederek başından savdı onu.

Bir süre restoranda oturdu. Restoran da soğuktu. Katarın kaloriferleri doğru dürüst işlemiyordu. Camlarda kalın bir buz tabakası, dışarısı görünmüyor, acaba nereye geldik? Sivas'ta indi, çayla çörek yedi, biraz ısındı.

Gazinoda kafayı çekenler nasılsa görmüşler, gel biraz çal diye asıldılar, hastayım dedi, oturduğu tahta sıraya uzandı. Oh, dünya varmış.

Epeyce bekledi ekspres. Sadullah nerdeyse uyuyacak, çok yorgundu, çok.

Kara tiren düdüğünü öttürdü.

Toparlandı, sarsak sarsak yürüyerek hareket eden tirene bindi. Şimdi Sabır Ana'nın yanında olmalıydı. Bir sıcak tarhana çorbası, dumanı üzerinde. Bir baş soğan, tandır ekmeği, temiz yatak ve uyku.

Ne var ki; Hacı Ârif Bey susmuyor:

"Olmaz ilaç sine-i sad-pâreme
Çare bulunmaz bilirim yâreme"

Şu kalbindeki kanlı oku çıkarıp atabilse. Artık herkes son sigaralarını içiyor, gözler ağır ağır kapanıyor, tiren karanlığı yarıp geçerken uyku bastırıyor.

Koridorlarda kimse kalmadı.
Dışarda tipi, göz gözü görmüyor.

Uzaktan bir ses geldi.
Sanki Şefika geldi.
Tüyleri diken diken oldu.
Sese doğru yürüdü.
Kalbi güp güp atıyor.
Ses giderek yaklaşıyor.
Evet o.
Ta kendisi.

Keklik gibi kanadımı süzmedim" türküsünü söylüyor.
Türkünün önünde durdu.
Kapıyı açtı.

Kapıyı açınca ses kesildi.
Sessizlik. Sigara dumanından kimseyi seçemiyor.
Şefika boynuna atıldı.

— Sadullah, geldin ha!
Sarıldı karısına, bir elinde keman kutusu.
— Evet, geldim diye fısıldadı.

Kapı açılınca duman dağıldı. Bir takım adamlar çilingir sofrasını kurmuştu. Bir yanda Kömür İbo'yu gördü. Herifin biri ki saçları kaşlarının hemen üzerinden başlıyor, bir goril gibi homurdandı.
— Kim lan bu hıyar?
Kömür korkudan titreyen sesiyle:
— Karının kocası.
—Yok ya! Var mı lan âlemden karı kaldırmak. Yakarım valla.
— İdiris Abi rahat ol, anlarız şimdi!
Bunu söyleyen sarmaş dolaş olmuş çifte yaklaştı.
— Kimsin lan sen, abimizin âlemini mi basıyon?

— Şefika karım olur, almaya geldim.

— Biz de yedik bunu. Hadi topla kuyruğunu defol.
Şefika:
— Gerçek. Sadullah kocam olur, vallahi.
— Sus lan o….pu?
— Sen ne diyorsun be! O benim karım.
Goril sesli ayaklandı, huzuru kaçmıştı. Herif ferah yüz elli kilo var.
— Selman çekil şurdan.

Bir iki ses.

— Aman ağam yapma. Değmez!
Goril sesini yükseltti:
— Masamızdan karı kaldıranı yerim ulan, yerim.
Silahı çıkarmış, mermiyi sürmüştü. Sadullah da gürledi. Üstüne ölümü hiçe sayan bir cesaret gelmişti:
— Vur ulan vur. Ben buraya ölmeye geldim.
Goril çileden çıktı, bastı tetiğe.
Şefika Sado'nun önüne geçmişti, kurşun kalbine saplandı.
İlk gelen Sadullah'a bir kafa bir de yumruk atmış, oğlanın galiba burnu kırılmıştı. Kan oluk gibi akıyordu. O hâlde bile Şefika'yı bırakmamıştı.
Goril:
—Atın şunları dışarı. İki tek içelim dedik keyfimize s….tılar.
Adamlar ayaklandı, kompartıman karıştı, Kömür İbo bu karışıklık anında oradan sıvıştı.

Adamlar Sado ile Şefika'yı kapıya kadar sürükledi. Kapı donmuş açılmıyor. Bir tekme, iki tekme sonunda açıldı, tipi içeri doldu.
Önce Sadullah'ı savurdular, sonra Şefika'nın cesedini. En arkada kalan keman kutusunu fırlattı. Kapı kapandı.
Tiren olan bitenden habersiz hasret kavuşturmaya gidiyordu.
Bir acı düdük, sanki bir feryat tipinin içinde uzadıkça uzadı.
Sadullah toparlandı, Şefika'nın yanına vardı. Yanağını yanağına dayadı, "Kadersizim" diye ağladı. Yanak soğumuş, gözler yumulmuştu.
Şefika iyice zayıflamıştı.
Karısını kucakladı.
Tipinin içine doğru yürümeye başladı.
Gitti, gitti, kayboldu.

Kar keman kutusunun üzerini ağır ağır kapatıyordu.

DERGÂH

ISBN: 978-9759955533